

D.M.A.S.I.

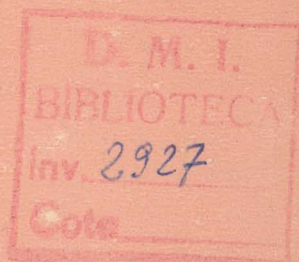
II

373

INSTITUTUL
DE
GEOGRAFIE

JUDEȚELE PATRIEI

P. GÂȘTESCU * I. S. GRUESCU

Județul *BRAILA*

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

Lucrarea prezintă la un nivel de largă informare geografică principalele caracteristici fizico- și economico-geografice ale JUDEȚULUI BRĂILA.

Deși este situat în întregime în zona de cîmpie, teritoriul acestui județ prezintă diferențieri sub raport fizico-geografic. Astfel, pe unitatea de cîmpie, acoperită de loess și pe alocuri cu nisipuri eoliene fixate, solurile au un ridicat grad de fertilitate, permițînd dezvoltarea agriculturii în bune condiții. A doua unitate, reprezentată prin lunca Dunării, cunoscută sub numele de Balta Brăilei, este astăzi complet îndiguită, constituind o importantă regiune agricolă. Tot aici se mai adaugă luncile Siretului, Buzăului și Călmățuiului. Aceste unități de relief sînt tratate din punct de vedere geologic, geomorfologic, climatic, hidrografic, pedologic și biogeografic.

Sînt analizate în continuare problemele geografice ale populației și așezărilor.

Un loc important în economia județului îl deține industria cu ramurile construcției de mașini, chimică, celuloză și hîrtie, alimentară etc. Separat sînt menționate obiectivele turistice și potențialul de care dispune județul în acest sens.

Socotim această carte drept o invitație adresată cititorilor de a cunoaște geografia județului, bogățiile și frumusețile sale, precum și realizările repurtate de oamenii muncii pe aceste meleaguri.

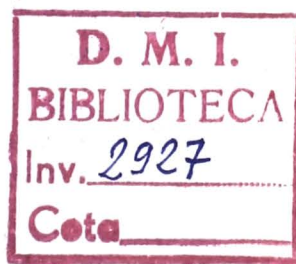
373

ACADEMIA REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

INSTITUTUL DE GEOGRAFIE

P. GÂȘTESCU, I. S. GRUESCU

Județul
BRĂILA

EDITURA ACADEMIEI REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

București, 1973

D.M.A.S.I.

BIBLIOTECA

Nr. inv. 2927

COMITETUL DE COORDONARE AL COLECȚIEI

dr. L. BADEA

dr. doc. P. GĂȘTESCU

GH. IACOB

dr. doc. V. TUFESCU

dr. I. VELCEA

PREFAȚĂ

Brăila — străveche așezare pe malul bătrânului Danubiu —, parte componentă a județului așezat în întinsa și mănoasa cîmpie a Bărăganului, s-a înscris pe coordonatele istoriei noastre multi-seculare ca un puternic centru economic, social și politic al țării.

Atestarea sa ca unitate teritorial-administrativă încă de la întemeierea statului Țara Românească demonstrează că locuitorii acestor meleaguri au găsit condiții geografice corespunzătoare pentru o viață și muncă plină de satisfacții, cunoscînd în același timp vremuri grele de restriști, timp de aproape trei secole sub dominația otomană, precum și jugul nemilos al exploatării burdhezo-moșierești. În acest context de puternice contradicții s-au desfășurat evenimente cu adînci rezonanțe și semnificații în epopeea noastră națională, s-au înscris fapte de seamă și s-au purtat o continuă luptă pentru înfăptuirea idealurilor de dreptate și libertate socială.

Sub conducerea încercată a partidului comuniștilor, Brăila și-a integrat forțele în ansamblul marilor bătălii insurecționale declanșate în august 1944, eveniment crucial în istoria României, care a marcat începutul făuririi noului destin al națiunii noastre.

Înnoirile socialismului au schimbat din temelii înfățișarea municipiului, comunelor și satelor județului Brăila. El se prezintă astăzi ca o unitate administrativ-teritorială armonios echilibrată, cu o industrie dezvoltată, cu o agricultură în plin progres, cu o viață spirituală înfloritoare.

Cunoscută altădată, îndeosebi prin activitatea sa comercială, ca poartă a țării pentru exportul de cereale, Brăila a devenit astăzi o puternică cetate a industriei metalurgice, construcțiilor de mașini și chimiei, ale căror produse sînt folosite atît pe marile șantiere ale României, cît și dincolo de granițele ei. Această variată gamă de produse atestă saltul cantitativ și calitativ pe care l-a înfăptuit politica științifică, marxist-leninistă a partidului, de industrializare socialistă, de amplasare armonioasă a forțelor de producție pe teritoriul țării, ridicînd astfel Brăila în rîndul marilor orașe ale țării.

Astăzi, mecanizatorii, țăranii cooperatori, toți lucrătorii ogoarelor, liberi și stăpîni pe propriul lor destin, sînt angajați cu toate forțele în procesul dezvoltării intensive a agriculturii pe baza mecanizării, chimizării și extinderii irigațiilor, factori esențiali în obținerea unor producții agricole vegetale și animale tot mai mari.

Ca urmare a transformărilor petrecute în industrie și agricultură, în celelalte domenii de activitate a crescut continuu nivelul de trai al celor ce muncesc, s-au produs profunde mutații în profilul lor spiritual, cultura și civilizația găsind teren mai fertil în fiecare casă.

Toate acestea fac ca oamenii de pe meleagurile Brăilei să urmeze cu entuziasm și deplină încredere politica justă, înțeleaptă a partidului comunistilor, să aducă o contribuție tot mai valoroasă în procesul edificării socialismului și comunismului pe pămîntul patriei noastre.

Înfăptuirile de pînă acum sînt certitudini care deschid noi și luminoase perspective de dezvoltare economică și socială a județului Brăila. Harta sa își va îmbogăți zestrea în actualul cincinal și în perspectivă cu marea termocentrală electrică de la Chiscani, cu o nouă fabrică de excavatoare hidraulice la uzina „Progresul” și prin extinderea considerabilă a Șantierului naval care va realiza cargouri maritime de 4 500 și 7 500 tone. Importante creșteri vor cunoaște industria chimică a lemnului, celulozei și hîrtiei, industria ușoară și alimentară. În Bărăganul Brăilei, oamenii muncii din agricultură vor înscrie noi pagini de activitate rodnică, de belșug și bunăstare.

Minunatele perspective deschise de Congresul al X-lea și Conferința Națională a partidului din iulie 1972 procesului de edificare multilaterală a socialismului în patria noastră angajează cu tot mai multă fermitate oamenii muncii de pe aceste meleaguri, care sînt hotărîți să nu precupețească nici un efort în realizarea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, contribuind într-o măsură tot mai mare la ridicarea națiunii noastre socialiste pe culmi mai înalte ale progresului și civilizației.

Lucrarea de prezentare fizico-economico-geografică a județului Brăila pe care o prefațăm reprezintă o încercare izbutită de a creiona trecutul, prezentul și viitorul acestor locuri de străbună vatră românească, surprinzînd cele mai sugestive aspecte ale transformărilor înnoitoare pe care oamenii muncii, în frunte cu comuniștii, le înscriu în paginile istoriei zilelor noastre.

DUMITRU BĂLAN,

prim-secretar al Comitetului județean
Brăila al P.C.R.,
președintele Consiliului popular județean

Județul Brăila, situat în partea sud-estică a Republicii Socialiste România, cu o suprafață de numai 4 724 km² (2% din suprafața țării), este unul din județele mici ca extindere teritorială.

În est se învecinează cu județele Tulcea și Constanța, în nord cu Vrancea și Galați, în vest cu Buzău și în sud cu Ialomița.

Teritoriul județului Brăila se axează în cea mai mare parte pe unitatea de cîmpie — Bărăganul central și nordic — și pe lunca Dunării — cunoscută sub denumirea de Balta Brăilei. La acestea se mai adaugă luncile Siretului, Băzăului și Călmățuiului, adică sectoarele inferioare ale acestor cursuri de apă.

Deși monoton la prima vedere, relieful teritoriului județului Brăila prezintă unele variații care au atras și o diferențiere a celorlalte condiții fizico-geografice — ape, soluri, vegetație, și în mai mică măsură — clima.

Condițiile naturale și poziția geografică a acestui județ au contribuit încă de mult la dezvoltarea unor anumite ramuri ale economiei, și anume agricultura și comerțul.

Județul Brăila reprezintă una dintre cele mai vechi unități administrativ-teritoriale ale țării, el datînd de la întemeierea Țării Românești, cînd au și fost înființate aceste unități administrative. Dar ca realitate geografică și economică, el a existat, alături de alte unități, și înainte de anul 1300. De remarcat, însă, că prima atestare documentară a județului Brăila datează de prin 1481, dar și mai clar din 1487, dintr-un act din 31 iulie, prin care voievodul Vlad Călugărul dăruiește egumenului și călugărilor mănăstirii Snagov „să le fie în județul

Brăila gălețile de grîu domnești ahabnice și dijma domnească și vămășitul, zeciuală care este domnească de la stupi și cu perperii cu tot în întreg județul Brăila. . . Și încă am dăruit domnia mea și caii de la cnezii din acel județ al Brăilei, care se cad să fie domnești, de la cnezii care mor, să-i ducă la sfînta mînaștire, ca să fie de slujbă sfîntului lor” (*Documente privind istoria României. B. Țara Românească*, 1950, vol. I, pag. 329—330).

După anul 1542, cînd a luat ființă raiaua Brăilei, raia care includea o bună parte și cea mai bogată a teritoriului, inclusiv capitala sa, județul a continuat să existe și să figureze în actele cancelariei domnești. Prima mențiune în acest sens se află într-un document din 17 septembrie 1543, județul apărînd ca atare și după 60 de ani de la constituirea raialei. Mai tîrziu însă, pe la 1646, apare contopit cu județul Rîmnicu Sărat, pentru a se reînființa temporar în perioada războiului ruso-turc din 1806—1812, și apoi definitiv, după tratatul de la Adrianopol din 1829, avînd două plăși: Vădenii, cu 20 de sate, și Balta, cu 38 de sate (C. Filitti, 1930), instituindu-se de asemenea domeniul Brăilei, care cuprindea teritoriul fostei raiale, teritoriu mai mic decît al județului.

Sub această formă și incluzînd teritoriile amintite, județul Brăila a continuat să existe pînă în 1950, an cînd are loc prima împărțire administrativ teritorială a țării efectuată în anii de democrație populară. Ca urmare a acestei împărțiri, teritoriul județului Brăila a fost inclus regiunii Galați, cuprinzînd fostele raioane Brăila, Făurei și Însurăței.

Odată cu efectuarea, în anul 1968, a îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a țării, urmare firească a puternicii dezvoltări a forțelor de producție, a perfecționării relațiilor socialiste, a întregii vieți economice și social-culturale, a luat ființă actualul județ Brăila, care cuprinde o populație de 362 000 de locuitori (1,8% din totalul pe țară în anul 1970), din care 45% trăiesc în mediul urban (Brăila și Făurei) și 55% în mediul rural (repartizați în 41 de comune cu 142 de sate).

Așezarea geografică deosebit de favorabilă a teritoriului județului Brăila, lipsa unor bariere naturale spre majoritatea

regiunilor țării și existența unor drumuri lesnicioase care au favorizat multiplele sale legături cu acestea, ca și prezența Dunării, ca mare și însemnată arteră de circulație fluvio-maritimă, și a portului Brăila cu traficul său intens etc. au reprezentat și reprezintă tot atâtea aspecte pozitive care explică viabilitatea și importanța sa actuală în cadrul economiei unitare a României. Spre acest ținut și port la Dunăre convergeau și converg numeroase drumuri rutiere și căi ferate. Spre portul Brăila, de exemplu, se îndreptau în trecut, pe uscat și pe apă, bogățiile întregii Țări Românești, ca și o parte din cele ale Transilvaniei, mai ales cele din sud-estul acesteia, din zona Brașovului, care luau apoi drumul mării, pe vase mai mari, maritime, funcție păstrată și mult amplificată în zilele noastre. Este vorba deci de o așezare economico-geografică deosebit de favorabilă a județului Brăila în cadrul țării, care a evoluat foarte mult și s-a îmbunătățit considerabil în anii construcției socialismului, când caracterului său agrar de mare furnizor de cereale, plante tehnice, legume și animale i s-a adăugat și un puternic caracter industrial, bazat mai ales pe materii prime și materiale aduse în special din afara limitelor sale.

Un loc important în economia județului îl deține industria cu ramurile construcției de mașini (excavatoare, rulouri' compresoare etc.), chimică, celulozei și hîrtiei, prefabricatelor, alimentară etc. Volumul producției industriale reprezintă 2,1% din producția globală a țării.

Datorită condițiilor pedogeografice și a vastelor lucrări de îndiguire (zonele inundabile) și irigare (îndeosebi zonele de cîmpie cu deficit de umiditate), agricultura s-a extins mult, ocupînd 83% din suprafața teritoriului. Dintre culturile cu mare pondere, menționăm porumbul, grîul, floarea-soarelui, orezul, legumele și plantele furajere.

Toate acestea, ca și alte elemente de ordin social-economic au dus la consolidarea și îmbunătățirea poziției economico-geografice a județului Brăilei pe harta României socialiste.

În același sens pledează și largile perspective ce se deschid economiei acestui județ în anii următori, potrivit documentelor de partid și de stat de edificare în România a societății socialiste multilateral dezvoltate.

RELIEFUL ȘI CONSTITUȚIA GEOLOGICĂ

Teritoriul județului Brăila, ca și cele ale județelor din sud și sud-vest (Ialomița și Ilfov), aparține în cea mai mare parte unității de cîmpie, și anume părții estice a Cîmpiei Române. Spunem în cea mai mare parte, deoarece în est circa 96 000 ha se găsesc în lunca Dunării altădată inundabilă, cunoscută sub numele de Balta Brăilei. Dacă la porțiunea dintre brațele principale ale Dunării se mai adaugă lunca exterioară și cea a Siretului, Buzăului și Călmățuiului, suprafața ocupată de această unitate joasă de relief (luncă) depășește 200 000 ha, ceea ce reprezintă 42% din suprafața județului.

Sub raport genetic, teritoriul județului Brăila, ca porțiune a Cîmpiei Române, poartă amprenta evoluției acesteia. Cîmpia Română reprezintă o zonă largă depresionară cu caracter subsident (în special partea estică), situată la contactul dintre geosinclinalul carpatic, Platforma Moesică (Prebalcanică), Podișul Moldovenesc și Horstul dobrogean, denumită în literatura geologică și Depresiunea Valahă. Sectorul oriental al Depresiunii Valahe, delimitat prin râurile Argeș, Dunăre și Siret, prezintă numeroase complicații tectonice date de întâlnirea celor patru unități structurale amintite.

Analizînd coloana stratigrafică a fundamentului pe linia de profil Brăila — Mărtăcești — Romanu — Mihail Kogălniceanu — Racovița — Balta Albă, constatăm că formațiunile *precambriene*, reprezentate prin șisturile verzi, și cele paleozoice se afundă din ce în ce mai mult spre vest. Dacă pe malul dobrogean al Dunării acestea și întîlnesc la suprafață, la Mărtăcești ajung la 1 500 m, iar sub albia Buzăului la 3 500 m. Peste aceste formațiuni urmează succesiunea depozitelor *neogene*: *tortonian* (marne calcaroase, nisipuri grezoase și calcare organogene), *sarmațian*, la circa 3 000 m adîncime (marne, nisipuri, gresii), *meoțian* la 2 400 m (nisipuri), *dacian* la 1 500 m

(nisipuri, marne, argile), *levantin* de la 1 500 la 500 m, deci cu o grosime de circa 1 000 m (argile, marne, nisipuri), și *cuaternar* pe aproximativ 400 m grosime (argile, nisipuri, pietrișuri și depozite loessoide) (fig. 1).

Această stivă de depozite s-a depus într-un mediu marin și denotă o continuitate de sedimentare din tortonian, mai exact din sarmatian, și pînă în cuaternarul inferior (pleistocen), cînd arealul oriental al Cîmpiei Române mai era încă ocupat de un lac relict.

Sub depozitele loessoide, fluviatile și eoliene care alcătuiesc primul orizont de la suprafață, cuaternarul mai este reprezentat și prin: *stratele de Cîndești*, constituite din nisipuri și pietrișuri cu intercalații argiloase (pleistocen inferior), *stratele de Frătești* cu nisipuri și pietrișuri (pleistocen inferior), *un complex marnos* (pleistocen mediu), *nisipurile de Mostiștea* (pleistocen superior) — nisipuri și nisipuri argiloase care conțin, printre alte fosile, și resturi de *Mammuthus primigenius*.

Depozitele loessoide din județul Brăila, cu grosimi de 10—20 m, se deosebesc din punct de vedere granulometric și al compoziției chimice de cele din zonele limitrofe — Bărăganul de sud, Cîmpia Rîmnicului etc. Astfel, în Cîmpia Brăilei și Călmățuiului acestea se încadrează în depozite loessoide fin nisipoase, cu fracțiunile 0,2—0,02 între 25 și 50% și cele de 0,2 între 10 și 20%. Din punct de vedere chimic, SiO_2 reprezintă 82,54—84,14%, iar CO_3Ca doar 5,09—5,27%.

Compoziția chimică și granulometria depozitelor loessoide, cît și prezența nisipurilor eoliene sub formă de dune fixate pe malul drept al Călmățuiului și în mai mică măsură pe cel al Buzăului, între Șutești și Siliște, scot în evidență rolul vîntului în geneza acestora. Aceste nisipuri fine antrenate de vînt provin din albiile Buzăului, Călmățuiului și Dunării.

Trebuie să precizăm că, spre deosebire de depozitele loessoide din partea vestică a Cîmpiei Române sau din Bărăganul sudic, care au o culoare galben-roșcată, cele din județul Brăila au o culoare galben-albicioasă.

Fenomenul tectonic ce a acționat și mai acționează și în prezent în vestul județului Brăila este *mișcarea de subsidență*, fenomen care influențează fizionomia actuală a reliefului.

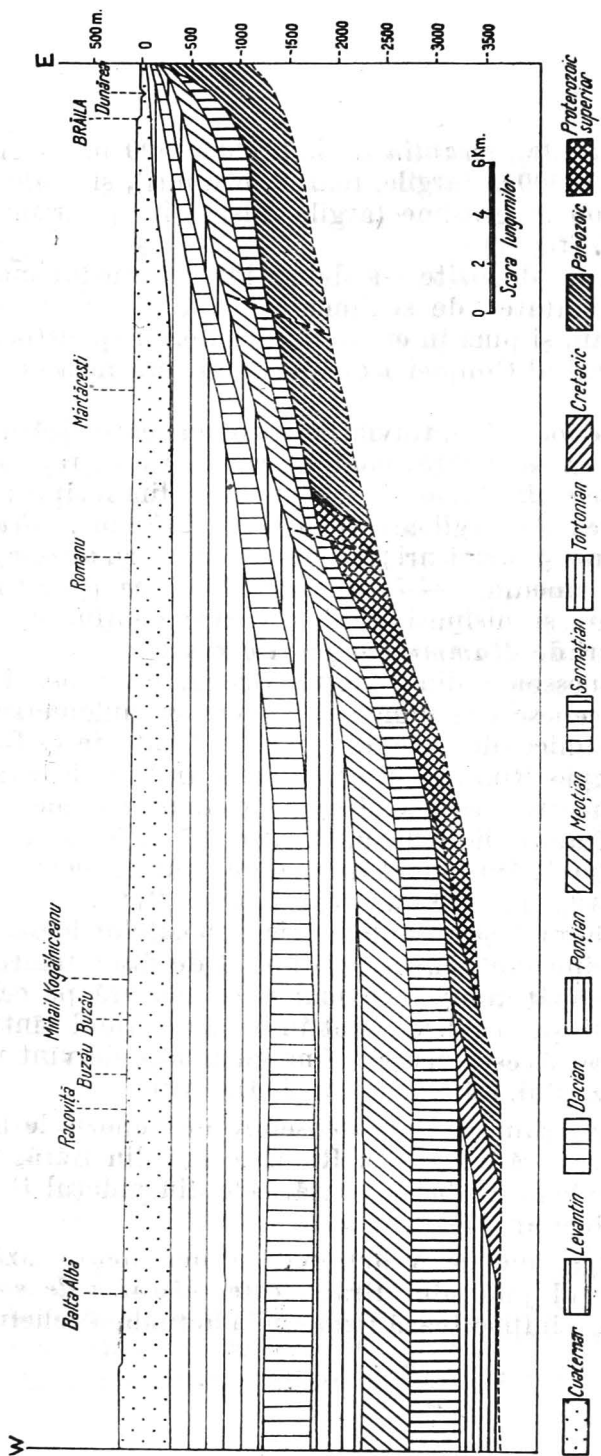

Fig. 1. — Profil geologic între Brăila și Balta Albă.

Mișcarea de subsidență care cuprinde zona Urziceni — Făurei — cursul inferior al Buzăului și Siretului are drept consecință aluvionarea luncilor, înecarea teraselor fluviatile inferioare prin aluviuni, schimbarea cursurilor râurilor în cadrul luncii, colmatarea gurilor unor mici afluenți și transformarea lor în limane fluviatile. Cea mai tipică zonă în care se pun în evidență majoritatea proceselor menționate este cea cuprinsă între văile Călmățuiului și Buzăului în dreptul localității Făurei, unde numeroase cursuri părăsite, numite *buzoele*, fac legătura între cele două artere hidrografice, funcționând în timpul inundațiilor.

În ansamblu, relieful județului Brăila aparține unității de cîmpie, constituită din spații interfluviale netede și întinse, din terase fluviatile și lunci cu o mare dezvoltare. În sens mai larg, toată suprafața județului (exceptînd lunca Dunării) intră în cunoscuta cîmpie a Bărăganului. Inițial, prin Bărăgan se înțelegea cîmpia dintre Dunăre, Ialomița și Mostiștea, dar ulterior denumirea a fost extinsă pînă la lunca Siretului, această vastă cîmpie împărțindu-se în *Bărăganul de sud* (Bărăganul propriu-zis), *Bărăganul central* (între Ialomița și Călmățui) și *Bărăganul de nord* (între Călmățui, Buzău și Siret) cunoscut în literatura geografică și sub denumirea de *Cîmpia Brăilei*.

În cazul nostru, județul Brăila cuprinde o porțiune din Bărăganul central sau de mijloc și Bărăganul de nord, ambele separate de lunca Călmățuiului și delimitate de luncile Dunării, Siretului și Buzăului.

Ținînd seama de principalele elemente ale reliefului și constituției litologice și morfografice, distingem în cadrul județului următoarele unități de relief: *Bărăganul central* (*Cîmpia Călmățuiului*), *Bărăganul de nord* (*Cîmpia Brăilei*), *Balta Brăilei*, *lunca Siretului*, *lunca Buzăului* și *lunca Călmățuiului*.

Bărăganul central (Cîmpia Călmățuiului). Este delimitat de Călmățui în nord, Ialomița în sud, Sărata la vest și Dunărea la est.

În județul Brăila intră partea nord-estică, caracterizată prin prezența nisipurilor eoliene de pe malul drept al Călmățuiului, a depresiunilor de tasare (crovuri) în zona centrală

Dudești — Roșiori — Ciocile și a terasei Dunării (terasa Călărași) în est. Această porțiune are o înclinare de la nord-vest spre sud-est. Altitudinile cele mai mari de pe teritoriul județului se întîlnesc în această zonă (51 m între Bumbăcari și Zăvoaia) și sînt date de nisipurile de dune care acoperă depozitele loessoide. Cea mai mare extindere a nisipurilor eoliene se întîlnește în zona Jugureanu — Scărlătești — Pribeagu — Dudești — Zăvoaia — Însurăței și Lacu Rezii — Victoria.

În prezent, aceste nisipuri, dispuse sub formă de dune, sînt fixate, avînd și un sol în fază incipientă de formare, fapt ce permite practicarea culturilor. Pe alocuri se conturează depresiuni alungite între aliniamentele de dune, care în perioadele ploioase sînt acoperite de ape (spațiul dintre Jugureanu, Vultureni și Pribeagu).

Prezența dunelor pe malul drept al Călmățuiului, ca de altfel și pe cel al Ialomiței și chiar al Buzăului (dar în mai mică măsură), cît și orientarea lor spre nord-est și sud-vest sînt o dovadă elocventă a influenței vînturilor dominante de nord și nord-est. Aceste nisipuri au fost luate din lunca Călmățuiului, deci de la o distanță foarte mică.

Rolul vîntului în modificarea trăsăturilor inițiale ale reliefului sînt foarte evidente în această zonă. Astfel, muchia cîmpului a fost estompată prin depunerea nisipurilor, pe unele porțiuni trecerea de la luncă la cîmpie făcîndu-se pe nesimțite. Nivelul superior al cîmpului a fost ondulat și înălțat cu un strat neuniform care variază de la 0,5 — 1 m pînă la 10—15 m grosime. Același lucru s-a întîmplat și cu podul terasei fluviatile din partea estică (49 m la Lacul Rezii unde sînt nisipuri eoliene și 22—29 m în partea sudică, între localitățile Victoria și Mihai Bravu, unde acestea lipsesc).

Între fișia de nisipuri și valea Strachina (Lata), mai exact în partea centrală a Bărăganului de mijloc, se găsește o zonă în care procesele de tasare și probabil în asociere cu deflația au dus la formarea a numeroase depresiuni numite frecvent *crovuri*. Multe dintre acestea sînt ocupate în cea mai mare parte a anului cu apă, formînd grupa lacurilor de stepă cu caracter salmastru sau sărat. Cele mai importante depresiuni și lacuri în același timp sînt *Plașcu*, *Chichinețu*, *Colțea*, *Tătaru*

și *Unturos*. Asupra modului cum s-au format aceste depresiuni și a principalelor lor caracteristici vom reveni la capitolul de hidrografie.

Bărăganul de nord (Cîmpia Brăilei). Este delimitat în sud de lunca Călmățuiului, la vest, între Ulmu și Făurei, de zona joasă de divagare presărată cu brațele părăsite ale Buzăului, în nord-vest și nord de lunca Buzăului și a Siretului, iar în est de lunca Dunării. Această unitate corespunde în proporție de 80% terasei inferioare a Dunării, denumită în literatura geografică terasa Călărași (*Geografia văii Dunării românești*, 1969). Limita dintre terasa Călărași și cîmpul propriu-zis se înscrie aproximativ pe aliniamentul localităților Ionești, Berlești, Ianca și Constantinești, pe malul Buzăului. Această limită se pune în evidență printr-o creștere a înălțimilor spre vest cu circa 10 m. Înălțimea cea mai mare este dată și aici de nisipurile spulberate din lunca Buzăului și depuse sub formă de dune între Șutești — Mihail Kogălniceanu și Constantinești (50 m). Trecerea de la Cîmpia Brăilei la lunca Călmățuiului se face pe nesimțite, și numai lipsa cursurilor părăsite marchează intrarea în cîmpie. Către luncile Dunării, Siretului și Buzăului limita este mai clară, marcată de abrupturi care variază între 5 și 15 m și chiar mai mult în zona dunelor dintre Șutești și Constantinești. Limita vestică este de asemenea evidentă prin cursul părăsit Buzoel ce leagă Buzăul cu Călmățuiul între Cireșu și Surdila-Găiseanca.

Altitudinea este mai mare în partea vestică (între 35 și 40 m) și mai mică în est (între 20 și 25 m).

Relieful este relativ uniform, reprezentat prin cîmpuri netede, întinse, nedrenate superficial. Singurele accidente morfologice le formează depresiunile de tasare, care ating cea mai mare dezvoltare din toată Cîmpia Română, și cîteva văi largi, fără scurgere.

Depresiunile sînt transformate în lacuri și se întîlnesc în partea centrală a cîmpiei — între Ianca și Comăneasca (Ianca, Popu, Esna, Lutu Alb, Secu, Iazu etc.). În ceea ce privește văile, acestea, după părerile emise de G. Murgoci și G. Vâlșan, ar fi sectoare de cursuri părăsite ale Dunării. Dintre

acestea, valea Iencii, cea mai mare, cu o direcție sud — nord, împarte Cîmpia Brăilei în două părți aproape egale. Valea Iencii sau Burduful Iencii are o lățime exagerat de mare (uneori 2 km) în raport cu lungimea (30—40 km). Adîncimea ei este doar de 7—8 m și are mai degrabă aspectul unui lac, deoarece datorită pantei mici a profilului longitudinal apa stagnează temporar, permițînd dezvoltarea unei vegetații acvatice.

După părerea lui G. Vălsan, în timpul acumulării depozitelor fluviatile la nivelul terasei Călărași, valea Iencii funcționa ca un braț al Dunării. Aceeași funcție este atribuită și vilcelelor uscate — acoperite cu depozite loessoide — de forma unor arcuri de cerc care se deschid între Gropeni și Brăila. Lacul Sărat, din apropierea Brăilei, este situat pe un astfel de braț al Dunării sculptat în terasa inferioară.

Și aici, ca și în Cîmpia Călmățuiului, nisipurile spulberate din lunca Buzăului și a Siretului de către vînturile dominante de nord-est acoperă marginea nordică a cîmpiei de la Șuțești și pînă la Baldovinești, lîngă Brăila. Dunele de aici au o extindere mai mică față de cele de pe malul drept al Călmățuiului.

După natura depozitelor constituate și a formelor de relief minore, Cîmpia Brăilei se poate împărți în cîteva compartimente, și anume: Cîmpul Viziru, Cîmpul Movila Miresii, Cîmpul Mircea Vodă și cîmpia ondulată Rîmniceleu — Romanu.

Cîmpul Viziru cuprinde spațiul dintre valea Iencii în vest și Dunărea în est, sub forma unei benzi de la lunca Călmățuiului în sud (Cuza Vodă) și pînă la cea a Siretului în nord (Baldovinești). Este zona în care Cîmpia Brăilei are cele mai mici înălțimi (20—21 m în sud la Viziru și 13—16 m în nord la Brăila), exceptînd muchia nordică de la contactul cu lunca Siretului unde dunele de nisip care se aștern peste depozitul loessoid au altitudini ceva mai ridicate (28 — 31 m).

În afară de cursurile părăsite la nivelul terasei dintre Gropeni și Brăila, Cîmpul Viziru este neted, neafectat de procese de tasare evidente.

Cîmpul Movila Miresii, situat între valea Iencii în est și contactul dintre nivelul de cîmpie propriu-zis și terasa Călărași în vest, prezintă numeroase forme de relief negative, de tipul văilor largi și puțin adînci și al crovurilor.

În partea centrală a cîmpului se întîlnește cea mai mare frecvență a crovurilor, adevărate depresiuni — Ianca, Plopu, Lutu Alb, Esna, Movila Miresii (Comâneasca), Secu etc. Aceste depresiuni au formă ovală sau alungită, prezintă versanți convecși cu înclinări mici ($10-15^\circ$) și un fund neted constituit din argile și mluri. Aceste depozite, impermeabilizînd fundul crovurilor, permit formarea lacurilor permanente sau temporare.

Cîmpul Mircea Vodă, situat în partea vestică, este porțiunea din Cîmpia Brăilei unde se găsesc înălțimi mai mari (35—40 m). Limita vestică este dată de zona joasă cu cursuri părăsite dintre Cireșu și Făurei, iar mai spre nord de contactul cu lunca Buzăului care se face printr-un abrupt de 5—10 m. Suprafața cîmpului este netedă, fără depresiuni de tasare sau văi largi, cum este valea Iencii.

Cîmpia ondulată Rîmnicelu — Romanu este de fapt porțiunea nordică a celor trei cîmpuri, acoperită de nisipurile spulberate din lunca Buzăului și a Siretului și depuse sub formă de dune. Această zonă este întreruptă de gura largă a văii Iencii din dreptul localității Romanu. Nisipurile ating grosimi mari în raza localităților Șuțești și Constantinești, unde și altitudinea este de 50 m. Aceste nisipuri sînt în cea mai mare parte fixate, pe ele dezvoltîndu-se culturi agricole.

Balta Brăilei¹. Este partea de luncă cuprinsă între brațele principale ale Dunării (Măcin sau Dunărea Veche și Cremenea),

¹ În ceea ce privește denumirea acestei regiuni, trebuie să subliniem faptul că, odată cu îndiguierea, desecarea și scoaterea ei de sub inundații, mulți tehnicieni și în special ingineri agronomi și hidroamelioratori folosesc termenul de *Insula mare a Brăilei*, pentru a arăta schimbarea survenită aici. Mai mult, ziariștii încearcă să aducă în relatările lor din presă și radioteleviziune anumite argumente științifice care să justifice denumirea de *Insula mare a Brăilei*. Geografii, conservatori în menținerea vechii denumiri — de Balta Brăilei —, au fost considerați ca neactuali, ca necunoscători ai transformărilor ce s-au produs în această regiune.

Geografii cunosc foarte bine toate schimbările ce au avut loc în această regiune, ca dealtfel în toată țara, dar păstrarea vechii denumiri are o explicație științifică și istorică.

În primul rînd, termenul de *insulă* atribuit acestei regiuni joase este impropriu. Se știe că prin insulă se înțelege porțiunea de uscat înconjurată din toate părțile de apă (ocean, mare sau lac) și unde suprafața acesteia din urmă este

începînd din avale de ostrovul Gîsca, din dreptul Hirșovei și pînă la Brăila. Această unitate de relief se încadrează între Podișul Dobrogean în est și Cîmpia Brăilei în vest. În afară de cele trei brațe principale (Cremenea, Măcin și Vîlcu), din Cremenea se bifurcă succesiv, de la sud la nord, alte brațe secundare (Mănușoaia, Pasca, Calia, Arapu), închizînd ostroave mai mici (Vărsătura, Chiciu, Ostrovul Orbului, Ostrovul Lupului, Arapu etc.), care în ultimă instanță se atașează la *ostrovul mare, care este Balta Brăilei*.

La exteriorul brațelor principale lunca este fragmentată sub forma unor golfuri, datorită pîntenilor Podișului Dobrogean și ai Cîmpiei Brăilei, care vin în contact cu albia minoră a fluviului.

Între limitele menționate, Balta Brăilei are 60 km lungime, 20 km lățime și o suprafață de circa 96 000 ha (numai spațiul dintre brațele principale, Cremenea și Măcin, fără lunca externă). Altitudinea acestei zone scade de la sud (12 m) spre nord (6 m), fiind cea mai joasă unitate de relief din județul Brăila.

incomparabil mai mare decît cea a insulei, ceea ce nu este cazul la Balta Brăilei. Pentru porțiunile de uscat în formare din cuprinsul unei albie de rîu este consacrat termenul de *ostrov*.

În al doilea rînd, termenul de Balta Brăilei constituie o denumire proprie care a intrat în limbă în decursul istoriei ca o creație a poporului român, așa cum spunem Cîmpia Română, Depresiunea Transilvaniei, Depresiunea Maramureșului etc. Desigur că termenul de Balta Brăilei exprimă un anumit conținut — o regiune joasă, presărată cu lacuri de luncă, cu girle și brațe de rîu, cu suprafețe joase mlăștinoase care erau inundate în perioada apelor mari. Dacă astăzi acest teritoriu a fost scos de sub influența regimului Dunării și modul de utilizare s-a schimbat, aceasta nu înseamnă să-i schimbăm denumirea atribuită de localnici, înlocuind-o cu un termen impropriu ca sens științific și care nici acesta nu conține în semantica lui realitatea actuală (insula poate fi joasă, cu mlăștini, lacuri, poate fi înaltă etc.).

Dealtfel, denumirea de Balta Brăilei a fost consemnată și pe hărțile *Atlasului geografic al Republicii Socialiste România* (care se tipărește în cadrul Academiei R. S. România), ca urmare a aprobării ei de către Comisia pentru păstrarea și cultivarea limbii române. Denumirea de Balta Brăilei reprezintă o moștenire a tezaurului toponimic al României și ea trebuie menținută, scoțînd în evidență că aici am avut de-a face cu o regiune care era sub imperiul apei, iar astăzi, prin efortul poporului constructor al societății socialiste multilateral dezvoltate, este dirijată de el și în folosul lui.

Înainte de îndiguire și desecare, Balta Brăilei era un complex de lacuri, grile și brațe părăsite, grinduri fluviatile în lungul brațelor principale și al privalurilor (fig. 2).

Datorită proceselor de aluvionare intensă, în partea inferioară, la bifurcația Dunării în brațele principale — Măcin, Cremenea și Vilciu —, Balta Brăilei prezintă cote mai ridicate, grindurile fluviatile sînt mai late și bine consolidate, adevărate șesuri fluviatile, cu lățimi de 3—4 km, iar depresiunile lacustre mult mai reduse. Aceste caractere morfografice au favorizat practicarea agriculturii pe o scară mai mare, chiar în condiții naturale deosebite, și dezvoltarea așezărilor permanente — Mărașu, Nedeicu, Plopi, Măgureni, Cistia, Stoienești, Băndoiu, Țăcău, Frecăței, Agaua etc. În jumătatea nordică, grindurile fluviatile sînt mai înguste (pînă la 500 m), iar numărul brațelor părăsite și al lacurilor mai mare. În perioada apelor mari de primăvară această zonă era inundată aproape în întregime. Doar aliniamentele de sălcii erau singurele semne distincte după care se puteau delimita brațele principale sau cele din interiorul bălții în acea perioadă.

Spre deosebire de alte sectoare ale luncii Dunării (Balta Ialomiței), aici martorii de eroziune, detașați din nivelul teraselor dunărene, sînt aproape inexistenți. Numai în partea nord-estică, în dreptul localității Turcoaia, se găsește popina Blasova cu 45 m înălțime, constituită din formațiuni vechi identice cu cele ale Dobrogei de nord (formațiunea de Carapelit — carbonifer inferior).

În interiorul Bălții Brăilei se găseau numeroase privaluri, o adevărată rețea, asemenea nervurilor, între brațele principale și zona axială mai joasă, cu numeroase depresiuni lacustre. Multe dintre privaluri făceau legătura între brațele principale și zona centrală (Scoicuța, Noroioasa, Armineasa, Tîlcov, Zatna, Berezoiasca) numai la cote ridicate ale apelor. Legătura dintre complexele lacustre și Dunăre se făcea prin intermediul unor privaluri mai mari, adevărate artere hidrografice, care drenau apele interioare sau erau căi de pătrundere ale apelor de inundație (Băndoiu, Dimuleasa, Pantea, Veriga, Camnița, Ozinca, Boul, Armanul, Săpata, Zătonul etc.). Detașîndu-se prin di-

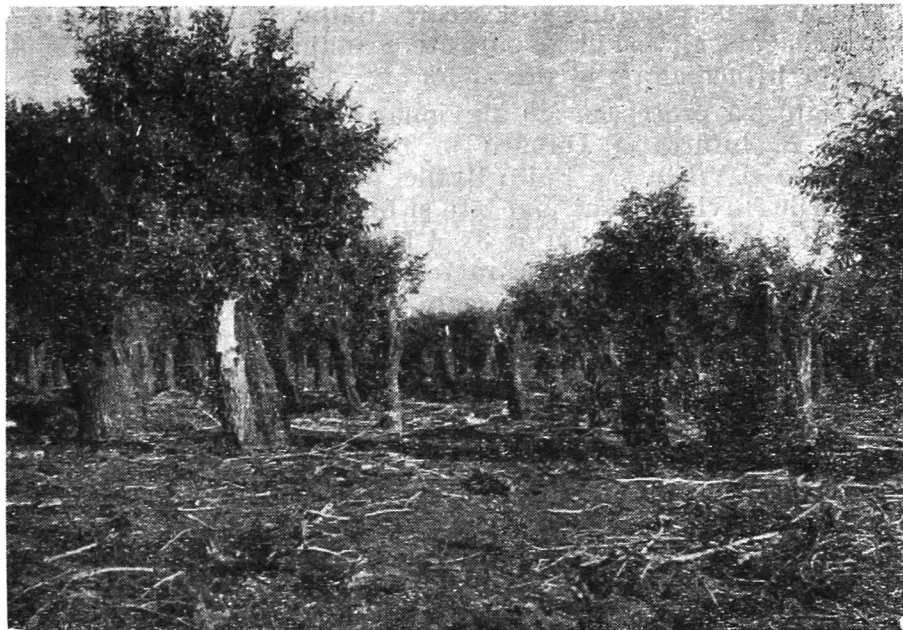

Fig. 2. — Pădure de sălcii pe grindul Dimuleasa — Balta Brăilei, august 1961
(foto P. Găștescu).

mensiuni și prin funcția de colector principal al apelor din baltă, privalul Filipoiu putea fi asemuit, înainte de îndiguire, cu un braț al Dunării.

Zona centrală a Bălții Brăilei, cu lățimi de 4—6 km, era ocupată de numeroase lacuri. După Delta Dunării, Balta Brăilei, în regim natural, avea înainte de îndiguire coeficientul lacustru cel mai mare (0,17). Numărul lacurilor din interiorul bălții era de circa 200, totalizînd aproximativ 16 750 ha. Cele mai importante lacuri din Balta Brăilei au fost: Șerbanul (2 568 ha), Ulmul (1 000 ha), Lupoilul (900 ha), Zagna (575 ha), Lungulețul (500 ha), Noroaele (375 ha), Dunărea Veche (375 ha), Rotundul ((325 ha) etc. Prin privalul Filipoiu care lega direct lacul Șerbanul cu brațul Măcin, apoi prin intermediul altor privaluri și lacuri se putea ajunge pe calea apelor din portul Brăila pînă la Zagna, cel mai sudic lac din complex.

Din numărul mare de lacuri, în urma acțiunii de îndiguire și desecare, au rămas astăzi doar Dunărea Veche și Japșa Plopilor (Zăton), lacuri de braț părăsit cu adâncimi de peste 5 m.

În acțiunea generală de îndiguire și desecare, lunca Dunării a reprezentat obiectivul cel mai important. Prin particularitățile morfohidrografice, Balta Brăilei se înscria în suita regiunilor care trebuiau ameliorate. Anul 1964 poate fi considerat ca începutul unei etape noi în acțiunea de îndiguire și recuperare a terenurilor din lunca Dunării. Dacă înainte de 1964 în Balta Brăilei exista numai o porțiune mică îndiguită (Stoienesti — Frecăței), după acest an frontul de lucrări s-a extins pe întreaga suprafață a bălții. Balta propriu-zisă a Brăilei a fost îndiguită între 1964 și 1970.

Digurile, în lungime de 151 km, au scos de sub inundații o suprafață de 72 382 ha. Diferența dintre suprafața îndiguită și cea totală a bălții (96 000 ha) este dată de numeroasele ostroave pe care le formează brațul Cremenea, cel mai mare fiind între Cremenea și Vilciu, și de zona de siguranță dintre brațele propriu-zise și diguri. Această zonă, supusă inundațiilor, este plantată de regulă cu plop.

Pentru evitarea excesului de umiditate determinat de prezența nivelului hidrostatic al apelor freatice aproape de suprafața terenului, în Balta Brăilei s-au construit canale de drenare prevăzute cu pompe în punctele terminale.

Scoaterăa acestei suprafețe de sub inundații este o acțiune necesară în etapa actuală, dar utilizarea unilaterală, numai în agricultură, impune o valorificare complexă a acestui teritoriu, prin folosirea zonelor mai joase ca bazine piscicole.

Lunca Siretului. În nord, o bună parte din teritoriul județului Brăila o formează lunca Siretului. Datorită abaterii albiei minore a Siretului către nord, la limita cu Cîmpia Covurluiului, lunca Siretului are o extindere mai mare pe partea dreaptă a râului.

Între confluențele Rîmnicului Sărat și Buzăului cu Siretul, lunca are cea mai mare lățime (25—30 km), depășind chiar lunca Dunării, fapt datorat zonei de subsidență din cursul inferior al Siretului.

Subsidența se reflectă în această regiune prin convergența rîurilor (piața de adunare a apelor), aluvionarea intensă a albiilor, meandrarea puternică, abaterea Siretului spre nord și rămînerea cursurilor părăsite pe partea dreaptă.

Lunca Siretului prezintă o înclinare din amunte spre avale și dinspre contactul cu Cîmpia Brăilei spre albia Siretului. Altitudinea cea mai mică, în jur de 5—6 m, este în porțiunea de vărsare în Dunăre (Vădeni), ajungînd la 13—15 m către Măxineni — Olăneasca.

Limita sudică și sud-vestică a luncii este dată de muchia Cîmpiei Brăilei și de cea a Cîmpiei Rîmnicului, care se remarcă în relief prin denivelări de la 5—6 m pînă la 20 m, întreruptă de debușarea văilor Buzăului și Iencii sau estompată de nisipurile spulberate de vînturi și depuse pe luncă și cîmpie. Între Brăilița (cartier al Brăilei) și localitatea Muchea, limita dintre luncă și cîmpie este marcată de un povîrniș care atinge 20 m înălțime. De aici spre vest, și în special la gura văii Iencii, povîrnișul este foarte mult estompat, reconstituindu-se doar din creșterea lentă a valorii curbelor de nivel. Pe o mică porțiune, povîrnișul se mai găsește pe cîțiva kilomeri și cu înălțimi mici (5—7 m) în dreptul localității Gemenele, la Movila Vierului.

Limita devine destul de clară în dreptul cîmpiei piemontane a Rîmnicului, unde o veche faleză lacustră sau marină, astăzi modelată subaerian, se impune în relief. Acest povîrniș constituie, între Grădiștea și Custura, limita luncii Buzăului; de la ultima localitate, acesta are aproape o direcție nordică, ajungînd în valea Rîmnicului Sărat la Ciorăști. Denivelarea maximă atinge 20—22 m în dreptul localității Salcia Tudor. Aici, trecerea de la cîmpia înaltă a Rîmnicului la cea joasă, de subsidență, se face printr-un abrupt constituit din depozite loessoide, cu numeroase ogașe, ravene și procese de surpare.

Lunca Siretului în acest sector este constituită din depozite aluvionare fine (nisipuri și argile cu un grad redus de permeabilitate), fapt ce permite stagnarea apelor din ploi și precipitații. O astfel de zonă, favorabilă formării lacurilor de luncă, se găsește între Măxineni și Olăneasca, cu lacul Măxineni sau Balta lui Cană (Puturosul), cum este numit de localnici.

În prezent, ca urmare a acțiunii de îndiguire, lunca Siretului a fost scoasă de sub inundațiile obișnuite și suprafețe mari au intrat în circuitul agricol. Cu toate acestea, în anul 1970, datorită apelor mari de pe Dunăre, apele Siretului au depășit digurile, inundând suprafețe întinse și localități din luncă.

Multe din privalurile luncii au intrat în rețeaua de canale pentru drenarea apelor în exces. Astfel, privalul Zagnei, prin intermediul unor canale artificiale, drenează toată porțiunea joasă dintre localitățile Latinu — Voinesti — Vameșu — Oancea.

Lunca Buzăului. În cadrul județului Brăila, această unitate se desfășoară în partea nord-vestică, între localitățile Făurei, în amunte, și Racovița, în avale. În acest sector, lunca Buzăului se suprapune pe zona de subsidență a Cîmpiei Române, care începe din lunca Argeșului la Titu și se termină în cea a Siretului la Nămolosa.

Sub aspectul evoluției traseului, Buzăul, în cursul său inferior, a constituit subiectul multor discuții științifice. Acestea s-au referit în special la traseul pe care l-ar fi urmat Buzăul la ieșirea sa din zona subcarpatică. Astfel, G. Vâlșan (1971, pag. 284) presupune că Buzăul ar fi avut un traseu inițial către Ialomița pe direcția râului Sărata, apoi pe cea a Călmățuiului și, în sfârșit, cel actual, pe direcția Făurei — Racovița — Voinesti.

În perimetrul județului Brăila, lunca și albia minoră a Buzăului prezintă două arii de difluență. Prima este cea din apropierea localității Făurei, mai exact între Cilibia și Făurei, unde Buzăul și Călmățuiul folosesc aceeași luncă joasă, iar între ele se găsesc numeroase cursuri părăsite care în perioada inundațiilor sînt active, apele trecînd dintr-un rîu în altul (de regulă, din Buzău spre Călmățui). Buzoelul dintre Surdila-Găiseanca și Cireșu este artera de legătură cea mai importantă dintre Buzău și Călmățui. A doua arie de difluență este cea de la intrarea Buzăului în lunca Siretului, din avale de localitatea Racovița, marcată prin cîteva cursuri părăsite ale Buzăului, denumite de asemenea Buzoelul și Buzoelul Mare. Aceste două

cursuri părăsite, împreună cu albia actuală a Buzăului indică o deplasare succesivă de la vest spre est a acestuia din urmă.

Între aceste două arii de difluență, lunca Buzăului, cu o lățime de 2—3 km, are aspectul unui „culoar” între cîmpia piemontană a Rîmnicului și Cîmpia Bărăganului de nord. În această porțiune, albia Buzăului se caracterizează printr-o mare mobilitate, schimbîndu-și traseul foarte frecvent. Nu este exclus ca această instabilitate a albiei să se datorească faptului că Buzăul s-a instalat recent pe acest traseu. În acest sector, pe partea stîngă, primește cîțiva afluenți : Valea Boului, Buzoelul și Boldul ; în apropierea confluențelor lor cu Buzăul sînt instalate limanele fluviatile Jirlău, Amara și Balta Albă. Profilul transversal foarte dezvoltat și evoluat al văilor și obîrșia larg deschisă către valea Rîmnicului Sărat au sugerat geografului G. Vâlsan ideea unor cursuri succesive ale Rîmnicului Sărat pe traseele acestora.

În acest context nu este exclus ca Buzăul, în sectorul analizat, să folosească vechi trasee ale Rîmnicului Sărat, fiind dirijate spre nord-est, către zona de subsidență din cursul inferior al Siretului.

Lunca actuală a Buzăului în sectorul amintit este delimitată în est de muchea Cîmpiei Brăilei care începe să se contureze în avale de Mircea Vodă avînd 3—4 m înălțime, ajungînd pînă la 15—18 m între localitățile Șuțești și Constantinești. În vest, limita este marcată tot de un povîrniș care uneori atinge 20 m, întrerupt de cuvetele lacustre largi ale limanelor fluviatile Jirlău, Amara și Balta Albă. Lunca este presărată cu numeroase cursuri părăsite ale Buzăului, dar pe alocuri și cu grădiști sau martori de eroziune detașați din nivelul cîmpului. Albia activă a Buzăului pendulează în luncă preluînd spontan (în urma inundațiilor) traseele cursurilor părăsite. Astfel, în 1969, an cînd pe rîul Buzău au avut loc mari inundații din zona muntoasă (Întorsura Buzăului) și pînă la vărsare în Siret, acesta și-a părăsit cursul din apropierea limanelor Jirlău, Cîineni și Amara, instalîndu-se în partea estică a luncii, între Dedulești și Ibrianu. În urma acestei deplasări spre est a Buzăului, limanele Jirlău și Amara, care primeau apă din rîu, pe canalele de legătură, au rămas izolate.

Nisipurile fluviatile din albiile părăsite și de pe grindurile din luncă sînt spulberate de vînturile de nord-est și chiar de vest și depuse în zonele marginale. Tipică sub acest aspect este suprafața dintre limanele fluviatile Costeu și Jirlău, din sudul localității Brădeanca, care se numește chiar Nisipurile.

Pendularea albiei Buzăului în cadrul luncii, mobilitatea depozitelor nisipoase sub acțiunea vîntului fac ca această unitate joasă de relief să fie folosită într-o proporție redusă în agricultură.

Lunca Călmățuiului. În raport cu bazinul hidrografic (820 km²), cu lungimea (145 km) și cu debitul mediu multianual la vărsare (1,4 m³/s), lunca prin care curge Călmățuiul și formele fluviatile de eroziune și acumulare sînt mult prea mari. Se poate ușor constata că lunca extrem de dezvoltată prin care curge Călmățuiul nu este opera lui, ci a altui rîu, cu o capacitate de eroziune, transport și aluvionare mult mai puternică.

În lunca acestuia, procesele fluviatile de albie sînt mult diminuate în prezent, în raport cu procesele de șiroire în suprafață (pe versanți), de băltire a apelor, de deflație etc., care sînt predominante.

Lunca actuală a Călmățuiului este considerată o veche vale a Buzăului. După părerea geografului G. V â l s a n (1971, pag. 289), Buzăul a curs pe valea actuală a Călmățuiului după individualizarea terasei fluviatile de 6—7 m care constituie vatra orașului Buzău și care se desfășoară sub forma unui evantai. Acest nivel de terasă, după G. V â l s a n, este de fapt conul de dejecție al Buzăului, la ieșirea din zona subcarpatică. Pe suprafața acestui con de dejecție se găsesc albia Buzăului, izvoarele Călmățuiului și ale afluentului acestuia — Negreasca. Începînd din raza localității Gălbinași, avem de-a face cu o luncă comună a Buzăului și a Călmățuiului, cu numeroase brațe părăsite, dintre care cele mai importante sînt Strîmbu și Buzoelul. Această luncă comună, de incertitudine a apelor Buzăului și Călmățuiului, ține pînă la cursul părăsit transversal al Buzoelului, care leagă cele două riuri între Surdila-Găiseanca și Cîreșu.

Cunoscutul geolog G. Murgoci (1906—1907) a emis ipoteza prin care această regiune joasă — luncă comună — era o arie de difluență a Buzăului. Apele ce ieșeau din valea Buzăului se răsfirau în mai multe brațe puternice, cuprinzând între ele mari suprafețe. Unul din brațe era Călmățuiul, altul ar fi fost Buzoelul cu Ianca și altul Buzăul actual. Din cauza afundării regiunii dintre Siret și zona de dealuri, brațul care curgea spre nord-est a cîștigat mereu în debit și importanță, de la o vreme brațul de est fiind obturat.

După părerea multor cercetători, Buzăul a curs numai prin valea Călmățuiului, iar schimbarea lui către nord-est s-a făcut integral datorită mișcărilor de subsidență din cursul inferior al Siretului.]

După aspect, valea Călmățuiului nu poate fi decît opera unui rîu puternic, cu un debit mare de apă și acesta ar fi fost numai Buzăul, cu întreaga cantitate de apă, fără a fi împărțit simultan pe trei ramuri.

Configurația și dimensiunile văii Călmățuiului contrastează cu potențialul hidric actual al rîului. Astfel, lunca are în partea inferioară 5—7 km lățime, malul drept înalt, abrupt, cu numeroase golfuri în nivelul cîmpiei. Diferența de altitudine dintre nivelul luncii și al cîmpiei atinge uneori 25—30 m. Această diferență de altitudine a fost amplificată și de acțiunea eoliană prin depunerea nisipului spulberat din albia Călmățuiului.

În comparație cu malul drept, cel stîng este mai jos, ridicîndu-se doar cu 4—5 m și numai rareori cu 10 m (Lișcoteanca și Cuza Vodă) deasupra luncii.

Lunca Călmățuiului se deosebește de cele ale rîurilor din jur — ale Ialomiței, Buzăului, Siretului și chiar a Dunării. Particularitatea morfografică a luncii Călmățuiului constă în faptul că în profil longitudinal (de la vest la est) partea sudică este joasă și presărată cu numeroase popine, matori de eroziune detașați din nivelul cîmpiei, iar partea nordică cu numeroase

cursuri părăsite, însoțite de grinduri longitudinale, modelate eolian. În partea sudică, la contactul cu muchia înaltă a cîmpiei, constituită din depozite fine argilo-nisipoase, se formează lacuri temporare, unele chiar permanente.

Printre cursurile părăsite menționăm, din amunte spre avale, Strîmbu, Buzoel, Batogu, Strîmbeanu și Puturosu. În cadrul județului Brăila, brațele părăsite cele mai lungi sînt Batogu, Strîmbeanu și Puturosu.

Popinele sînt foarte numeroase în lunca Călmățuiului. Ele se găsesc și pe malul stîng, cît și pe cel drept. În partea sudică, și în special între Cireșu și Zăvoaia, doar pe 10 km lungime, se găsesc cele mai multe și importante popine (Olea Mare, Olea Mică, Rusca Mare, Rusca Mică, Movila Popii, Balaban, Furnicelu, Cățelușă, Popina Turcului, Lata etc.), detașate, prin eroziunea fluviatilă, din Cîmpia Bărăganului de mijloc. Procesul înaintat de meandrare a cursului Buzăului în trecerea sa pe valea Călmățuiului a lăsat în afară de popine și numeroși piteni ai cîmpiei într-o fază avansată de strangulare. În această fază se găsește pintenul dintre Lacul lui Traian (cel mai tipic golf-meandru) și localitatea Însurăței și pintenul de lîngă satul Vultureni.

Datorită aspectelor morfografice și litologice, lunca Călmățuiului se poate împărți în două fișii longitudinale, îndeosebi între Ulmu și Zăvoaia : fișia nordică mai înaltă, ondulată, constituită din depozite nisipo-argiloase, cu brațe părăsite și grinduri fluviale, folosită mai mult în agricultură, și fișia sudică, mai joasă și netedă, alcătuită din depozite argilo-nisipoase bogate în sulfati și carbonati de natriu și potasiu, cu caracter impermeabil, determinînd stagnarea apelor meteorice și de inundație. Această parte sudică este folosită în pășunat și numai popinele și porțiunile acoperite cu dune sînt utilizate în agricultură.

De la Zăvoaia în avale, pînă la Cuza Vodă, lunca Călmățuiului este delimitată de albia propriu-zisă în nord și de cursul părăsit Puturosu, în sud. În acest sector, lunca are un caracter inundabil, fiind constituită din depozite fine argilo-nisipoase.

La intrarea Călmățuiului în lunca Dunării (între Cuza Vodă și Spiru Haret) se găsește un con de dejecție care se ridică cu 2—3 m deasupra acesteia. Pe acest con de dejecție se pun în evidență, în afară de albia actuală, patru cursuri părăsite ale Călmățuiului.

Deși lunca Călmățuiului ocupă o suprafață importantă în cadrul județului Brăila, totuși este într-o proporție mică amenajată pentru utilizare rațională și intensivă în agricultură.

Resursele subsolului. Sînt relativ sărace, ca urmare a constituției litologice a fundamentului Cîmpiei Brăilei și a Cîmpiei Călmățuiului de pe teritoriul județului Brăila.

Dintre rocile sedimentare constituyente se folosesc *argilele* din depozitele cuaternare pentru fabricarea cărămidilor, țiglelor, olanelor și vaselor și *nisipurile*, ca material de construcție din numeroase cariere, dintre care ca mai importante menționăm pe cele de la Brăila, Făurei și Însurăței.

În anii construcției socialismului, ca urmare a intensificării explorărilor geologice, pe teritoriul județului Brăila au fost descoperite și date în exploatare zăcăminte de țiței și gaze naturale. Exploatările de țiței sînt concentrate în partea vestică a județului, în jurul lacurilor Balta Albă și Ciulnița, în partea centrală, în jurul lacurilor Ianca și Plopu, și pe valea Călmățuiului, în perimetrul localității Ulmu. Gazele naturale se exploatează, deocamdată, la Ulmu.

Destul de recent, în 1972, au fost puse în evidență importante resurse de ape minerale cu un debit de 250—280 m³/24 de ore în raza comunei Însurăței, ape ce vor putea fi folosite în tratamentul balnear.

Deși nu intră în categoria resurselor de subsol, totuși menționăm apele sărate și nămolurile cu calități terapeutice din lacurile Sărat — Brăila, Cîineni, Movila Miresii, Batogu, Tătaru, Ianca și Lacu lui Traian, folosite pe o scară restrînsă în prezent.

Teritoriul județului Brăila, ca dealtfel întregul spațiu al Cîmpiei Române orientale, se caracterizează printr-un climat temperat continental. Verile sînt călduroase și uscate datorită maselor de aer continentalizate sub influența valurilor mari ale radiației solare totale (125 kcal/cm^2), precipitațiile reduse, cu caracter torențial și inegal repartizate; iernile sînt reci, fără un strat de zăpadă stabil și continuu, și influențate de anticicloul siberian. Uniformitatea reliefului face ca trăsăturile de bază ale climei să fie foarte puțin modificate pe cuprinsul județului Brăila. Din această cauză, topoclimatele vor fi date de asociațiile vegetale mai conturate și de unitățile acvatice extinse și permanente.

Pentru cunoașterea caracteristicilor climatului s-au analizat valorile parametrilor de bază de la stațiile climatice Ion Sion, Făurei, Viziru și Brăila, de pe teritoriul județului Brăila, și, în mod excepțional, și de la stația Grivița, din județul Ialomița, situată la circa 5 km depărtare de limita sudică. Aceasta din urmă a fost luată în analiză deoarece valorile înregistrate reflectă condițiile climatice ale Bărăganului de mijloc (Cimpia Călmățuiului), din care o bună parte intră, după cum s-a văzut, în perimetrul județului Brăila.

Perioada analizată este pentru regimul termic de 70 de ani (1896—1965), iar pentru precipitații de 55 de ani (1896—1915 și 1921—1955). Datele privind precipitațiile se referă la un număr mai mare de puncte. Astfel, pe lângă datele de la stațiile climatice menționate (Viziru, Brăila și Grivița) s-au luat în considerație și cele provenite de la posturile pluviometrice Bărăganu, Surdila-Găiseanca, Ianca, Urleasca, Lișcoțeanca, Bertestii de Jos și Stăncuța.

Valoarea ridicată a radiației solare (125 kcal/cm^2) este în strînsă legătură cu durata de strălucire a soarelui care, în Cîmpia Română, înregistrează un număr de 2 200 de ore an, fiind cu 200 de ore mai puțin decît pe litoralul Mării Negre. Perioada aprilie-septembrie totalizează circa 72% din numărul de ore (1 500 — 1 550), aceasta fiind o consecință a predominării timpului senin datorită maselor de aer continental de pe teritoriile Ucrainei, Asiei Mici și Africii de nord.

Pentru a avea o imagine mai clară este suficient să amintim că din cele 365 de zile dintr-un an, doar 75 sînt fără soare.

Regimul temperaturii aerului, prin valorile medii lunare și în special prin amplitudinea absolută, reflectă cel mai clar caracteristicile climatului temperat continental.

Temperatura medie anuală la toate stațiile climatice (cu excepția celei din Brăila) variază între 10.3 și 10.5°C . Numai în lungul Dunării temperatura este mai ridicată (Brăila 11.1°C).

Temperaturile medii lunare variază pe un ecart destul de mare, de la luna cea mai rece (ianuarie) la luna cea mai caldă (iulie). Se remarcă aceleași valori apropiate la toate stațiile climatice, exceptînd, și de data aceasta, cea de la Brăila. Cauzele constau în rolul de moderator al apei, pe de o parte, și în creșterea gradului de continentalism, pe de alta. Pentru luna ianuarie, temperaturile sînt între -2.1°C la Brăila și -3.2°C la Grivița. Celelalte luni reci (decembrie și februarie) au valori apropiate de 0° (frecvent sub 0°). Luna cea mai caldă — iulie — se diferențiază foarte puțin de luna august, temperaturile variînd între 22.1°C la Ion Sion și 23.1°C la Brăila.

Amplitudinea temperaturilor medii lunare variază între 24 și 26°C .

Față de temperaturile medii lunare, cele extreme absolute sînt mult mai distanțate, în sens pozitiv și negativ. Temperatura maximă absolută de $+44.5^\circ \text{C}$, omologată ca record pe țară, s-a înregistrat la stația Ion Sion la 10 august 1951. În aceea perioadă partea sud-estică a țării a fost sub influența unor mase de aer cald tropical, venite din nordul Italiei (Cîmpia Padului). În aceeași perioadă, la stația Grivița, din Cîmpia Călmățuiului, s-au înregistrat 40.9°C , deci cu 3.6° mai puțin

decît maximul țării noastre și în același timp al județului Brăila. Temperaturile maxime înregistrate la celelalte stații climatice se situează în jurul a 40°C , deși s-au produs în perioade diferite.

Temperatura minimă absolută, la stațiile luate în analiză, este de -30.0°C , înregistrată la Grivița la 25 ianuarie 1942, sub influența maselor de aer arctic. La aceeași dată, la stația Ion Sion s-au înregistrat -29.0°C . Trebuie să menționăm că și temperatura minimă absolută din țară (-38.5°C) înregistrată la Bod (județul Brașov) a fost dată tot de aceleași mase de aer arctic care au pătruns și în depresiunile intracarpătice. Pentru celelalte stații climatice, temperaturile minime absolute au valori cuprinse între -25 și -29°C .

Amplitudinea maximă a temperaturilor extreme absolute pentru teritoriul județului Brăila este de 73.5°C (între valorile extreme de la stația Ion Sion), dar dacă luăm în considerație valoarea de -30.0°C de la stația Grivița, atunci amplitudinea maximă este de 74.5°C .

Atît temperatura maximă, cît și celelalte amplitudini de la stațiile Brăila, Făurei și Viziru, cu valori între 66 și 70°C , scot în evidență caracterul continental al climei temperate de pe teritoriul județului Brăila și chiar din țara noastră. Amplitudinea de 74.5°C este printre cele mai mari de pe teritoriul României (tabelul nr. 1).

O importanță deosebită pentru agricultură prezintă cunoașterea cîtorva caracteristici ale temperaturii, și anume datele medii de trecere a temperaturii aerului prin 0 , 5 , 15 și 20°C (așa-numitele praguri de temperatură), durata intervalului în zile cu temperaturi mai mari decît aceste praguri și sumele temperaturilor medii zilnice din intervalele respective.

Pragul de 0°C este important pentru începerea activităților agricole. În județul Brăila trecerea temperaturii medii zilnice peste 0° se face în general în a doua parte a lunii februarie (22.II pentru stațiile Ion Sion, Făurei, Viziru și Grivița și ceva mai devreme, 17.II, pentru Brăila), iar scăderea sub 0°C se produce în prima jumătate a lunii decembrie (între 12 și 17 decembrie). Intervalul cu temperaturi peste 0°C este cuprins între

Tabelul

Valorile caracteristice ale temperaturii

Denumirea Stației	Valori me							
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII
Ion Sion	-2.9	-1.2	4.5	10.4	16.3	19.8	22.1	22.1
Făurei	-3.0	-1.1	3.9	10.5	16.2	20.1	22.5	21.7
Viziru	-2.9	-0.9	4.0	10.5	16.2	20.1	22.5	21.9
Brăila	-2.1	-0.5	4.8	11.1	17.1	20.8	23.1	22.6
Grivița	-3.2	-1.2	4.3	10.7	16.4	20.3	22.7	22.2

294 și 302 zile, iar suma temperaturilor realizată totalizează 3 950—4 200°C.

Trecerea temperaturilor prin pragul de 5°C (primăvara) se face cu aproximativ o lună mai târziu (17—21.III.), iar toamna cu o lună mai devreme (15—18.XI.). Intervalul de zile între limitele menționate este de 240—247; corespunzător cu această perioadă suma temperaturilor totalizează între 3 835 și 4 069°C.

Trecerea temperaturii peste pragul de 10°C are loc în prima jumătate a lunii aprilie (10—13.III.), iar scăderea sub acest prag în ultima decadă a lunii octombrie (20—25.X.). În acest interval numărul zilelor este de 191—199, iar suma temperaturilor între 2 450 și 3 710°C.

Intervalul cu temperaturi de peste 15°C se reduce la 140—151 de zile, se desfășoară aproximativ între 4 și 9 mai și 26 septembrie și 1 octombrie, însumând 2 849—3 060°C.

În sfârșit, intervalul cu temperaturi de peste 20°C corespunde aproximativ anotimpului de vară, începînd la 7 iunie la Brăila și 16 iunie la Ion Sion și terminîndu-se la 30 august la Făurei și Viziru și 6 septembrie la Brăila. Numărul zilelor este de 78—92, iar suma temperaturilor între 1 685 și 2 048°C.

La aceste praguri termice considerăm că este util să mai analizăm două temperaturi caracteristice, și anume numărul zilelor cu temperatură maximă $\geq 25^\circ\text{C}$ (zile de vară) și $\geq 30^\circ\text{C}$ (zile tropicale). Ca urmare a predominării în această parte a

nr. 1

aerului pe perioada 1896–1965 (în 0°C)

dii lunare				Media anuală	Valori extreme			
IX	X	XI	XII		maxima		minima	
					val.	data	val.	data
17.2	11.3	4.9	−0,3	10.4	44.5	10.8.1951	−29.0	25.1.1942
17.0	10.9	4.8	−0,3	10.3	39.7	23.8.1958	−25.9	6.2.1954
17.2	11.2	5.2	0.1	10.5	39.6	16.8.1963	−28.6	18.1.1963
17.9	12.0	5.7	0.4	11.1	40.5	22.7.1943	−26.5	8.1.1947
17.6	11.5	5.0	−0.2	10.5	40.9	10.8.1951	−30.0	25.1.1942

țării a timpului senin și a invaziilor de aer cald tropical și continental, numărul zilelor când temperatura maximă atinge și depășește 25° C este destul de mare (111 la Ion Sion și Grivița și 112 la Brăila). Deși frecvența maximă a producerii acestor temperaturi este în lunile iulie și august (cu 25–28 de zile) totuși intervalul maxim se desfășoară din aprilie și pînă în octombrie.

Zilele tropicale (cînd temperatura maximă atinge și depășește 30°C) sînt în număr de 42 la Brăila, 47 la Ion Sion și 51 la Grivița.

Trebuie să remarcăm de data aceasta faptul că numărul zilelor tropicale este mai mic la Brăila față de interiorul Cîmpiei Brăilei și Cîmpiei Călmățuiului, fapt explicat prin rolul de moderator pe care îl joacă Dunărea asupra temperaturii aerului.

Strîns legat de regimul termic este fenomenul de *îngheț*. Data medie de apariție a primului îngheț (toamna) se situează în ultima decadă a lunii octombrie, iar ultimul îngheț (primăvara) se produce în prima jumătate a lunii aprilie. Între aceste limite intervalul de zile fără îngheț este de 194–209 zile. Față de datele medii, cazurile extreme de apariție a înghețului se situează cu circa o lună înainte și după intervalul mediu.

În ceea ce privește continuitatea acestui fenomen, subliniem faptul că din cele aproximativ 110 zile de îngheț, numai în 30–35 de zile temperatura aerului este sub 0°C noaptea și

ziua. În circa 80 de zile din cele 110 zile cu îngheț, temperatura aerului este negativă noaptea, producînd înghețul, și pozitivă ziua, producînd dezghețul.

Comparînd cele două perechi de valori — intervalul de zile cînd temperatura medie zilnică trece peste 0° ($294-302$ zile) și intervalul mediu de zile fără îngheț ($194-209$ zile) — constatăm o diferență de 100 de zile. Această diferență rezultă din faptul că înghețul poate apărea și după trecerea temperaturii medii zilnice peste 0°C , fără ca temperatura negativă înregistrată timp de cîteva ore din zi să atragă scăderea valorii medii zilnice sub 0° .

Un alt fapt care trebuie subliniat este acela că diferența de 100 de zile reflectă mult particularitățile climatului continental cu nuanță aridă.

Precipitațiile lichide și solide totalizate în cursul unui an sînt sub 500 mm, cu excepția stației Grivița, unde sînt peste această cifră. Ca și regimul termic, și cel al precipitațiilor reflectă caracterul continental al climei, în sensul că acestea cad

Tabelul

Valorile caracteristice ale precipitațiilor pe

Denumirea Stației	Cantități me								
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX
Bărăganu	31.9	23.5	34.3	37.2	49.5	71.0	55.9	45.1	46.1
Surdila-									
Găiseanca	24.9	21.5	29.2	34.8	45.2	62.4	49.0	40.0	36.1
Ianca	27.3	24.5	32.6	39.4	50.4	69.6	54.7	43.7	39.8
Urleasca	28.4	25.5	33.3	40.2	51.5	71.0	55.9	44.6	40.2
Lișcoteanca	25.8	21.1	30.5	34.4	43.9	62.4	49.4	40.0	37.0
Berteștii de									
Jos	25.7	20.1	27.6	31.2	41.5	57.3	45.0	36.3	33.6
Stăncuța	26.0	20.8	28.0	32.0	42.0	57.6	45.2	37.2	33.6
Viziru	26.8	22.9	34.2	40.0	48.8	72.7	58.5	45.4	45.4
Grivița	34.2	25.6	35.8	37.8	51.6	72.6	58.2	47.0	48.0
Brăila	30.3	24.6	26.1	37.4	49.6	63.2	46.4	39.7	25.1

în cantități variabile de la un an la altul și sînt repartizate inegal în timpul anului.

Datele privind precipitațiile pentru perioadele 1896—1915 și 1921—1955 provin de la un număr mai mare de stații pluviometrice, repartizate mai bine teritorial. Pentru a putea face o comparație cu valorile din ultimii ani, cantitățile medii anuale de pe perioada 1966—1970 de la stațiile Brăila, Viziru și Grivița s-au dat într-un tabel separat (tabelul nr. 2).

Teritorial, cantitatea medie multianuală a precipitațiilor prezintă unele variații. Astfel, la stația Grivița, valoarea medie depășește 500 mm (511.0 mm/an), ceea ce ne face să presupunem că această cantitate ar cădea în partea nordică a Bărăganului de mijloc, adică aceea care intră în județul Brăila. În Cîmpia Brăilei (Bărăganul de nord), precipitațiile variază între 400 și 490 mm/an. Cele mai mici cantități de precipitații (sub 400 mm/an) se înregistrează în Balta Brăilei (tabelul nr. 2).

Analizate lunar, se constată că lunile mai și iunie înregistrează constant cele mai mari valori, după care urmează iulie

nr. 2

perioada 1896—1915 și 1921—1955 (în mm)

dii lunare			Canti- tatea medie anu- ală	Cantități extreme					
X	XI	XII		Maxime		Minime		Maxima în 24 ore	
				Canti- tatea	Data	Canti- tatea	Data	Canti- tatea	Data
33.8	27.4	34.3	490.0	102.4	1912	131.6	1945	87.2	20.8.1922
31.4	25.4	30.1	430.0	952.9	1901	256.9	1927	265.9	1901 ?
35.1	28.8	34.1	480.0	962.6	1912	241.6	1945	90.2	7.1943
35.7	29.4	34.3	490.0	918.9	1901	213.2	1927	84.2	17.11.1904 ?
30.5	24.9	30.1	430.0	701.9	1901	218.6	1927	126.0	3.9.1910
27.7	21.3	27.7	395.0						
28.8	21.6	28.0	400.0						
34.2	24.9	34.2	488.0	712.8	1897	277.5	1948	117.7	13.9.1899
35.3	29.1	35.8	511.0	947.4	1938	249.5	1945	115.9	3.2.1953
33.5	33.6	30.5	440.0	726.9	1933	179.6	1951	110.7	8.6.1926

și aprilie. Din cantitatea totală anuală de precipitații, în luna iunie cad circa 14—15 %, iar în lunile mai și iulie aproximativ 10 %. Deci se poate vorbi de un maxim al precipitațiilor în lunile mai-iunie, cînd cantitatea totală a acestora înregistrează circa 24 %.

Dacă ne referim la semestrele cald (1 aprilie — 30 septembrie) și rece (1 octombrie — 31 martie), se constată că circa 59—62 % din cantitatea de precipitații cade în perioada caldă, atunci cînd este nevoie mai mare de apă pentru plantele de cultură. Astfel, la Brăila, din cei 440.0 mm/an, în semestrul cald cad 259.2 mm (59 %); la Viziru din 488.0 mm/an cad 287.3 (61 %) și la Grivița din 511.0 mm/an cad 323.2 (62 %).

În majoritatea cazurilor, ploile din semestrul cald sînt de natură convectivă, ca rezultat a încălzirii puternice a uscatului, sau ploi frontale, cauzate de întîlnirea a două mase de aer cu particularități termice diferite. În ambele cazuri, ploile sînt repezi și de scurtă durată, cu caracter de aversă, însoțite uneori de grindină. Numărul ploilor cu grindină este de 1—5 pe semestru și produc importante pagube culturilor agricole.

Din cantitatea de precipitații care cade în semestrul rece, o bună parte este în stare solidă, sub formă de *zăpadă*. Se apreciază că în cadrul Cîmpiei Brăilei, cantitatea de apă rezultată din *zăpadă* este de circa 100 mm, reprezentînd 20—23 % din totalul anual al precipitațiilor.

În semestrul rece se produc ploi de lungă durată (noiembrie), permițînd acumularea apei în sol. În luna decembrie și uneori în ianuarie cad lapoviță și ninsoare.

Față de valorile medii anuale, cele mai mari și cele mai mici cantități anuale prezintă abateri destul de mari (± 100 %). Astfel, valorile maxime înregistrate sînt 1 024.4 mm la Bărăganu (Cioara Doicești în 1912), 962.6 mm la Ianca (1912), 962.9 mm la Surdila-Găiseanca (1901), 918.9 mm la Urleasca (1901), 947.4 mm la Grivița (1938), 712.8 mm la Viziru (1897) și 726.9 mm la Brăila (1933). Dintre cantitățile anuale mai ridicate din perioada 1966—1970 menționăm 691 mm la Brăila și 664 mm la Viziru, ambele în 1966 (tabelul nr. 3).

Cele mai mici cantități medii anuale de precipitații înregistrate sînt: 131.6 mm la Bărăganu (Cioara Doicești în 1945),

Tabelul nr. 3

Precipitațiile anuale pentru perioada 1866—1970 și media pe perioadele 1896—1915 și 1921—1970 (în mm)

Denumirea stației	Media pe perioadele 1896—1915 și 1921—1965	Anii					Media pe perioadele 1896—1915 și 1921—1970
		1966	1967	1968	1969	1970	
Viziru	471.2	542	425	402	581	420	471.4
Brăila	437.9	691	479	473	657	445	445.8
Grivița	515.6	663	469	341	645	637	514.9

256.9 mm la Surdila-Găiseanca (1927), 241.6 mm la Ianca (1945), 213.2 mm la Urleasca (1927), 277.5 mm la Viziru (1948), 179.6 mm la Brăila (1951).

Din analiza datelor anuale, se poate preciza că anii 1897, 1901, 1910, 1912, 1913, 1932, 1933, 1966 și 1969 au fost ani ploioși, iar 1896, 1908, 1927, 1934, 1938, 1946, 1951 și 1968 ani secetoși, evident pentru partea nord-estică a Cîmpiei Române.

Un alt aspect al regimului precipitațiilor și care reflectă caracterul climatului, în cazul nostru temperat continental, este cantitatea maximă căzută în 24 de ore. Din analiza datelor rezultă că cea mai mare cantitate s-a înregistrat la Filiu-Lișcoțeanca în 3 septembrie 1910, când au căzut 126 mm, adică aproape 30 % din valoarea medie multianuală. Cantități ridicate s-au mai înregistrat la Viziru în 13 septembrie 1899 (117.7 mm) și la Brăila în 8 iunie 1926 (110.7 mm). De asemenea, merită să fie menționată cantitatea maximă de 115.9 mm căzută în 24 de ore la stația Grivița, în 3 februarie 1953. După cum se constată, această extremă a rezultat nu în urma ploilor torențiale, ci din zăpada abundentă căzută la acea dată.

Stratul de zăpadă nu este continuu și de lungă durată ca în alte regiuni ale țării. Din observațiile făcute la stațiile climatice rezultă că stratul de zăpadă persistă, în medie, 40 de zile în cîmpie și 30 de zile în Balta Brăilei. Numărul zilelor cu ninsoare este între 15 și 20 în cîmpie și 10—15 în Balta Brăilei. Prima ninsoare are loc între 1 și 10 decembrie, iar ultima în a doua parte a lunii martie.

Grosimea medie decadică a stratului de zăpadă este destul de mică, sub 10 cm, iar grosimea maximă absolută decadică a fost de 82 cm în ultima decadă a lunii februarie (după datele de la stația Brăila).

Datorită uniformității reliefului și a vîntului puternic de nord-est și nord, în timpul iernii zăpada este spulberată și troienită în jurul așezărilor sau a altor obstacole. Frecvent se poate observa în Cîmpia Brăilei, în timpul iernii, cîmpul complet dezgolit, iar în apropierea satelor troieni de cîte 2—3 m înălțime. Acest aspect climatic defavorizează mult culturile agricole de toamnă, nefiind protejate contra gerului.

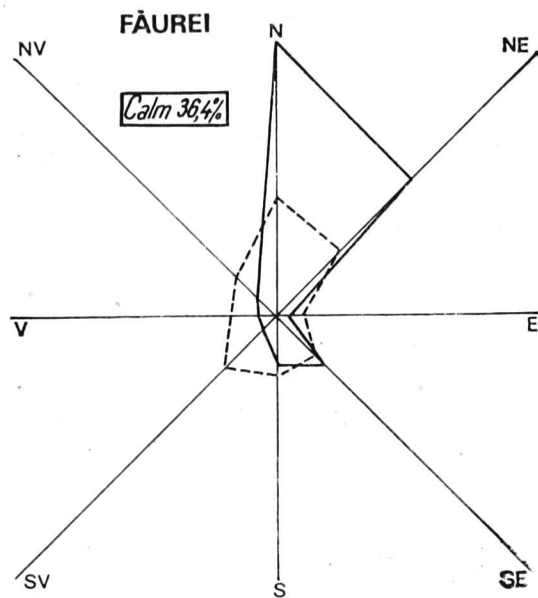
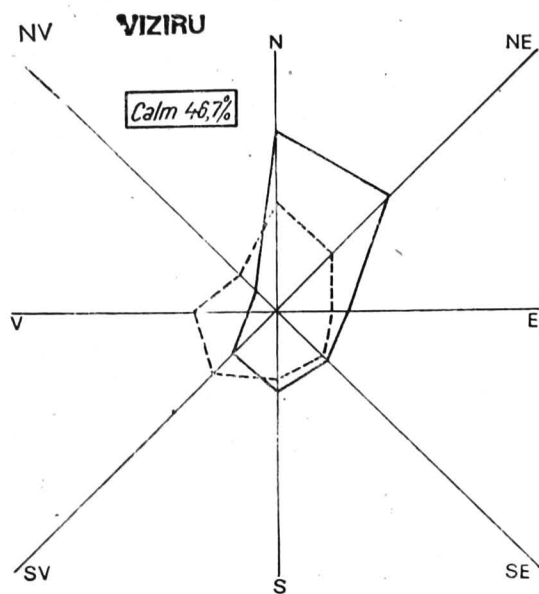
Iarna 1953—1954, și în special luna februarie, a fost caracteristică sub acest aspect. Cantitățile enorme de zăpadă au fost îngrămădite în localități, acoperind pe alocuri casele pînă acoperiș.

Vîntul constituie un element climatic cu o mare influență în condițiile morfografice ale Cîmpiei Române orientale. Lipsa obstacolelor orografice și forestiere face ca deplasarea maselor de aer să se facă cu ușurință, iar influențele asupra culturilor, căilor de comunicație și așezărilor să fie mari.

Din analiza datelor de la stațiile Brăila și Grivița, pe perioada 1941—1955 se constată că frecvența cea mai mare o au vînturile de nord, după care urmează cele de nord-est și vest. Astfel, la Brăila, vîntul de nord are o frecvență anuală de 21,3 %, cel de nord-est de 18,0 %, cel de sud de 16,7 % și cel de sud-vest de 12,8 %. La Grivița, roza vînturilor se modifică în sensul că vîntul de nord devine net predominant — 31,5 %, urmat de vîntul de vest cu 13,7 %. În ceea ce privește viteza medie, se constată aceeași ordine. La Brăila, viteza medie pe direcția nord este de 3.1 m/s, iar pe cea de nord-est de 2.9 m/s. În zona de cîmpie, valorile medii ale vitezei vîntului sînt ceva mai mari decît cele menționate la Brăila.

Numărul mediu anual al zilelor cu vînt tare (peste 11 m/s) este în zona de cîmpie de circa 70, iar în Balta Brăilei în jur de 10.

Vitezele maxime se înregistrează în timpul iernii, deci la vînturile de nord și nord-est, cînd acestea pot depăși 100 km/oră. În iarna anului 1954 (februarie) vîntul a atins 125 km/oră.

— Frecvență (1%-2mm) ---- Viteza (1m/s=3mm)

Fig. 5. — Frecvența și viteza vîntului pe direcții.

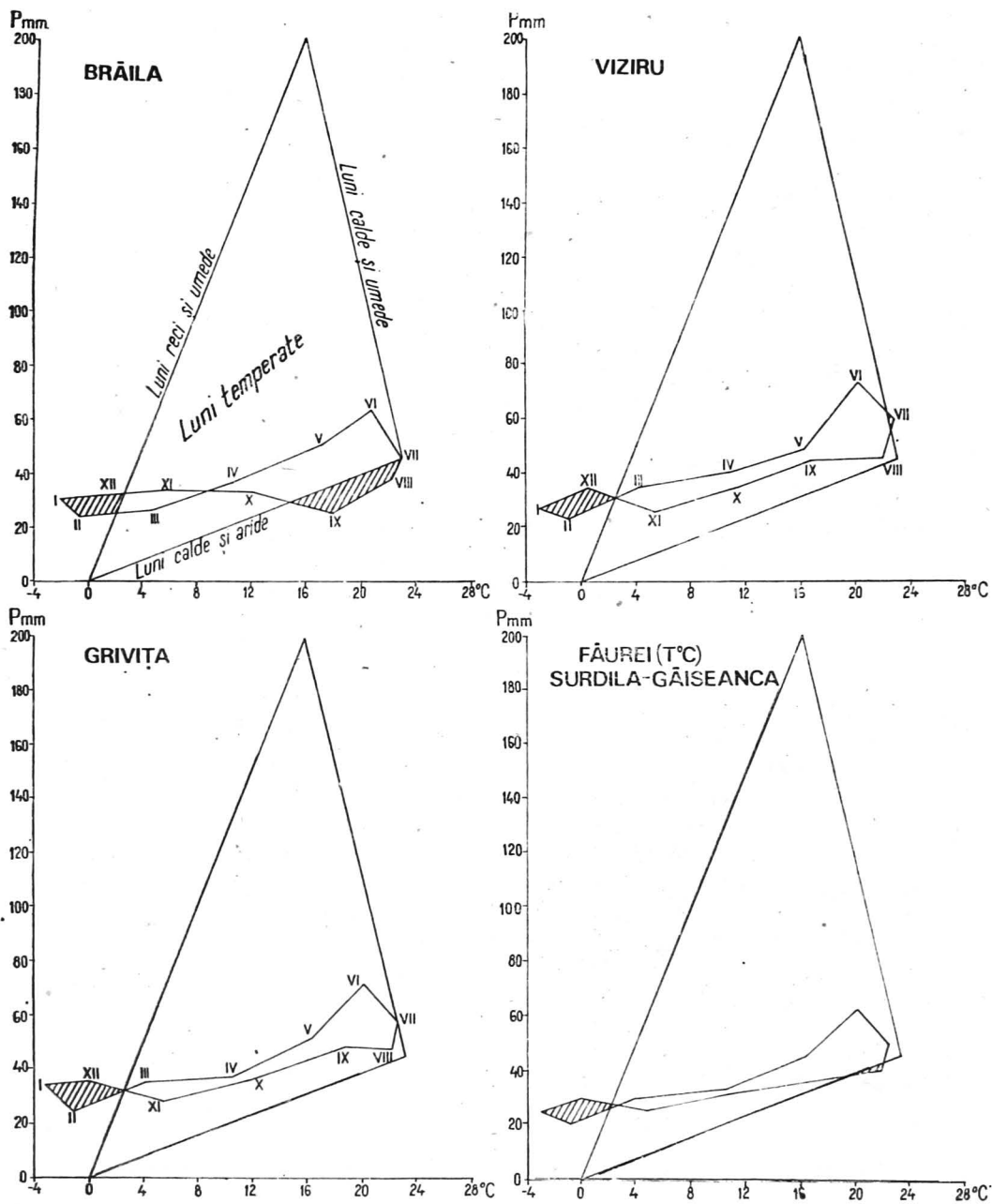

Fig. 4. — Climograma tip Péguy.

Vînturile cele mai cunoscute în Bărăganul de nord sînt Crivățul, un vînt rece și uscat, care bate în timpul iernii, determinat de anticlonul siberian, cu o direcție nord, nord-est (pe teritoriul județului Brăila), și suhoveiul, vînt uscat și cald care bate vara din partea estică cu o frecvență mai mică (fig. 3).

Din analiza datelor principalilor parametri climatici s-a constatat o diferențiere netă a valorilor din regiunea de cîmpie și cea a bălții. Balta are temperaturi mai ponderate, cu o amplitudine zilnică și anuală mai mică, precipitații mai reduse, număr de zile cu ninsoare mai mic etc. Putem să spunem că Balta Brăilei are un climat mai moderat, continentalismul din cîmpie fiind mai estompat în această unitate joasă. La această situație a contribuit configurația reliefului — o zonă mai joasă delimitată de regiuni cu înălțimi mai mari —, prezența arterelor hidrografice majore ale Dunării, a apei freatice la mică adîncime, a vegetației forestiere de luncă extinsă etc.

Toate aceste diferențieri climatice permit conturarea a două topoclimate majore, cel al *cîmpiei* și cel al *bălții* (fig. 4).

HIDROGRAFIA

BR

Climatul temperat cu nuanțe semiaride, energia de relief redusă, dată de dezvoltarea mare a cîmpurilor nefragmentate, și permeabilitatea depozitelor loessoide și nisipoase sînt factori care au condus la lipsa unei rețele hidrografice autohtone. Din această cauză, în interiorul județului se pot delimita areale fără o scurgere superficială, numite *zone semiendoreice*.

Pe teritoriul județului Brăila se găsesc câteva artere hidrografice de maximă importanță pentru țara noastră (Dunărea, Siret și Buzău) și alta mai mică (Călmățui), toate avînd caracter tranzitoriu (*rîuri alohtone*).

Lipsa scurgerii superficiale pe spațiile interfluviale cvasiorizontale și prezența depozitelor loessoide, pe grosimi de 10—30 m, au condus, prin procesul de tasare (sufosiune mecanică și chimică), la formarea depresiunilor denumite *crovuri* sau *padine*. În aceste crovuri s-au format lacuri care în mod curent au caracter temporar.

În subteran, teritoriul județului Brăila prezintă importante rezerve de apă freatică și de adîncime cu diferite direcții de drenare. Așadar, principalele categorii ale resurselor de apă sînt apele subterane, rîurile și lacurile.

Apele subterane. Sînt în strînsă legătură cu depozitele litologice în care sînt cantonate, cu sursele de alimentare și cu condițiile climatice ale teritoriului. După poziție, apele subterane se împart în: *ape freatice*, adică primul orizont de ape subterane cu nivel hidrostatic liber și variabil, care au ca suport stratul impermeabil din apropierea suprafeței terestre, și *ape de adîncime*, cantonate în depozite friabile dar intercalate între strate impermeabile, fapt ce face ca acestea să se mai numească și captive. Apele de adîncime pot fi sub forma mai multor orizonturi pînă la adîncimi de sute și mii de metri.

Apele freatice din județul Brăila se găsesc cantonate în depozitele loessoide și nisipurile eoliene de pe interfluvii și în aluviunile fluviatile din luncile largi ale rîurilor Dunărea, Siret, Buzău și Călmățui.

Adîncimea apelor freatice variază de la 0 m, în luncile joase, pînă la peste 20 m, pe cîmpurile acoperite cu nisipuri.

Apele freatice cu adîncimi între 0 și 2 m se găsesc în Balta Brăilei (zona centrală), în lunca externă a Dunării (între Stăncuța și Tichilești), în lunca Buzăului (între Făurei și Racovița) și în cea a Călmățuiului (între Ulmu și Zăvoaia). Pe

grindurile din lungul brațelor Dunării și pe conurile de dejecție ale Călmățuiului și Buzăului, apele freatice au adâncimi cuprinse între 2 și 5 m. Aceleași adâncimi se înregistrează și în crovurile din partea centrală a cîmpurilor (Ianca — Movila Miresii, Ciocile — Roșiori — Tătaru). Ape freatice cu adâncimea între 5 și 10 m se întîlnesc în mod frecvent pe interfluvii, unde depozitele loessoide nu sînt afectate de procesele de țasare sau sînt acoperite cu nisipuri eoliene. Cea mai mare adâncime a apelor freatice (peste 10 m, ajungînd și pînă la 25—30 m) se găsește pe marginile interfluviilor care sînt acoperite cu un strat gros de nisipuri. Astfel de zone sînt cele dintre Brăila și Siliștea, Rimnicelu și Șuțești, Ulmu și Zăvoaia, Insurăței și Bertestii de Sus și cele de la Tufești, Gropeni, Tichilești.

Datorită variației mari a cantității de precipitații în cursul anului — principala sursă de alimentare a apelor freatice de pe cîmpuri și a nivelului apei din rîuri —, sursa de alimentare a apelor freatice din lunci, nivelul hidrostatic înregistrează variații de 1—2 m. Unele orizonturi locale de ape freatice sînt epuizate complet în timpul verii (secete prelungite), ca urmare a exploatării intense și a pierderilor prin evaporație la suprafața solului.

Din punct de vedere hidrochimic, apele freatice se încadrează în tipul bicarbonat calcic și sodic, în mai mică măsură, și în sulfatate și clorurate calcice și sodice, în cea mai mare parte, cu mineralizări care depășesc uneori 5 g/l. Apele freatice cu calități potabile normale (mineralizare $\leq 0,5$ g/l și duritate totală ≤ 20 grade germane) și admisibile (mineralizare $\leq 1,0$ g/l și duritate totală ≤ 30 grade germane) se întîlnesc în Cîmpia Călmățuiului, în jurul localităților Ciocile, Colțea, Tătaru, Bărăganu și Mihai Bravu.

Apele freatice din lunca Călmățuiului se încadrează în categoria apelor nepotabile de gradul I (mineralizare $\leq 3,0$ g/l, clorură de natriu $\leq 0,5$ g/l și sulfat de natriu $\leq 0,2$ g/l). Apele freatice cu un grad avansat de nepotabilitate (gradele II și III) se întîlnesc în luncile Siretului și Dunării, în zona

centrală a Bărăganului de nord, de la Făurei și pînă la Chiscani. Aceste ape se caracterizează printr-o mineralizare în jurul a 5 g/l și mai mare, tipul hidrochimic fiind sulfatat și clorurat.

Apele freatice din lunca Dunării se încadrează în categoria apelor nepotabile de gradul I.

După cum se constată, apele freatice din județul Brăila nu constituie o sursă importantă pentru alimentarea cu apă a populației, pentru industrie sau pentru irigații, atît sub aspectul variației cantitative, în timpul anului, cît și sub cel al gradului de potabilitate.

Apele de adîncime se găsesc cantonate în pietrișurile de Frătești (arealul Băltii Brăila și cursul inferior al Călmățuiului) și în depozitele nisipoase cu o granulație mijlocie și fină de vîrstă cuaternară (Cîmpia Brăilei și Cîmpia Călmățuiului). În luncile Călmățuiului și Buzăului, la adîncimi de 20—50 m, se găsesc depozite argilo-nisipoase care reprezintă aluviuni vechi și în care sînt cantonate ape de adîncime.

Apele de adîncime din depozitele cuaternare apar în 2—3 orizonturi pînă la adîncimea de 200 m. În pietrișurile de Frătești, apele de adîncime se găsesc între 20—50 m și 50—100 m.

Din punct de vedere hidrochimic, apele de adîncime din depozitele nisipoase cu granulație fină sînt în general nepotabile, cu mineralizații între 3 și 8 g/l. Cele din pietrișurile de Frătești prezintă calități potabile mai bune.

În cursul inferior al Buzăului se individualizează o zonă cu ape arteziene, care corespunde arealului de subsidență dintre Argeș și Siretul inferior. Apele subterane din conurile de dejecție subcarpatice și din cîmpia piemontană migrează către sud-est și, intrînd sub presiune în zona de subsidență, devin arteziene.

Apele de adîncime din perimetrul județului Brăila reprezintă o sursă mai importantă în alimentarea cu apă a centrelor

urbane și în alimentarea cu apă a obiectivelor industriale în raport cu apele freatice.

Riurile. Prin volumul care se scurge în cursul unui an, riurile reprezintă resursele de apă cele mai importante ale județului Brăila. Arterele hidrografice sînt Dunărea, Siret, Buzău și Călmățui.

Dunărea, în cadrul județului, este reprezentată prin brațele principale—Cremenea și Măcin (*Dunărea Veche*)—și altele secundare—Vilciu, Mănușoaia, Pasca, Calia, Arapu—in arealul Bălții Brăilei—și prin Dunărea propriu-zisă din dreptul municipiului Brăila și pînă la confluența cu Siretul.

Dunărea Veche sau brațul Măcin, care formează și limita estică a județului, are 96 km lungime, un coeficient mare de meandrare (1,24) și o lățime medie de 250 m. Panta mică, ca urmare a gradului mare de meandrare, face ca acest braț să transporte o cantitate mică de apă (13 %) din debitul total de la Hirșova (5 949 m³/s).

Brațul Cremenea, cel mai important, are o lungime mai mică (70 km), o pantă de scurgere mai mare și o lățime medie de 500 m. Dacă caracteristica brațului Măcin este gradul de meandrare, cea a brațului Cremenea este gradul de despletire (2,70).

Din brațul Măcin (numai la 2 km de la bifurcație) se desprinde brațul *Vilciu* care se varsă apoi în Cremenea. Acesta are o lungime de 40 km, o lățime ce variază între 100 și 140 m și transportă 20 % din debitul de la Vadu Oii. Alte brațe cu lungimi mai mici sînt Mănușoaia cu 9,3 km și Pasca cu 17 km (fig. 5).

Brațul Cremenea împreună cu Vilciu, prin cantitatea mare de apă (67 %) și de aluviuni, au un rol important în procesul de aluvionare a Bălții Brăilei. Brațul Măcin, datorită adîncimilor mici și a bancurilor submerse, este folosit pentru navigație numai în perioada apelor mari și medii și numai între Brăila și Frecăței. De obicei, navigația fluvială se efectuează pe brațul Cremenea și Vilciu.

Fig. 5. — Tacire în malul drept al brațului Vilciu, august 1961
(foto P. Găștescu).

Deși Dunărea în perimetrul județului Brăila se găsește în partea sa terminală, în apropiere de vărsare, totuși, datorită condițiilor climatice temperat-continentale în cea mai mare parte a bazinului hidrografic, regimul hidric prezintă variații importante în cursul anului. Din analiza nivelurilor înregistrate la Hirșova și Brăila se constată că cele minime apar frecvent în lunile septembrie—noiembrie, totalizând 72,5% din numărul de cazuri. Anii în care s-au înregistrat cele mai scăzute niveluri, din perioada observațiilor, au fost 1921, 1947 și 1954.

Nivelurile maxime se produc primăvara (aprilie—iunie), ca urmare a suprapunerii ploilor cu topirea zăpezilor. Creșterea nivelului are drept consecință inundarea zonelor joase de luncă. Balta Brăilei și lunca externă erau zonele supuse frecvent inundațiilor înainte de îndiguire. Astfel, la niveluri foarte ridicate

în întreaga Baltă a Brăilei se acumulau temporar 1 miliard metri cubi de apă. Din perioada de 40 de ani (1921—1960), care este analizată de obicei, în prezent, în 33 de ani (82 % din cazuri) a fost depășită cota de revărsare peste maluri (442 cm la stația hidrometrică Brăila). Anii în care au avut loc inundații foarte mari sînt 1897, 1907, 1924, 1937, 1962 și 1970.

Amplitudinea de variație a nivelurilor pe Dunăre în extremitățile Bălții Brăila este de 754—803 cm, adică 803 cm la Hirșova și 754 cm la Brăila. Acestui ecart mare a nivelului îi corespunde și o variație a debitului de apă. Astfel, în aceeași perioadă, debitul mediu multianual a fost de 5 949 m³/s la Hirșova și 5 989 m³/s la Brăila.

Debitul *maxim* la asigurarea de 1 % a fost estimat pentru Hirșova la 15 080 m³/s și pentru Brăila la 14 620 m³/s. Debitul *minim* se înregistrează în două perioade (toamna și iarna), cel de iarnă fiind mai scăzut față de cel din toamnă. La asigurarea de 99,9 %, la stațiile hidrometrice Vadu Oii și Brăila debitul minim a fost apreciat la 1 000 m³/s.

Acțiunea de îndiguire desfășurată pe scară mare în lunca Dunării a avut drept consecință restrîngerea zonelor de debulare a apelor în perioada debitelor maxime (perioadele de inundații) și deci o accentuare a creșterii nivelurilor în secțiunea de scurgere la ape mari. Datorită acestui fapt, în sectorul brăilean al Dunării nivelurile sînt mult mai mari pentru aceleași debite înregistrate după îndiguire.

Un aspect care reflectă regimul climatic temperat continental și care perturbază desfășurarea navigației în timpul iernii este cel al *fenomenelor de iarnă*. Durata podului de gheață este în medie 45—50 de zile (lunile ianuarie—februarie) între Hirșova și Brăila. În iarna anului 1953—1954, durata podului de gheață a atins 85 de zile la Hirșova. Dacă la această perioadă se mai adaugă și zilele dinaintea și după formarea podului de gheață în care curg sloiuri, ne dăm seama că, în medie, trei luni pe an Dunărea este afectată de fenomenul de iarnă și deci de suspendarea sau reducerea traficului fluvial.

Siretul formează limita dintre județele Brăila și Galați, între localitatea Corbu Vechi și confluența cu Dunărea, pe 47,4 km lungime. În acest sector, pe partea dreaptă, la Voi-

nești, Siretul primește Buzăul, iar pe partea stîngă cîteva pîraie de mică importanță : Suhu, Lozova și Mălina.

Datorită diferenței mici (în m față de nivelul mării) a nivelului mediu, 10 m la Corbu Vechi și 2 m la confluența cu Dunărea, panta profilului longitudinal este destul de mică, fapt ce determină o meandrare puternică a riului în cadrul luncii și o acțiune intensă de aluvionare (1,6 coeficient de meandrare).

Siretul prezintă un ecart mare de variație a debitului lichid, deși se găsește în cursul inferior, reflectînd climatul continental temperat al bazinului hidrografic.

Față de debitul mediu multianual ($153 \text{ m}^3/\text{s}$), analizat la stația hidrometrică Lungoci, situată în amunte cu cîțiva kilometri, pe teritoriul județului Galați, debitul maxim este de $4\,500 \text{ m}^3/\text{s}$ (asigurarea de 1%), iar cel minim de $26 \text{ m}^3/\text{s}$ (asigurarea de 95%). Dacă la debitul mediu de la stația Lungoci se mai adaugă debitul mediu adus de Buzău ($25,4 \text{ m}^3/\text{s}$ la stația Săgeata — Banița) și al altor afluenți, ca Rîmnicul Sărat, Gerul, Suhul, Siretul la vărsare în Dunăre totalizează circa $210 \text{ m}^3/\text{s}$, cel mai mare volum de apă transportat de către riurile interioare din țară.

Mineralizația apei redusă (375 mg/l) și tipul hidrochimic (bicarbonat și clorurat-calcic) fac ca apa din Siret să fie folosită în bune condiții în irigații. O parte din apele Siretului vor fi deviate, într-un viitor apropiat, în zona centrală a cîmpiei Bărăganului de nord și de sud, prin realizarea canalului magistral Siret — Ialomița.

Datorită friabilității depozitelor din bazinul de recepție al Siretului, turbiditatea apei este destul de ridicată — $3\,500 \text{ g/m}^3$, ceea ce reprezintă un debit mediu de aluviuni în suspensie de 665 kg/s , sau $21\,000\,000 \text{ tone/an}$. Dacă raportăm cele 21 mil. tone de aluviuni aduse de Siret la cantitatea totală de 67,5 mil. tone pe care o are Dunărea la vîrfurile deltei, constatăm că Siretul participă cu 29%. Această cantitate enormă de aluviuni provine în primul rînd din zonele subcarpatice de la curbură (Slănic, Rîmnic, Milcov, Putna), unde turbiditatea atinge cele mai mari valori din țară ($25\,000 \text{ g/m}^3$). Sînt ușor de dedus în astfel

de condiții procesul intens de aluvionare în cursul inferior al Siretului și extensiunea mare a luncii.

Buzăul, pe teritoriul județului, se desfășoară pe o lungime de 141 km, între Făurei și confluența cu Siretul, la Voinești. Dacă raportăm distanța reală a albiei Buzăului (141 km) la distanța în linie dreaptă dintre cele două extremități (56 km) rezultă un coeficient de sinuozitate (meandrare) foarte mare $\left(\varphi = \frac{L}{l} = \frac{141}{56} = 2,5 \right)$,

mult mai ridicat decât cel al Siretului (1,6). Deși coeficientul de sinuozitate este mare, totuși panta profilului longitudinal nu este redusă, ci aproape dublă față de cea a Siretului. Compararea acestor elemente morfometrice de albie — coeficient de sinuozitate și panta profilului longitudinal — permite explicarea instabilității Buzăului în cadrul luncii. Această mobilitate poate fi luată și ca un argument în susținerea ipotezei că Buzăul s-a instalat recent pe actualul traseu.

Buzăul transportă o cantitate redusă de apă la niveluri medii multianuale — 25,4 m³/s (valoare dată la stația hidro-metrică Banița, cu 10 km amunte de limita județului). Față de debitul mediu multianual, valorile extreme (maxime și minime) sînt foarte distanțate. Astfel, debitul maxim la asigurarea de 1% este apreciat la 1 800 m³/s, iar cel minim de vară doar la 0,200 m³/s (valoare înregistrată în august 1965 la stația hidro-metrică Săgeata, ceva mai în amunte de Banița). Amplitudinea mare de variație a debitului conduce și la o mobilitate mare a albiei minore, fapt remarcat prin schimbările recente ale cursului (între Dedulești și Ibrianu).

Cantitatea de aluviuni în suspensie este destul de ridicată, fapt ce conduce la aluvionarea rapidă a albiei. Astfel, la stația hidrometrică Racovița, situată în perimetrul județului, turbiditatea medie anuală este estimată la 6 470 g/m³, reprezentînd un debit solid de 190 kg/s sau aproximativ 6 mil. tone/an aluviuni.

În comparație cu Siretul, Buzăul transportă, raportat la debitul lichid, o cantitate mult mai mare de aluviuni în cursul unui an. Aluviunile transportate de Buzău, față de cele ale Dunării și Siretului, sînt constituite din fracțiuni cu o granulometrie mai mare (nisipuri fine și medii).

Buzăul, în afară de mobilitatea albiei sub influența aluviunilor, mai prezintă o altă particularitate — aceea a pierderii unei cantități de apă, la niveluri mari, pe brațele părăsite dintre Gălbinași și Făurei. O parte din aceste ape trec în Călmățui prin Buzoel.

În prezent, apele din Buzău sînt folosite într-o proporție redusă, am putea spune cu totul local, în irigații. Față de apele Dunării și Siretului, cele ale Buzăului prezintă calități potabile mai reduse. Mineralizația mai ridicată (900—1 000 mg/l) și tipul hidrochimic — clorurat sodic — datorită clorurii de natriu din zona subcarpatică adusă de Slănic și Sărățel, fac ca apele Buzăului să fie mai puțin utilizate în irigații.

Călmățuiul pe teritoriul județului Brăila are aproximativ jumătate din lungimea totală (70 km din 145 km total) și se desfășoară între localitățile Jugușanu și Gura Călmățuiului. Reprezentînd un vechi traseu al Buzăului, Călmățuiul nu are un bazin hidrografic prea dezvoltat (820 km²), acesta fiind reprezentat, de fapt, printr-o serie de cursuri laterale părăsite. În cadrul județului Brăila nu are nici un afluent. Albia Călmățuiului, îngustă, este adîncită cu 2—3 m în aluviunile din luncă.

Din observațiile hidrometrice efectuate la Cireșu, reiese că debitul mediu multianual este de 1,20 m³/s, iar la vărsare se apreciază la 1,4 m³/s. În raport cu debitul mediu, cel minim este destul de ridicat — 0,200 m³/s (asigurarea de 95%), și aceasta datorită alimentării din pînza freatică. Debitul maxim calculat la asigurarea de 1% este de 50 m³/s, iar cel observat direct de 32,2 m³/s (în anul 1965). La ape mari, după cum am menționat anterior, Călmățuiul primește ape din Buzău prin Buzoel și alte artere de legătură.

Panta mică de scurgere și caracterul impermeabil al aluviunilor din lunca Călmățuiului fac ca apele revărsate și cele din ploi să stagneze o bună parte în porțiunile mai joase, depresionare, formînd lacuri.

Dacă turbiditatea apelor Călmățuiului este redusă în comparație cu cea a Buzăului (575 g/m³), în schimb mineralizarea este ridicată (1,5 — 2 g/l), iar tipul hidrochimic sulfatat sodic. Atît mineralizarea, cît și duritatea ridicată (31 grade germane) fac ca apa din Călmățui să fie folosită destul de puțin în irigații.

Într-o perspectivă apropiată, Călmățuiul poate deveni o arteră importantă în devierea apelor din Buzău și Siret, în vederea extinderii irigațiilor în lunca și zona de cîmpie limitrofă.

Lacurile. Avînd în vedere condițiile climatice semiaride și lipsa unei rețele secundare autohtone, lacurile constituie singurele elemente hidrografice care se întîlnesc pe cîmpuri. Aceste lacuri sînt în strînsă legătură cu procesele de tasare în depozitele loessoide și se numesc *lacuri de crov*.

În apropierea luncilor, în zona de confluență a văilor secundare cu riurile principale, s-au format *limanele fluviatile*.

Pe podul teraselor fluviatile sau în luncile riurilor pe cursurile părăsite s-au format *lacurile de meandru și de braț*, iar în lunca propriu-zisă se găsesc *lacurile de luncă*.

Lacurile de crov sînt cele mai numeroase pe teritoriul județului. Sînt grupate în două zone distincte : prima, în Cîmpia Brăilei, cu lacurile Ianca, Plopu, Iazu—Movila Miresii, Secu—Movila Miresii, Lutu Alb, Esna și valea Esnei ; a doua, în Cîmpia Călmățuiului cu lacurile Plașcu, Colțea, Chichinețu, Tătaru și Unturos (fig. 6, 7 și 8).

Fig. 6. — Iazu — Movila Miresii (foto P. G â ș t e s c u).

Fig. 7. — Lacul Tătaru — Cîmpia Călmățuiului (foto P. G â ș t e s c u).

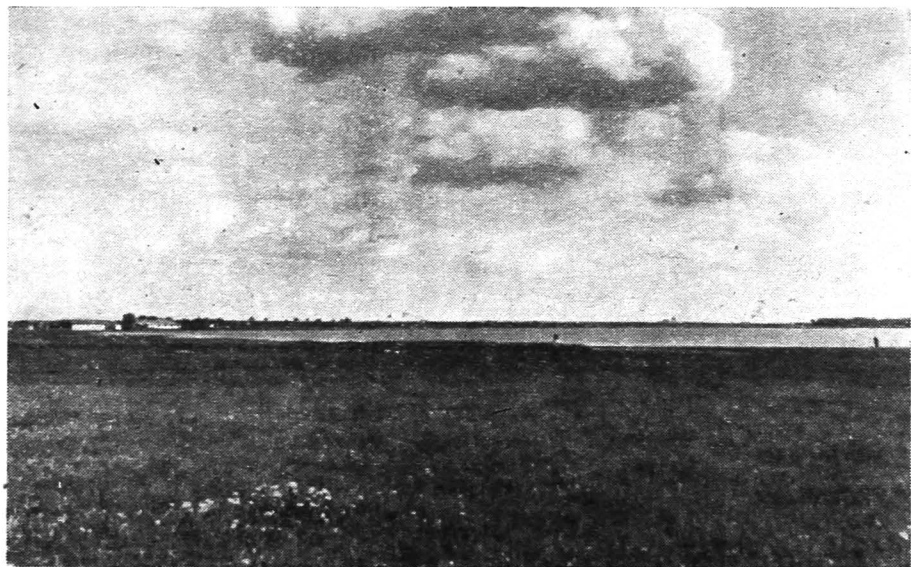

Fig. 8. — Lacul Chichinețu — Cîmpia Călmățuiului (foto P. G â ș t e s c u).

Forma acestor depresiuni este circulară, ovală sau neregulată, cu fundul plat, cu adâncimi obișnuite de 2,5 m și maxime de 5—10 m (Ianca 9 m, Plopu 10 m, Iazu — Movila Miresii 11 m, Lutu Alb 11 m, Tătaru 12 m, Plașcu 7 m, Chichi-nețu 8 m, Colțea 6 m). Suprafața depresiunilor de tip crov variază de la câteva zeci de metri pătrați pînă la 8—10 km² (Ianca 3,32 km², Iazu — Movila Miresii 1,8 km², Plopu 1,80 km², Tătaru 3,28 km², Plașcu 1,88 km²).

Depresiunile lacustre din această categorie sînt formate pe depozite loessoide în condițiile lipsei drenajului superficial al apelor meteorice și în prezența drenajului vertical. Compoziția chimică a depozitului loessoid (CaCO_3 între 12 și 17%) și porozitatea mare (58—62%) fac ca prin infiltrarea apei și levigare (sufosiune chimică și mecanică) să se formeze depresiuni de tasare (crovuri).

Cunoscutul geograf G. V â l s a n și geologul E. m. P r o t o p o p e s c u - P a c h e au emis ipoteza că la formarea acestor depresiuni a contribuit și deflația (acțiunea mecanică a vîntului).

Caracteristicile hidrografice ale acestor depresiuni — bazin de recepție redus, lipsa unei alimentări subterane și a scurgerii superficiale, evaporație puternică — fac ca lacurile să aibă un caracter temporar și să constituie zone de concentrare a sărurilor minerale. Datorită acestor particularități, lacurile sînt salmastre și sărate, atingînd în perioadele cu apă puțină concentrații foarte ridicate.

În privința originii sărurilor din lacuri, ipotezele emise se pot grupa în trei categorii, și anume :

— Prima constă în aceea că sărurile ar proveni din zona masivelor salifere carpatice, fiind transportate prin intermediul apelor subterane care apar în depresiunile lacurilor sub forma izvoarelor sărate ascensionale (G. r. Ș t e f ă n e s c u și C. I s t r a t e). Geologul L. M r a z e c combate această ipoteză prin existența faliilor în zona subcarpatică și deci imposibilitatea continuității traseului apelor subterane. De asemenea, din punct de vedere chimic, multe lacuri sînt sulfatate, în timp ce apele din salifer sînt clorurate.

— A doua ipoteză, emisă de T. P o r ū c i c și P. P o n i, constă în aceea că depresiunile și sărurile din apa lacurilor provin

din vechea mare sarmatică care a persistat pînă la începutul cuaternarului (pleistocen). P. Poni s-a bazat pe asemănarea particularităților hidrochimice ale lacului Ianca și ale Mării Negre. Geograful C. Brătescu explica tot în acest mod proveniența sărurilor, argumentînd paleogeografic continuitatea acestor depresiuni din cuaternar și pînă astăzi, izolarea lor datorîndu-se mișcărilor de ridicare epirogenetică.

—În a treia ipoteză, emisă de G. Murgoci și susținută de P. Petrescu, E. Liteanu și P. Gâștescu, se arată că sărurile din aceste lacuri provin din apele freatice și subterane ajunse la suprafața solului prin evaporatie și antrenarea lor ulterioară în cuvetele lacustre, prin spălare superficială de către apele din ploi și din topirea zăpezilor.

Dintre lacurile menționate în prima zonă (Cîmpia Brăilei), salinitatea cea mai mare o are lacul Iazu — Movila Miresii, al cărui nămol cu calități terapeutice (438 000 tone rezervă) se folosește pentru băi pe scară locală. În acest lac salinitatea a fost de 49,9 g/l (în noiembrie 1972, P. Gâștescu), 137,9 g/l (în vara anului 1933, P. Petrescu) și 300,1 g/l (în vara anului 1960). După Iazu — Movila Miresii, alt lac cu o salinitate constant mai ridicată este Ianca (65,5 g/l în 1900, după E. Edeleanu, 34,4 g/l în 1933, după P. Petrescu, 233,7 g/l în 1960, după I. Pandele și 37,7 g/l în 1971 după P. Gâștescu). Tipul hidrochimic la lacurile din această zonă este clorurat sodic pur.

În a doua zonă (Cîmpia Călmățuiului), lacurile au o salinitate mai redusă. Din analizele efectuate de P. Petrescu în 1933 și de P. Gâștescu în 1971 rezultă că acestea nu depășesc 15 g/l (Plașcu 8,5 g/l, Chichinețu 9,0 g/l, și Tătaru 12,5 g/l, după P. Petrescu; Plașcu 7,9 g/l, Chichinețu 6,9 g/l și Tătaru 9,3 g/l, după P. Gâștescu). În schimb, tipul hidrochimic sulfatat sodic este net diferit de cel al lacurilor din Cîmpia Brăilei. Lacul Tătaru, cel mai mare în suprafață (3,28 km²), este folosit de către populația locală pentru băi de nămol și apă.

Datorită faptului că aceste lacuri au un regim hidric temporar (secînd în perioadele secetoase de vară), nu sînt folosite nici în tratamentul balnear și nici ca bazine piscicole sau pentru

irigații. Asigurarea unui volum de apă mare și constant și a unei primeniri periodice ar fi calea cea mai indicată de valorificare în condițiile climatice semiaride ale județului Brăila, ca acumulări de apă dulce pentru irigații și crescătorii piscicole. Dealtfel au și început a fi amenajate lacurile Lutu Alb (350 ha) și Seaca (100 ha).

Limanele fluviatile sînt reprezentate prin suita lacurilor din cursul inferior al Buzăului — Costeiu, Jirlău, Ciineni, Amara, Balta Albă și Ciulnița. Deși dintre lacurile menționate în cadrul județului Brăila intră numai Jirlău, Ciineni și Ciulnița, vom face cîteva considerații genetice asupra întregului grup.

Depresiunile lacustre și bazinele hidrografice ale acestora se înscriu în întregime pe cîmpia piemontană a Rîmnicului Sărat, acoperită cu depozite loessoide care au grosimi între 10 și 20 m. Cuvetele lacurilor și afluenții principali (Valea Boului care se varsă în Jirlău, valea Buzoel în Amara și valea Boldul în Balta Albă) sînt foarte mult lărgite și adîncite. Bazinele hidrografice și cuvetele lacustre ale lacurilor Costeiu, Ciineni și Ciulnița sînt sculptate superficial în orizontul loessoid.

Dezvoltarea mare a văilor menționate (Boului, Buzoelul și Boldul a determinat pe G. Murgoci, A. Pană și G. Vâlsan să le considere niște vechi terase ale rîului Rîmnicul Sărat, în retragerea sa de la sud-vest către nord-est, ca urmare a mișcărilor de subsidență din zona Siretului inferior.

Instalarea ulterioară în părțile terminale ale acestor văi a lacurilor de tip liman și abraziunea lacustră desfășurată îndeosebi pe malurile sud-sud-vestice, sub influența vînturilor de nord și nord-est, au condus la lărgirea exagerat de mare a acestor depresiuni lacustre (3—4 km) și la existența unor faleze lacustre de 10—20 m înălțime.

Condițiile hidrografice diferite ale lacurilor (bazine de recepție, legătura cu Buzăul, alimentarea subterană) fac ca particularitățile hidrochimice să difere foarte mult de la un lac la altul. Astfel, în lacurile Jirlău și Ciulnița, care au un bazin de recepție mai mare în raport cu suprafața lacului și o alimentare subterană mai bogată, mineralizarea apei este mai mică, spre deosebire de lacurile Costeiu, Ciineni, Balta Albă și Amara, predispuse salinizării.

Lacul Jirlău are circa 962 ha suprafață și un bazin hidrografic de 390 km² și primește prin afluentul principal — Valea Boului 29 l/s, din izvoarele subterane circa 18 l/s, iar din precipitațiile care cad pe suprafața lacului 34 l/s. În aceste condiții medii de alimentare, lacul manifestă o tendință de secare, fapt pentru care s-a făcut un canal de legătură cu Buzăul, prevăzut cu stăvilar, din care să se aducă apă dulce.

Rambleul căii ferate Urziceni — Făurei — Tecuci a separat lacul în două compartimente, acestea comunicând între ele pe sub un pod de circa 20 m lungime. Prin această separare, cele două compartimente au evoluat diferit — cel din avale fiind invadat de vegetație acvatică (stuf, papură și rogoz) în întregime.

Din numeroasele analize chimice efectuate, se constată că mineralizația nu a depășit 6—7 g/l. Tipul hidrochimic este clorurat sodic, dar în perioadele sau anii cu aport mare de ape continentale acesta trece în bicarbonat sodic.

Lacul Jirlău a fost amenajat în scopuri piscicole începând din anul 1960, când s-a construit și canalul de legătură cu râul Buzău. În compartimentul dintre calea ferată și Buzău s-au construit câteva bazine pentru iernarea și reproducerea peștelui.

Lacul Ciineni, prin particularitățile hidrochimice, este folosit pe scară largă în balneoterapie. Are o suprafață de 96 ha și un bazin hidrografic de 14,65 km². Datorită lipsei unui aport superficial permanent din bazinul de recepție și a unei legături cu râul Buzău, lacul Ciineni a urmat un proces de intensă salinizare în raport cu celelalte limane fluviatile din cursul inferior al Buzăului. Concentrația în săruri a atins și 46,6 g/l după G. Pitulescu (în 1960), iar tipul hidrochimic este constant clorurat sodic. Datorită înălțimii mici a grindului fluviatil care desparte lacul de râul Buzău, apele de inundație ale acestuia au pătruns în lac în câteva rânduri (1962, 1967, 1968 și 1969), reducând concentrația în săruri până la 2 g/l, fapt ce a permis dezvoltarea faunei piscicole de apă dulce.

În urma inundațiilor din 1969, Buzăul și-a schimbat cursul între Dedulești și Ibrianu, depărtându-se astfel cu 4 km de lacul Ciineni.

Depărtarea Buzăului și construirea unui dig cu înălțime de 2 m între vechea albie a râului și lac au condus la revenirea

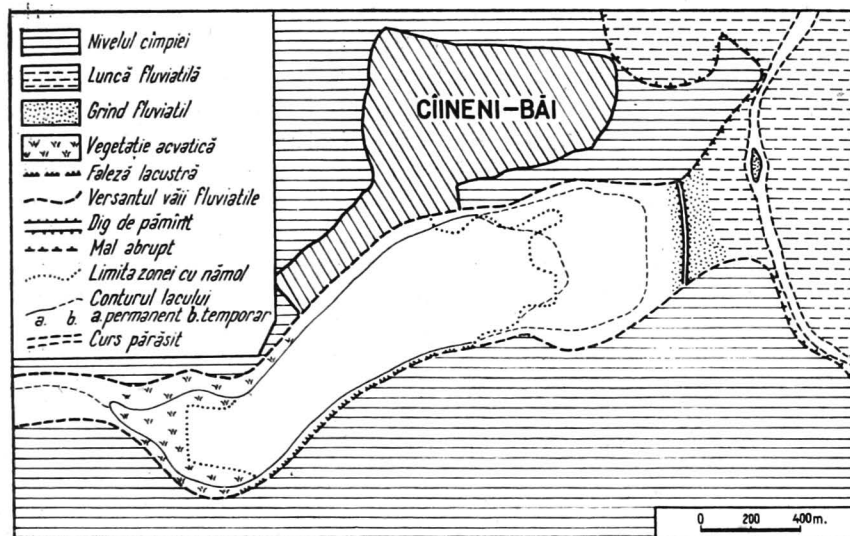

Fig. 9. — Lacul Ciineni (schiță morfobatimetrică).

procesului de salinizare a apei. O analiză chimică efectuată de noi în iulie 1970 indică deja un grad de mineralizare de 9,3 g/l.

Rezerva de nămol din lac apreciabilă (234 693 tone) și calitățile lui balneoterapeutice au determinat construirea unor stabilimente de băi încă de acum 60 de ani. Stațiunea Ciineni-Băi funcționează numai în sezonul cald, dar prin construirea unor băi calde s-ar putea folosi nămolul și apa din lac și în anotimpul rece (fig. 9).

Lacul Ciulnița are o suprafață de 69 ha și un bazin hidrografic de 30,5 km². Forma cuvetei lacustre (îngustă și alungită) și raportul dintre suprafața lacului și cea a bazinului de recepție (0,03) sînt caracteristice pentru tipul genetic al limanelor fluviatile. Mineralizarea apei redusă, aportul superficial și cel subteran de apă dulce au făcut ca acest lac să fie transformat în prezent în crescătorie piscicolă.

Lacurile de meandru și de braț părăsit se găsesc îndeosebi în lunca Dunării (Balta Brăilei — Dunărea Veche și Japșa

Plopilor), pe terasa Călmățuiului (Batogu) și pe terasa Călărași în apropiere de Brăila (Lacu Sărat).

Lacu Sărat — Brăila se găsește într-un vechi curs părăsit al Dunării la nivelul terasei fluviatile, care a fost acoperit cu depozite loessoide. Depresiunea lacustră propriu-zisă, deși se găsește pe un fost curs al Dunării, este totuși rezultatul proceselor de tasare în loess. Lacul este complet izolat de Dunăre și lipsit de afluenți, fapt ce a determinat ca în depresiune să se acumuleze săruri minerale, iar apa provenită din ploi și din izvoare subterane să se salinizeze puternic.

Lacu Sărat Brăila este separat de șoseaua dintre localitatea Lacu Sărat și stațiunea balneoclimaterică cu același nume în două compartimente. Suprafața totală este de 172 ha, la niveluri medii ale apei, deoarece în perioadele de secetă se reduce mult. În timpul perioadelor secetoase rămâne un ochi restrâns de apă lângă stabilimentul băilor (fig. 10).

În urma numeroaselor analize efectuate asupra apei lacului (începînd de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și pînă astăzi) se constată că tipul hidrochimic a rămas constant — sulfatat sodic cu trecere spre clorurat sodic, deși gradul de mineralizare a variat în limite largi (50—220 g/l). Salinitatea cea mai frecvent întîlnită la Lacu Sărat este în jurul a 80 g/l.

Caracteristicile fizico-chimice și biotice ale apei au condus la formarea nămolului de șlic mineralizat, mai abundent în compartimentul nordic. Rezerva importantă de nămol și calitățile apei sărate au atras dezvoltarea unei importante stațiuni balneare. În prezent aici se fac băi calde și reci pentru boli cronice inflamatorii și funcționale, ginecologice, boli ortopedice, boli de piele și tulburări endocrine. Alături de Techirghiol, Amara-Slobozia, Lacu Sărat se înscrie printre cele mai importante obiective balneoterapeutice a căror faimă a depășit granițele țării.

Lacu Sărat — Batogu se găsește lângă localitatea cu același nume, ocupînd un vechi curs al Călmățuiului pe terasa acestuia. Extremitățile acestui lac au fost puternic aluvionate, încît astăzi este izolat complet.

Abraziunea lacustră, activă pe țărmul sudic, a creat o faleză lacustră de 3—4 m în depozitul loessoid.

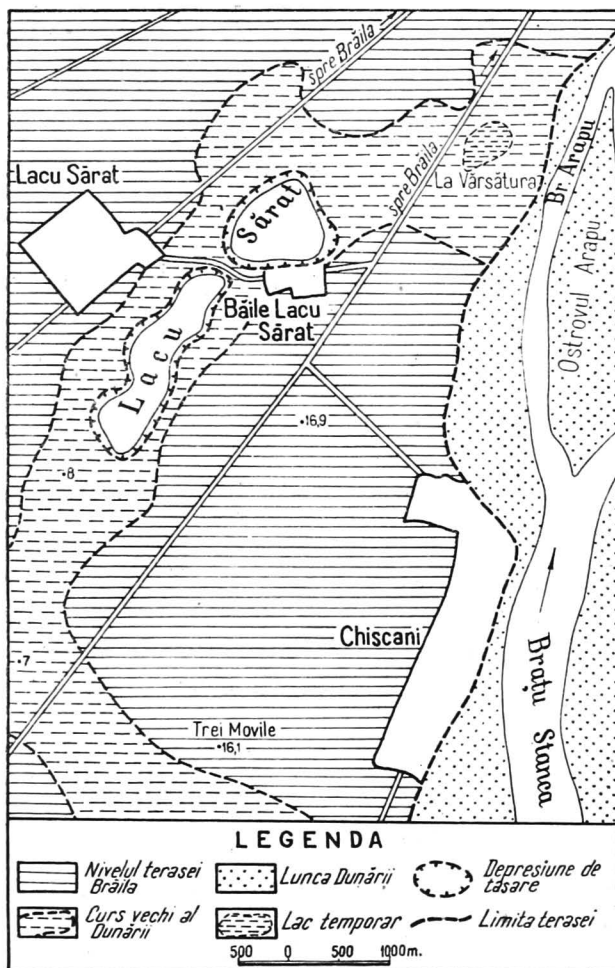

Fig. 10. — Lacu Sărat — Brăila (schită morfologică).

Cu toată izolarea, apele mari ale Buzăului din 1940 au ajuns prin Buzoel și brațul părăsit Batogu în lac, acoperind cu aluviuni nămolul cu calități terapeutice. Adâncimea lacului variază mult, în funcție de caracterul, mai ploios sau secetos,

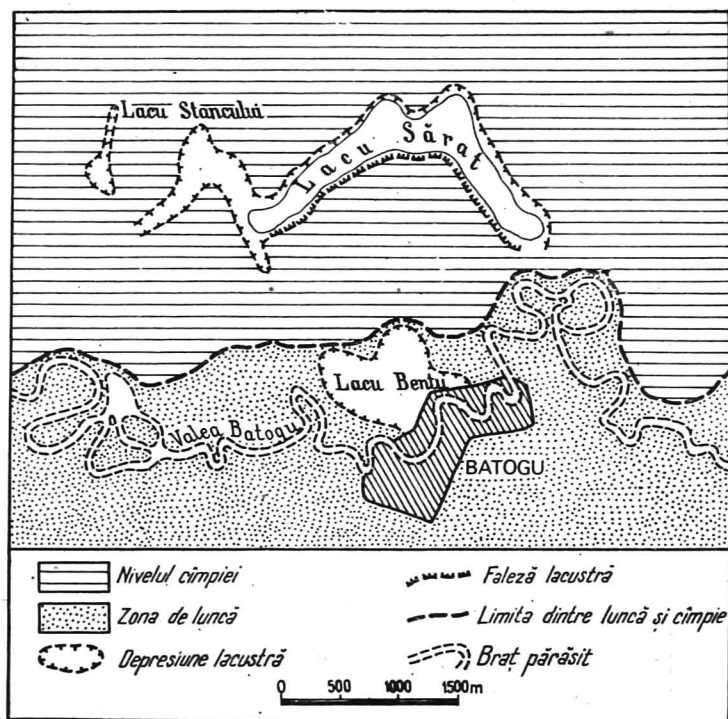

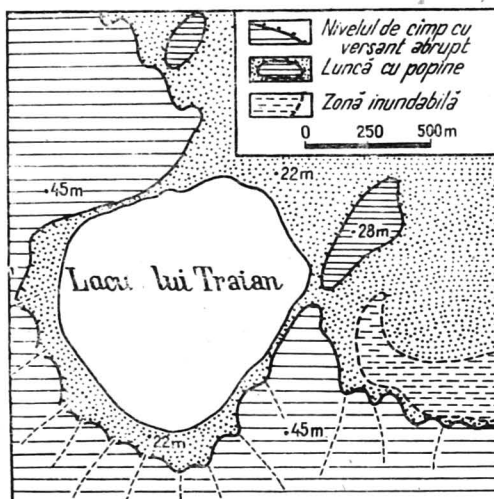
Fig. 11. — Lacu Sărat — Batogu (schită morfologică).

al anului. În urma unor investigații făcute de noi, aceasta era de 30—40 cm în 1957 și de 2,5 m în 1971. Corespunzător variației volumului, oscilează și salinitatea (59,0 g/l în 1957 și 15,9 g/l în 1971, după P. Găștescu, 1971). Lacul, deși conține nămol cu calități terapeutice bune, totuși este folosit pe o scară redusă, și numai de către populația locală (fig. 11).

Lacurile de luncă au fost extinse în Balta Brăilei, lunca externă a Dunării și în cea a Siretului, dar prin îndiguirea acestor zone inundabile ele au fost desecate.

În lunca Siretului a mai rămas un singur lac — Măxineni — cu o suprafață de 541 ha, care va fi amenajat corespunzător în vederea obținerii unor producții ridicate de pește.

Fig. 12. — Lacu lui Traian
(schiță morfologică).

În lunca Călmățuiului, unde acțiunea de recuperare a terenurilor pentru agricultură este încă în urmă, lacurile de luncă cu caracter temporar sînt foarte multe. Majoritatea suprafețelor joase din lunca din apropierea versantului Cîmpiei Călmățuiului sînt acoperite cu apă în timpul primăverii sau în anii ploioși. În urma unor cercetări întreprinse în 1970, s-au identificat lacurile B a l a b a n (12,5 ha), lângă Dudescu, și F l e a ș c a (34,5 ha), lângă Vulturești. Ca lacuri permanente și rămase în regim natural menționăm L a c u l u i T r a i a n (81 ha), cu apă salmastră (11,8 g/l), și B ă t r î n a (62,5 ha), izolat de lunca Călmățuiului prin dune de nisip. Printre lacurile amenajate în scopuri piscicole amintim pe cel de la J u g u r e a n u (25 ha) (fig. 12).

Din această succintă trecere în revistă a principalelor lacuri se poate constata că pe teritoriul județului Brăila sînt multe posibilități de amenajare diferențiată (balneoterapeutic, piscicol, de irigație și agrement) a unor depresiuni lacustre lăsate în regim natural în prezent.

SOLURILE, VEGETAȚIA, FAUNA

Solurile. Prezența pe suprafețe întinse foarte slab înclinate sau orizontale a depozitelor loessoide, lipsite în cea mai mare parte de un drenaj superficial, condițiile climatice semiaride, cu o umiditate deficitară, și existența asociațiilor vegetale ierboase de stepă au determinat formarea *solurilor cernoziomice* în diferite faze de evoluție, pe cea mai mare parte a teritoriului județului Brăila. Pe fondul general al cernoziomurilor, în condițiile unor stagnări de ape, ca urmare a ridicării nivelului hidrostatic, s-au format *lăcoviști*, iar în acele depresiuni de tasare sau lunci unde evaporația apei este puternică au apărut *solonceacurile* și *solonețurile*.

În afara spațiilor interfluviale, în luncile râurilor, ca urmare a procesului de aluvionare recentă și actuală, se găsesc solurile azonale de tipul *solurilor aluviale gleizate*, *lăcoviștilor aluviale* și *aluviunilor gleizate* (fig. 13).

Cernoziomurile ocupă 70 — 75% din suprafața județului și cuprind o gamă foarte variată — *cernoziomuri castanii* și *ciocolatii*, *cernoziomuri carbonatice*, *cernoziomuri levigate argiloase compacte*, *cernoziomuri levigate nisipoase*, *cernoziomuri aluviale* etc.

Profilul de sol al cernoziomurilor este bine dezvoltat, reflectând o evoluție îndelungată. Orizonturile cele mai conturate sînt A, A/C, C și D. În orizontul superior A, cu o textură ușor lutoasă se găsesc urmele activității biologice (galerii de rozătoare, canale de rîme, cuiburi de insecte, crotovine). Toate orizonturile sînt afinatate, ceea ce le conferă un grad mare de porozitate (53%) și deci infiltrația pe verticală. Conținutul în humus, acumulat îndeosebi în orizontul A, variază între 2,8 și 5,7%, iar carbonatul de calciu ajunge în orizontul C pînă la 14—23%.

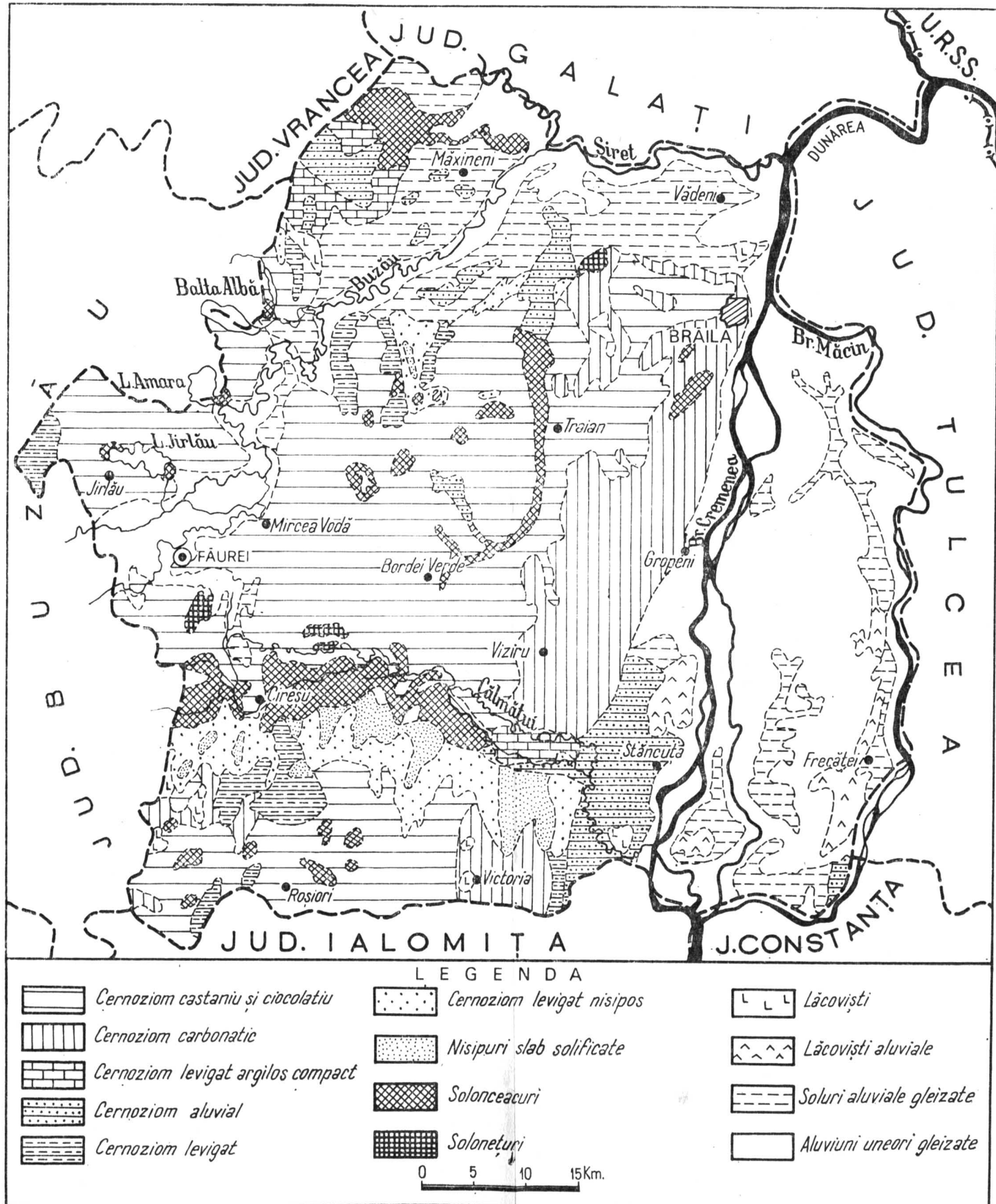

Fig. 13. — Schița principalelor tipuri de soluri.
<https://biblioteca-digitala.ro>

Cernoziomurile au un potențial de fertilitate ridicat, fapt ce determină folosirea lor la numeroase culturi, dintre care grâul și porumbul ocupă procentul cel mai mare.

Pentru creșterea fertilității acestor soluri este necesară aplicarea îngrășămintelor azotoase și fosfatice. Cernoziomurile castanii și cele carbonatice, extinse pe mari suprafețe în cadrul județului, reclamă astfel de amendamente.

În afară de îngrășămintele, datorită deficitului de umiditate din Cîmpia Română, aceste soluri trebuie irigate în lunile iunie—iulie și august. În cazul celei de-a doua recolte (furaje de toamnă), irigarea trebuie să se facă și în luna septembrie.

Dintre cernoziomurile menționate, mai răspindite sînt cele castanii și ciocolatii, carbonatice și levigate. Acestea au profilul de sol mai conturat, fertilitatea mai mare și sînt răspindite în toată Cîmpia Brăilei și în Cîmpia Călmățuiului — partea centrală.

În zona nisipurilor de pe malul drept al Călmățuiului se găsesc cernoziomurile levigate nisipoase și nisipurile slab solificate, reflectînd un proces incipient de pedogeneză, ca urmare a fixării recente a nisipurilor de dune. Fertilitatea acestor soluri este mai scăzută, datorită cantităților reduse de substanțe nutritive și a capacității mici de reținere a apei. Aplicarea îngrășămintelor minerale (azot, fosfor și potasiu), a celor organice și a irigațiilor duce la asigurarea unei productivități ridicate. Culturile care se practică pe aceste soluri sînt porumbul, tutunul, pepenii, vița de vie și, în mai mică măsură, grâul.

Solurile aluviale și aluviunile sînt răspindite în lunca Dunării (inclusiv Balta Brăilei), a Siretului și a Buzăului. Solurile aluviale se caracterizează printr-un stadiu incipient de solificare care are loc pe cele mai recente depozite fluviatile depuse în timpul revărsărilor. În lunca Dunării, solurile aluviale ocupă grindurile longitudinale care sînt ieșite de sub influența inundațiilor anuale.

Datorită stadiului incipient de solificare, profilul acestor soluri este reprezentat printr-un orizont superior de 20—35 cm grosime unde se acumulează humusul care atinge 5—6 %.

Fertilitatea solurilor aluviale este ridicată datorită conținutului bogat de substanțe nutritive, texturii și regimului

hidric sub influența apelor freatice din luncă. Pe aceste soluri se cultivă în bune condiții porumbul, floarea-soarelui, sfecla de zahăr, legumele și zarzavaturile.

În timp ce solurile aluviale nisipoase (cum sînt cele din lunca Buzău'ui) nu sînt atît de favorabile culturilor, lăcoviștile aluviale (întîlnite în Balta Brăilei), datorită rezervelor importante de humus (432—634 t/ha) și azot (30 t/ha), sînt destul de productive.

Pentru folosirea în condiții optime a solurilor aluviale, cea mai mare parte a luncilor din județul Brăila a fost scoasă de sub influența inundațiilor prin îndiguire. De asemenea, pentru menținerea fertilității ridicate, este necesar ca pe aceste soluri să se aplice îngrășăminte organice și minerale cu fosfor și azot.

Gleizarea solurilor aluviale din Balta Brăilei și lunca Siretului duce la reducerea drenajului pe verticală a apei și la stagnarea ei la suprafață în perioadele cu exces de umiditate. Pentru evitarea stagnării apei și a înmlăștinirii zonelor joase din luncă, s-a construit o rețea de canale de drenaje.

Solurile halomorfe, cunoscute sub denumirea populară de sărături, reprezentate prin solonceacuri și solonețuri, sînt răspîndite insular în județul Brăila, îndeosebi în arealul crovurilor, către care se produce o spălare superficială, convergentă și deci o acumulare de săruri de la suprafața solurilor.

Tot în aceste depresiuni de tip crov, datorită drenajului subteran al apelor freatice redus, procesul de evaporare a apelor aduse la suprafață prin capilaritate este intensificat. Prin evaporarea apei, sărurile conținute rămîn sub forma de eflorescențe la suprafață, contribuind la sărăturarea solurilor.

Solonceacurile sînt cele mai răspîndite soluri halomorfe în județul Brăila. Se găsesc pe suprafețe mari în lunca Călmățuiului între Ulmu și Însuăței, apoi în toate depresiunile de tip crov, mai exact în jurul lacurilor sărate și salmastre, în valea Iencii și în lunca Siretului între Gulianca și Măxineni.

Solonceacurile se caracterizează printr-un proces de salinizare de lungă durată, ceea ce a dus la acumularea unui procent ridicat de săruri (1—1,5%) care uneori formează o crustă albă la suprafață. Sărurile acumulate sînt ușor solubile și aparțin

natriului, în primul rînd, apoi calciului și magneziului (cloruri, sulfati, carbonați).

Din cauza conținutului ridicat în săruri, solonceacurile sînt folosite doar ca pajiști și acestea de slabă calitate. Pentru redarea lor agriculturii este necesară realizarea unui drenaj al apelor freatice, pentru coborîrea nivelului hidrostatic, pe de o parte, și spălarea sărurilor ușor solubile din orizontul superior al solului, pe de altă parte.

Solonețurile sînt mult mai restrinse în comparație cu solonceacurile (în jurul lacului Batogu, al localităților Surdila-Greci și Romanu). Acestea se caracterizează prin prezența în orizontul superior a unei cantități reduse de săruri ușor solubile, dar cu un conținut bogat (17—20%) de ioni de natriu schimbabili, fapt ce conferă o reacție puternic alcalină.

Solonețurile reprezintă un stadiu de desalinizare a solonceacurilor. Deși fertilitatea este scăzută, ele totuși sînt mai mult folosite pentru pășuni și uneori în agricultură, în comparație cu solonceacurile.

Solurile halomorfe din arealul județului Brăila sînt rezultatul condițiilor fizico-geografice — de stepă aridă — din Cîmpia Română orientală.

Vegetația și fauna. Se grupează în două mari areale biogeografice: *arealul de stepă*, reprezentat prin spațiile interfluviale (Cîmpia Călmățuiului și Cîmpia Brăilei), și *arealul de luncă*, bine reprezentat prin luncile Dunării, Siretului și Buzăului. Prin particularitățile bioclimatice, cele două mari areale corespund de fapt asociațiilor vegetale și faunistice *zonale* (stepa) și *azonale* (lunca).

Stepa, în adevăratul înțeles al cuvîntului, a fost înlocuită în proporție de 90—95% cu plante de cultură.

Vegetația de stepă naturală se mai găsește în prezent pe versanții depresiunilor de tasare, în spațiile dintre parcelele agricole, pe marginile drumurilor, în zonele necultivate temporar. Asociațiile vegetale de bază erau cele de pajiști xerofile presărate din loc în loc cu tufărișuri constituite din arbuști de stepă.

Pajiștile sînt formate din graminee, cu colilia (*Stipa joannis*, *Stipa pulcherrima*, *Stipa lessingiana*, *Stipa stenophyla*), negara (*Stipa capillata*), păiușurile stepice (*Festuca valesiaca*, *Festuca sulcata*, *Festuca pseudovina*), pirul crestat (*Agropyrum cristatum*), din compozite, cu mături (*Centaurea*) și pelin (*Artemisia*), din leguminoase, cu specii de lucernă (*Medicago*), cosaci (*Astragalus*), mazărice (*Vicia*), molotru (*Trigonella*), din labiate, cu jaleș (*Salvia*), cimbrisor (*Thymus*), șovîrliță (*Plomis*), din ranunculacee, cu dediței (*Pulsatilla*) și ruscuțe (*Adonis*), din liliacee, cu specii de ceapă (*Allium*) și ceapa ciorii (*Muscarii*), din iridacee, cu stînjenei (*Iris*) etc.

Tufișurile sînt reprezentate prin porumbar (*Prunus spinosa*), migdalul pitic (*Amygdalus nana*), vișin pitic (*Cerasus fruticosa*), specii de măceș (*Rosa*) etc.

În spațiile interfluviale se mai găsesc asociațiile de nisip (psamofile), pe dunele semifixate și fixate din Cîmpia Călmățuiului, și asociațiile de sărătură (halofile) în depresiunile de tasare. Vegetația de nisip este reprezentată prin ciulei (*Ceratocarpus arenarius*), romanița de cîmp (*Anthemis ruthenica*), laptele cînelui (*Euphorbia gerardiana*), salcia de nisip (*Salix rosmarinifolia*).

Vegetația de sărătură răspîndită pe solonceacuri și solonețuri este constituită din sărăcică (*Salsola soda*), brîncă (*Salicornia herbacea*), *Bassia hirsuta*, toate aceste dispunîndu-se în benzi concentrice în culori de la verde plin către roșu-grena în jurul lacurilor sărate și salmastre.

Fauna de stepă este destul de săracă, în comparație cu cea a pădurilor. Dintre mamifere, rozătoarele ocupă un loc important, fiind reprezentate prin: popîndău (*Citellus citellus*) care este dăunător pentru agricultură, hîrciogul (*Cricetus cricetus*) la fel de dăunător, șoarecele de cîmp (*Microtus arvalis*), cățelul pămîntului sau orbetele (*Spalax leucodon*), șoarecele de stepă (*Sicista subtilis*), șobolanul de cîmp (*Apodemus agrarius*), iepurele de cîmp (*Lepus europaeus*).

Deși au un areal mai mare de răspîndire, apar și în această zonă unele carnivore, ca: lupul (*Canis lupus*), vulpea (*Vulpes vulpes*), viezurele (*Meles meles*) etc.

Păsările proprii zonei de stepă de asemenea sînt puține. De un interes deosebit cinegetic este dropia sedentară (*Otis tarda*), monument al naturii, dar care a dispărut din Bărăganul central și nordic (deci și din județul Brăila).

O altă pasăre declarată monument al naturii, înrudită cu dropia, este spîrcaciul (*Otis tetrax*), o specie migratoare, care după unii cercetători nici n-ar mai cloci în stepele noastre.

Printre alte specii de păsări amintim pasărea ogorului (*Burhinus oedicnemus*), prepelița sau pitpalacul (*Coturnix coturnix*), pasăre migratoare, potîrnichea (*Perdix perdix*), sedentară, graurul (*Sturnus vulgaris*), care trăiește în colonii, ciocîrlia de Bărăgan (*Melanocorypha calandra*), fisa de cîmp (*Anthus campestris*), prigoria multicoloră (*Merops apiaster*), dumbrăveanca (*Coracias garrulus*). Se întîlnesc temporar și cîteva specii de păsări răpitoare : heretele alb (*Circus macrourus*), șorecarul mare (*Buteo rufinus*), acvila sudică (*Aquila rapax orientalis*), șorecarul încălțat (*Buteo lagopus*).

Reptilele sînt reprezentate prin cîteva specii de șopîrle (*Lacerta taurica*, *Lacerta agilis chersonensis*), șerpi (*Coluber jugularis caspius*) etc.

Și insectele sînt restrînse ca familii — ortoptere cu lăcuste, coșai, greieri și călugărițe, coleoptere cu scarabeu (*Scarabeu affinis*), miriapode cu cîrcîiacul (*Scolopendra cingulata*) etc.

Lunca din punct de vedere floristic și faunistic este mult mai bogată.

Datorită umidității mari a solului, aici se dezvoltă o vegetație arborescentă de esență moale și ierboasă cu adaptări la condițiile ecologice. În condiții naturale, în luncă se dezvoltă sălciile, răchitele (*Salix alba*, *S. fragilis*, *S. triandra*, *S. cinerea*), plopul (*Populus alba*, *P. nigra*, *P. canes-canis*). În urma desecării zonelor inundabile (Balta Brăilei, lunca Siretului), au fost defrișate pădurile de sălcii și răchite care formau desișuri greu de pătruns (descrise foarte frumos de M. Sadoveanu în „Țara de dincolo de neguri” și în „Împărăția apelor”). În prezent, în luncile menționate se întîlnesc frecvent plantațiile de plop negru canadian care, pe lângă lemnul folosit în industria celulozei, au și rol de protecție a digurilor împotriva inundațiilor.

Flora ierboasă de luncă se dispune în benzi longitudinale sau concentrice, în cazul depresiunilor lacustre, în funcție de gradul de umiditate : rogozul (*Carex gracilis*, *C. acutiformis*, *C. riparia*), stinjenelul de baltă (*Iris pseudocarus*), limbarița (*Alisma plantago*), dentița (*Bidens tripartita*), joianul (*Oenanthe acvatica*), laptele ciinelui (*Euphorbia palustris*) etc.

Flora acvatică propriu-zisă reprezentată prin macrofite a fost mult redusă prin dispariția lacurilor. Macrofitele sînt dispuse de la țărmul lacului spre centru, astfel : stuful (*Phragmites communis*), papura (*Typha angustifolia*), fixate de fund, nufărul galben (*Nuphar luteum*), nufărul alb (*Nymphaea alba*), ciulini (*Trapa natans*), iarba broaștei (*Hydrocharis morsus ranae*), lintița (*Lemna minor*, *L. trisulca*), broscarița (*Potamogeton natans*), specii plutitoare, și brădiș (*Myriophyllum verticillatum*, *M. spicatum*), pasă (*Potamogeton crispus*), moț (*Potamogeton perfoliatus*, *Ceratophyllum submersum*), otrățel (*Utricularia vulgaris*), sîrmuliță (*Vallisneria spiralis*), characee, toate submerse, alcătuiind adevărate pajiști.

Fauna se grupează și ea în specii care preferă umiditatea dar sînt tericole și specii pur acvatice.

În zăvoaiele de luncă, în plantațiile de plop se pot întîlni lupi, vulpi, mistreți și iepuri, iar la malurile riurilor își duc viața vidra (*Lutra lutra*) și nurca (*Lutreola lutreola*).

Păsările sînt și acum bine reprezentate, deși prin desecarea lacurilor din Balta Brăilei acestea au pierdut biotopuri deosebit de valoroase. Majoritatea speciilor de păsări sînt migratoare. Cele mai frecvent întîlnite (și pe lacurile din cîmpie) sînt rațele și gîștele sălbatice. Dintre acestea menționăm rața mare (*Anas platyrinchos*), rața cîrîitoare (*Anas querquedula*), gîsca de vară (*Anser anser*), gîrlița (*Anser albifrons*), o gîscă sălbatică mică care se adună în octombrie pentru plecare în cînduri mari. Se întîlnesc, de asemenea, multe specii de stîrci : stîrcul cenușiu (*Ardea cinerea*), stîrcul roșu (*Ardea purpurea*), stîrcul galben (*Ardeola ralloides*), stîrcul de noapte (*Nycticarax nycticarax*), stîrcul lopătar (*Platalea leucorodia*).

Alte specii de păsări acvatice menționăm : corcodelul (*Podiceps cristatus*) și lișița (*Fulica atra*) care populează toate apele stătătoare (indiferent că sînt dulci, salmastre sau sărate), țigă-

nușul (*Plegadis falcinellus*), nagițul (*Vanellus vanellus*), fluierarul (*Tringa totanus*), sitarul de mal (*Limosa limosa*), găinușa de baltă (*Galinula chloropus*), cîrsteiul de baltă (*Rallus aquaticus*), pițigoiul de stuf (*Panurus biarmicus*), o pasăre cîntătoare etc.

Prin desecarea majorității lacurilor de luncă s-a redus mult potențialul faunei acvatice propriu-zise.

Exceptînd cele cîteva lacuri cu apă dulce sau ușor salmastre, în județul Brăila putem vorbi numai de o faună acvatică reofilă, de ape curgătoare. Dintre apele curgătoare, Dunărea prezintă cea mai mare importanță în privința faunei acvatice.

În albia Dunării se întîlnește un zooplancton constituit din rotiferi, cladoceri, copepode, protozoare, un bentos format din celenterate, viermi policheți și oligocheți, moluște (lamelibranhiate și gasteropode), brizoare, izopode, gamarizi, misidacei, hidrocarieni, odonate, tricoptere, diptere etc.

Ihtiofauna importantă din punct de vedere economic este reprezentată prin : pești migratori anadromi, care vin din mare pe Dunăre numai pentru reproducere — nisetru (*Acipenser guldenstaedti*), păstruga (*Acipenser stellatus*), morunul (*Huso huso*), păstrăvul de mare (*Salmo trutta labrax*), scrumbiile (*Alosa pontica* și *Alosa caspia nordmanii*), gingirica (*Clupeonella cultriventris*); pești reofili proprii apelor curgătoare — cleanul (*Leuciscus cephalus*), mreana (*Barbus barbus*), scobarul (*Chondrostoma nasus*), fîsarul (*Aspro streber*), morunașul (*Vimba vimba*), cosacul (*Abramis sapa*) etc.; pești semimigratori, în sensul că pătrund din Dunăre în lacurile de luncă primăvara, reîntorcîndu-se toamna — văduvița (*Leuciscus idus*) și somnul (*Silurus glanis*) care se reproduc în Dunăre, crapul (*Cyprinus carpio*), batca (*Blicca bjoerkna*), plătica (*Abramis brama*), babușca (*Rutilus rutilus carpathorossicus*), avatul (*Aspius aspius*), sabița (*Pelecus cultratus*), șalăul (*Stizostedion lucioperca*), care se reproduc în lacurile de luncă. În afară de categoriile menționate, mai întîlnim pești care trăiesc și se reproduc în ambele biotopuri (rîuri sau lacuri) — știuca (*Esox lucius*), obletul (*Alburnus alburnus*), boarca (*Rhodeus sericeus amarus*), ghiborțul (*Acerina cernua*).

Dintre speciile de pești menționați, crapul se găsește în mari cantități, fapt pentru care se folosește pe scară mare în economia piscicolă.

Fauna de interes cinegetic (vânătoresc) este redusă în județul Brăila, datorită biotopului stepic și îndeosebi introducerii în circuitul agricol atât a zonelor de ierburi din cîmpie, cît și a luncilor inundabile. Dintre animalele cele mai răspîndite căutate de vînători sînt iepurii, în număr de circa 40 000, urmați de potîrnichi, căpriori, vulpi, fazani, dihori și bizami. Iepurii se găsesc în egală măsură pe cîmpie și în luncă, căpriorii în schimb sînt legați mai mult de păduri — mai exact de plantațiile de salcîmi și plop. Porcii mistreți aproape că au dispărut odată cu defrișarea pădurilor de sălcii din lunca Dunării. Tot în fauna de interes vânătoresc trebuie să menționăm rațele și gîștele sălbătice, corcodeii și lișițele care populează majoritatea lacurilor din județul Brăila.

POPULAȚIA ȘI AȘEZĂRILE

Teritoriul actualului județ Brăila a fost populat încă din timpuri străvechi, poate chiar din paleolitic, deoarece toate condițiile de viață erau asigurate pentru acea perioadă: terenuri bune pentru pășunatul animalelor, zone acvatice pentru pescuit, căi de transport lesnicioase, în primul rînd Dunărea, ca și locuri de ascunzișuri în vremuri de bejenie, în pădurile și stufărișurile din zona de luncă și baltă.

Din epoca neolitică însă, ca urmare a lucrărilor arheologice efectuate de cercetătorii Muzeului arheologic din Brăila și a descoperirilor făcute în ultimele decenii, se află numeroase dovezi materiale de locuire pe aceste meleaguri. Așa sînt așe-

zările neolitice din cartierul Brăilița al municipiului Brăila, de pe teritoriile comunei Siliștea (fost Nazâru), satului Baldovinești (comuna Vădeni), comunei Rîmnicelu etc., urme ce aparțin așa-numitei culturi Boian, din epoca neolitică mijlocie, și care constau din vase de pământ ars, din numeroase fragmente de ceramică și de os. S-au descoperit de asemenea vase din timpul civilizației Gumelnița, ca și alte obiecte care demonstrează că locuitorii de aici se ocupau cu agricultura, vânătoarea, pescuitul, aveau preocupări artistice etc.

În diferite părți ale județului s-au descoperit totodată diverse obiecte caracteristice epocilor ulterioare, a bronzului, a fierului, ca și perioadelor următoare, constatîndu-se astfel o continuitate neîntreruptă de locuire a acestor meleaguri de către o populație autohtonă. Rezultatele unor săpături arheologice demonstrează prezența populației dacice sau getice pe acest teritoriu, cu un nivel ridicat de dezvoltare și cu intense legături de schimb cu lumea greacă. Numeroase dovezi de locuire permanentă au fost găsite, de asemenea, din perioada daco-romană, ca și din aceea a migrațiunii popoarelor, o serie de izvoare bizantine remarcînd bogăția în grîne, vite, pește, miere și ceară a acestor ținuturi. Avînd în vedere bogățiile din cadrul unui teritoriu mai extins al țării noastre și poziția Brăilei la Dunărea navigabilă, sînt evidențiate de asemenea, în aceleași izvoare, intensele schimburi comerciale efectuate pe aici cu bizantinii, această așezare începînd să capete o dezvoltare tot mai mare. Prezența populației autohtone pe aceste meleaguri este atestată arheologic pentru secolele IX—X prin săpăturile de la Chiscani, apoi pentru secolele X—XI prin cele de la Baldovinești, iar pentru secolul al XIII-lea prin obiectele descoperite chiar în vatra de astăzi a orașului Brăila.

Începînd cu secolul al XIV-lea, evoluția populației și a economiei acestui ținut poate fi urmărită și prin intermediul a diferite documente scrise, remarcîndu-se mai ales noul avînt luat de orașul Brăila după alegerea sa ca reședință de județ, ca urmare sporind numărul meșteșugarilor și negustorilor, al funcționarilor, al populației în general. Astfel, potrivit cunoștințelor actuale, prima mențiune scrisă despre Brăila, de exem-

plu, datează de pe la 1350 și se află în descrierea geografică spaniolă *Libro del conocimiento*, în care această denumire apare însă într-o formă modificată, alterată, și anume Drinago, pe care specialiștii au asimilat-o cu Brillago, cum apare denumirea orașului Brăila în alte documente medievale. Într-un alt document datat la 20 ianuarie 1368 și care reprezintă un tratat de comerț obținut de negustorii brașoveni, în care se precizează că aceștia vor plăti vamă doar pentru mărfurile importate, nu și pentru cele exportate prin Brăila (*per. . . viam Braylam*), se face mențiunea precisă și directă a numelui Brăilei (C. C. Giurescu, 1968).

În secolele XV—XVII, existența pe teritoriul județului, mai ales în regiunile din apropierea Dunării, ca și pe anumite artere de legătură cu fluviul și în special cu portul Brăila, a unor așezări și deci a unei populații autohtone numeroase este dovedită într-o serie de documente ale vremii. În ele se citează mai multe așezări, numiri de bălți și gîrle, ceea ce evidențiază o însemnată concentrare a populației în această zonă, potențialul economic al Bălții Brăilei, datorită mai ales pescuitului, ca și intensă activitate a portului Brăila, stimulind viața economică a acestora. Ca exemple menționăm satele Căscioarele (Brăilița, azi cartier al municipiului Brăila), Tufești etc. (*Documente... B., veacul XVI*, vol. I, pag. 173; vol. II, pag. 43, 249; vol. IV, pag. 116).

Populația Brăilei propriu-zise, pe lângă cea autohtonă constituită din români, cuprindea și numeroși străini. Așa erau grecii, care se situau pe primul loc, ca și mai înainte; apoi, după ocuparea Brăilei de către turci, populația orașului a devenit și mai amestecată, nu numai datorită populației turcești stabilită aici, ci și a unui mare număr de alți străini ai Levantului, veniți la Brăila atrași de intensă sa activitate comercială, ca schelă și port de seamă la Dunăre.

Începînd din anul 1540, cînd Brăila cade sub ocupația turcească, acest oraș ca și o bună parte a teritoriului actualului județ a trăit o viață de cetate, schelă și raia turcească. De remarcant că raiaua deținea mai bine de jumătate din teritoriul actual al județului și pe lângă populația băștinașă se întîlnea populație turcească, dovedită de numeroasele denumiri de sate, movile,

bălți etc. turcești, atestate de diferite surse cartografice. Această subjugare și exploatare turcească a Brăilei și a zonei sale înconjurătoare a durat aproape 300 de ani, pînă în anul 1829. Totuși, activitatea sa economică, mai ales cea comercială, s-a intensificat foarte mult. Astfel, un document din 1569 califică marele port de la Dunăre drept „schela Munteniei și Moldovei” (Ș t. M e t e ș, 1921, pag. 13—14), corăbiile pornind de aici încărcate cu grîu și orz, cu carne sărată sau pas-tramă, cu seu, cerviș și unt, cu miere și ceară, cu sare, cu pește sărat și afumat pentru „Istambul”.

În secolul al XVIII-lea apar sate ca Gropeni, Tichilești, Chiscani etc. (P. P. P a n i t e s c u, 1930, pag. 108), remarcîndu-se totodată o extindere a populației înspre vest, în interiorul Bărăganului, aceasta datorită evenimentelor politice care au avut loc, și anume încheierea păcii de la Passarowitz, 1718, și de la Adrianopol, 1829, ca și celor economice, în urma cărora are loc o intensificare a transporturilor pe Dunăre, ca și o pătrundere masivă a arăturilor în stepa mănoasă a Bărăganului, cultivîndu-se mai ales cereale. Indiciile date de unele hărți privind existența odăilor, cișlelor, tîrlelor, ca și a unor toponime „Ungureni” din regiunea Bărăganului în general, apoi informațiile documentare despre numărul oilor care treceau Dunărea în Dobrogea pe la Brăila — Măcin și pe la Vadu Oii (G. V â l s a n, 1928, pag. 42) reprezintă dovezi grătore ale aportului imigrărilor și transhumanței transilvănene la sporirea numărului locuitorilor și la dezvoltarea așezărilor omenești din această regiune. Spre aceeași zonă de stepă a Bărăganului au fost atrase în același timp și alte grupe mari de populație din Subcarpații Prahovei și ai Buzăului, urmare a deștelenirilor masive ce au avut loc în această zonă stepică. O parte dintre locuitorii veniți din ariile mai dens populate ale Subcarpaților au format majoritatea satelor noi din cuprinsul Bălții Brăilei, atît de pe Dunărea Veche, ca Frecăței, Stoienești, Strîmba etc., cît și de pe brațul Vilciului, ca Mărașu, Țăcău, Băndoiu ș.a. Se observă de asemenea o dezvoltare extensivă a agriculturii în zona de stepă, arăturile și culturile de cereale luînd locul pășunilor și finețelor de altădată, populația așezărilor acestui teritoriu diversificîndu-și și mai mult preocupările și ocupațiile

productive. Totodată, intensificarea continuă a activității economice a acestui teritoriu, în special a orașului și portului Brăila, situație favorabilă creată mai ales după eliberarea de sub turci a acestuia (1829), și liberalizarea comerțului pe Dunăre au condiționat întărirea procesului de populare a acestui teritoriu. La Brăila, pe lângă afluxul populației rurale românești, vin și se stabilesc numeroși străini, mai ales greci (negustori), bulgari, turci (rămași după retragere), albanezi, armeni, italieni etc., proces comun orașelor porturi. Cu timpul însă, o bună parte a acestora a fost asimilată, topindu-se în marea masă a populației autohtone.

În perioada capitalistă de dezvoltare, acest proces de populare se intensifică neconținut, nucleul principal de concentrare a populației fiind tot orașul Brăila, unde, pe lângă activitatea portuară, apar și se dezvoltă o serie de unități industriale cu specific diferit.

Formarea și creșterea neconținută a clasei muncitoare, a proletariatului, exploatarea sa nemiloasă de către clasele dominante au dus la apariția mișcării muncitorești revoluționare, legată mai ales de activitatea portului Brăila. Astfel, în anul 1868 a avut loc greva muncitorilor de la silozurile de cereale din port, aceasta fiind una din primele manifestări de luptă ale clasei muncitoare din România. Valul mișcărilor se intensifică mai ales în ultimul deceniu al secolului al XIX-lea și culminează cu greva generală a muncitorilor din Brăila din iunie 1910, la care au participat peste 10 000 de muncitori din oraș. Muncitorii brăileni au participat de asemenea activ la greva generală din 1920, precum și la numeroasele acțiuni organizate în perioada dictaturii fasciste împotriva războiului și pentru obținerea unor revendicări economice și politice.

În perioada de după război și mai ales în anii construcției socialiste a început o fază cu totul nouă în procesul de îndesire a populației județului Brăila, de reconstruire și modernizarea orașelor și satelor sale, de ridicare continuă a nivelului de trai al tuturor oamenilor muncii, urmare firească a procesului innoitor general al întregii noastre țări.

Evoluția, densitatea și structura populației

Însemnatele transformări economice care au avut loc începînd din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și prima parte a secolului al XX-lea, legate de valorificarea intensivă a terenurilor agricole din zona Bărăganului, a bogățiilor Bălții Brăilei, dar mai ales de dezvoltarea portuară și industrială a orașului Brăila, au condiționat o creștere neconținută a numărului locuitorilor județului. Astfel, recensămîntul populației din 29 decembrie 1930 indică un număr de circa 237 550 de locuitori, ceea ce depășește de cîteva ori cifrele orientative ale anului 1835, cînd orașul Brăila, de exemplu, număra doar aproximativ 7 000 de locuitori.

Recensămintele ulterioare ne indică o creștere continuă a numărului locuitorilor județului, ritmurile fiind însă mult diferite de la o perioadă la alta. La 25 ianuarie 1948, județul Brăila număra 271 250 de locuitori, într-o perioadă de 18 ani înregistrîndu-se o creștere de 33 700 de locuitori, adică de numai 1 870 de locuitori anual. Trebuie să avem însă în vedere faptul că acest interval de timp cuprinde și perioada celui de al doilea război mondial, cînd pierderile au fost mari, perturbîndu-se evoluția normală a populației. De remarcă, de asemenea, preponderența continuă a populației masculine față de cea feminină, trăsătură specifică pentru puține dintre județele țării.

În anii construcției socialiste, datorită dezvoltării continue a economiei județului, a tuturor ramurilor sale, a culturii, a îmbunătățirii condițiilor materiale ale oamenilor muncii etc., indicii demografici ai județului Brăila, ca și ai întregii țări, s-au îmbunătățit mult; a crescut sporul natural, dar mai ales cel migratoriu al populației, sporind astfel numărul total al locuitorilor săi.

Ca urmare, la recensămîntul populației din februarie 1956, acest județ număra aproape 297 300 de locuitori, înregistrîndu-se în decurs de 8 ani o creștere cu peste 26 000 de locuitori, ceea ce reprezintă o mărire anuală de peste 3 250 de locuitori.

În perioada următoare, populația a crescut și mai mult, recensămîntul din 1966 înregistrînd aproape 340 000 de locuitori, cu circa 42 700 mai mult decît la recensămîntul anterior, creș-

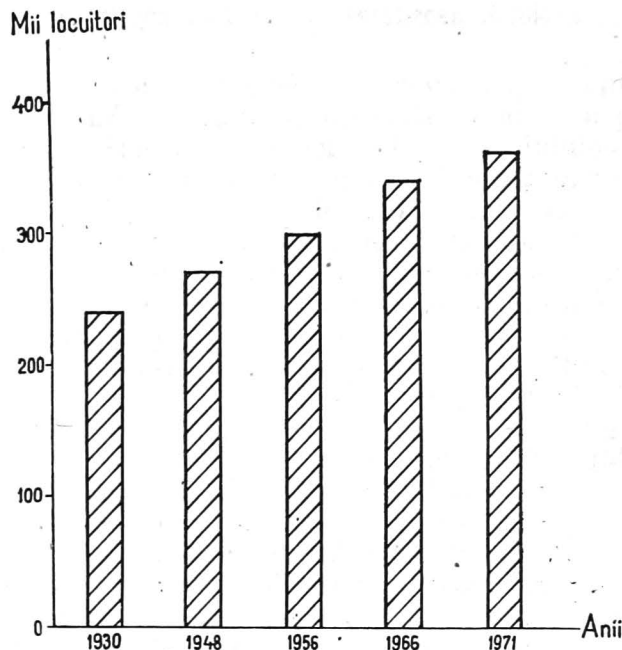

Fig. 14. — Evoluția populației.

terea anuală în cei 10 ani dintre recensăminte fiind de aproape 4 300 de locuitori. La 1 iulie 1971 în județul Brăila se numărau aproape 365 000 de locuitori. Aceasta înseamnă o creștere, în cei 41 ani de la ultimul recensământ, cu aproape 6 500 de locuitori anual (fig. 14).

În prezent, populația județului reprezintă 1,8% din totalul pe țară, înregistrându-se o creștere generală cu peste 90 200 de locuitori sau cu aproape 131% în comparație cu nivelul anului 1948. Această creștere a fost determinată mai ales de dezvoltarea industrială a municipiului Brăila, care a necesitat numeroase brațe de muncă. Se menține în continuare o oarecare predominanță a populației masculine față de cea feminină, urmare a cerințelor ramurilor și subramurilor industriei grele ce s-au dezvoltat în cadrul acestui județ.

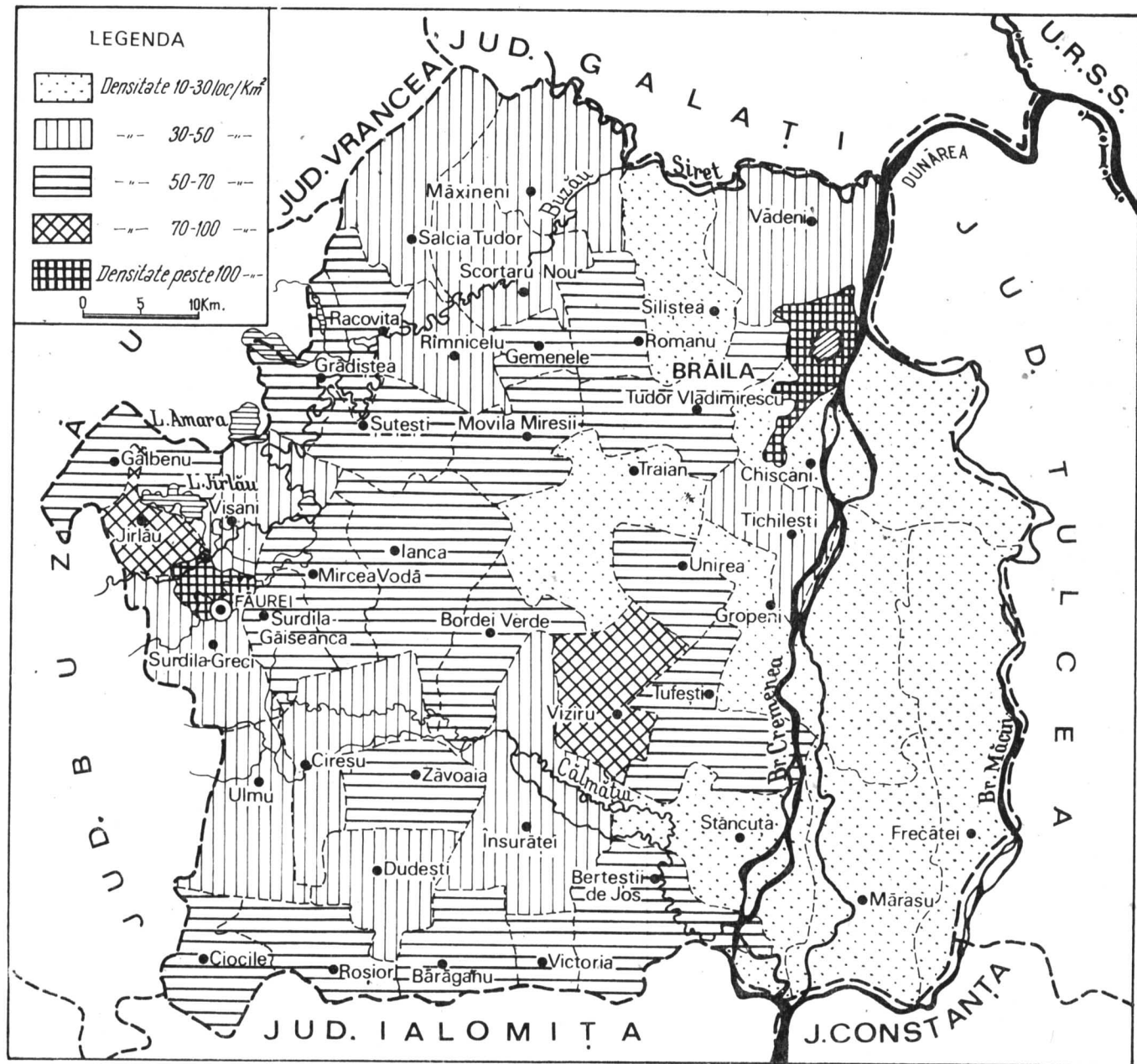

Fig. 15. — Harta densității populației.

Densitatea populației. Potrivit datelor statistice la nivelul anului 1971, densitatea medie a populației județului Brăila este de 77,2 loc./km², ceea ce este sub media pe țară (85,3 loc./km²). Aceasta se datorește extinderii considerabile a suprafețelor sale agricole și a lipsei unui mai mare număr de orașe, nuclee de polarizare a populației. Astfel, municipiul Brăila (fără comuna suburbană Chiscani) avea la aceeași dată o densitate medie de 3 673 loc./km², iar aceea a orașului Făurei se ridica la aproape 200 loc./km², urmare a caracterului său predominant agricol.

Densitatea populației rurale este relativ mică, doar jumătate din totalul comunelor județului avînd o densitate medie ce depășește 50 loc./km². Acestea sînt concentrate în parte vestică (Jirlău 85,8, Racovița 68, Grădiștea 66,6, Șuțești 63,7, Galbenu 60 etc.), în cea sud-vestică (Ciocile 65,3, Victoria 67,4, Roșiori 62,0, Bărăganul 58,4), precum și în partea centrală (Viziru 74,7, Unirea 60,0, Movila Miresii 61,0 etc.).

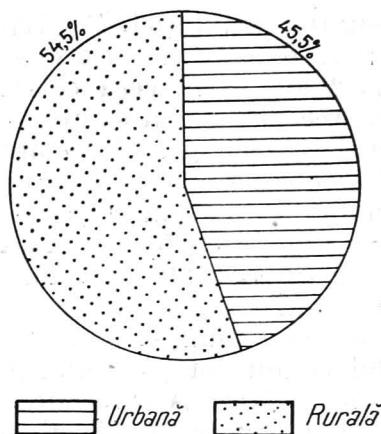
Cele mai scăzute densități le întîlnim în lunca, și în special în Balta Brăilei, unde acestea rareori depășesc 30 loc/km² (Frecăței 12,3, Gropeni 15,8, Stăncuța 20,2, Chiscani 22,5, Mărașu 26,6, Vădeni 35 etc.).

În general însă, sînt puține comunele care depășesc densitatea medie a județului, datorită întinselor lor suprafețe agricole, utilizate în special pentru cultivarea plantelor (fig. 15).

În ceea ce privește sporul natural al populației, remarcăm faptul că acesta era în 1970 egal cu indicele mediu pe țară, adică de 11,6‰, fiind mai mic însă decît în toate județele înconjurătoare. El a sporit în comparație cu situația antebelică, dovadă a ridicării nivelului material și cultural al populației, a creșterii natalității și reducerii mortalității generale și infantile. În anul 1970 natalitatea era de 20,1 ‰, fiind aproape egală cu indicele pe țară (21,1 ‰), iar mortalitatea de 8,5 ‰, adică sub media pe țară (9,5‰).

Structura populației. Modificările intervenite în anii construcției socialiste în acest domeniu reflectă schimbările social-economice și politice care au avut loc în această perioadă de timp. Astfel, în anul 1970, populația urbană reprezenta 45,5%,

Fig. 16. — Structura pe medii a populației.

față de numai aproximativ 40% în anul 1965, restul constituindu-l populația rurală, ocupată, în special, în agricultură. Aproape 4/5 din populația urbană a județului este concentrată în municipiul Brăila, restul aflându-se în vestul județului, în noul oraș Făurei, vechi centru feroviar și industrial în devenire. Indicele populației urbane al acestei unități administrativ-teritoriale este superior cu peste 5% mediei pe țară, județul Brăila situându-se pe locul al 8-lea printre unitățile similare ale țării (fig. 16).

În privința componenței naționale, populația județului Brăila este foarte omogenă, marea majoritate a locuitorilor săi fiind români. Astfel, potrivit datelor ultimului recensământ al populației, 98,8% erau români, iar restul alte naționalități: greci, lipoveni, bulgari, turci etc.

Majoritatea populației județului Brăila, după cum reiese din analiza datelor statistice, este cuprinsă între 15 și 60 de ani, aceasta reprezentând aproximativ două treimi din total.

Profunde transformări social-economice care au avut loc în anii construcției socialiste în județul Brăila, ca și în întreaga țară, au dus la creșterea numărului salariaților și mai ales al muncitorilor. În decurs de numai cinci ani, numărul salariaților a crescut de la 84 600 în 1965, la 95 000 în 1970, iar cel al muncitorilor de la 64 900 în 1965 la 75 600 în 1970, cuprinși în dife-

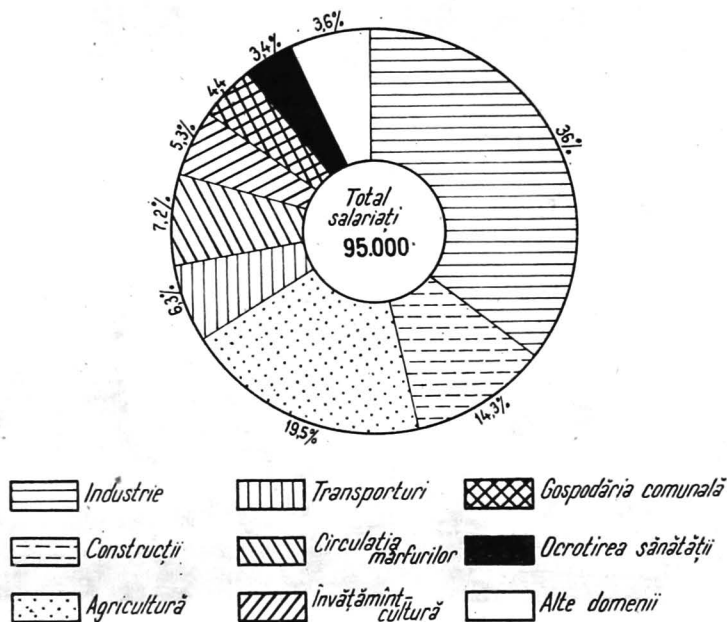

Fig. 17. — Structura salariaților pe ramuri ale economiei.

ritele ramuri economice. Astfel, 36% din totalul salariaților sînt ocupați în industrie, 14,3% în construcții, 19,5% în agricultură, 6,3% în transporturi și telecomunicații, 7,2% în circulația mărfurilor, 5,3% în învățămînt, cultură și artă, 3,4% în ocrotirea sănătății etc. (fig. 17).

Ca repartiție teritorială a salariaților industriali remarcăm concentrarea acestora mai ales în municipiul Brăila, unde se află aproape o treime din total, fiind ocupați în diferitele unități din domeniul industriei metalurgiei feroase, construcțiilor de mașini, chimică, celuloză și hîrtie, alimentară etc., ramuri cu largi perspective de dezvoltare și în viitor, ceea ce va necesita noi forțe de muncă, mai ales cu înaltă calificare, avînd în vedere dezvoltarea continuă a economiei. S-a schimbat astfel și structura populației ocupate, observîndu-se o deplasare a forței de muncă din agricultură spre industrie și celelalte ramuri neagricole.

Fig. 18. — Vedere a noilor construcții moderne de pe str. Galați (foto C.P.C.S.).

Aspecte social-culturale. În anii construcției socialiste au avut loc însemnate schimbări și în ridicarea nivelului social-cultural al populației județului Brăila, reflectate atât în construirea de noi locuințe moderne și în schimbarea aspectului edilitar al satelor și orașelor sale, cât și prin creșterea volumului de mărfuri desfăcute către populație, a dezvoltării rețelei de învățământ și cultură, optimizarea asistenței sociale etc. Astfel, în perioada 1965—1970 au fost alocate pentru învățământ, cultură și artă, știință și ocrotirea sănătății fonduri ce totalizează aproape 120,7 milioane lei, fără a socoti contribuțiile personale ale populației la extinderea și modernizarea continuă a rețelei social-culturale din cadrul județului.

Numai în anul 1970 au fost date în folosință în județul Brăila 3 365 de locuințe care însumau 107 000 m² suprafață locuibilă (fig. 18 și 19). A crescut de asemenea ponderea locuințelor construite din fonduri proprii ale populației, moder-

Fig. 19. — Brăila — noi construcții de locuințe în cartierul Hipodrom
(foto C.P.C.S.).

nizarea construcțiilor pătrunzînd tot mai mult și în mediul rural.

S-a extins foarte mult procesul de electrificare a așezărilor rurale, care cuprindea în anul 1970 un număr de 127 de sate, față de cele 83 existente în 1965, din totalul de 142. Dintre acestea, în perioada ultimului cincinal (1966—1970) au fost electrificate 44 de sate, dintre care două în anul 1970.

Datorită politicii partidului și statului nostru de culturizare a maselor, o largă dezvoltare au luat învățămîntul și cultura. Ca urmare, în prezent unul din 4—5 locuitori ai județului învață în școli de cultură generală, profesionale, speciale și licee. În județul Brăila în 1970 erau 191 de școli generale, 10 licee de cultură generală, 10 școli profesionale, 4 licee de specialitate și 7 școli de învățămînt tehnic de specializare postliceală și de maștri, care cuprindeau, toate laolaltă, circa 70 000

Fig. 20. — Brăila — vedere generală a clubului „Progresul” (foto C.P.C.S.).

de elevi. În același an, numărul cadrelor didactice pe județ ajunsese la 2 856, majoritatea (2 312) activînd în școli de cultură generală. Numai în perioada 1966—1970 au luat ființă 4 licee de specialitate cu 2 200 de elevi și s-au construit 3 școli de cultură generală.

În anul școlar 1970—1971 erau de asemenea în județul Brăila 150 de grădinițe cu un număr de 6 755 de copii și 265 de educatoare, unități localizate în orașele și în principalele comune ale județului.

O mare amploare a luat-o și activitatea culturală în toate localitățile județului, aici existînd în 1970 două case de cultură (în municipiul Brăila, orașul Făurei) și 77 cămine culturale; numărul bibliotecilor publice a crescut la 128, cu un fond de 698 000 de volume, iar al cinematografelor la 96, filmele prezentate fiind vizionate în același an de peste 3 534 000 de spectatori (fig. 20). Rolul cel mai important de culturalizare a maselor îl joacă municipiul Brăila, cu Teatrul de Stat, Teatrul de păpuși și marionete, care dau spectacole și în numeroase comune ale județului, cu numeroasele sale

cinematografe, casa de cultură, două muzee, unul de artă iar al doilea de istorie și entografie. S-a dezvoltat an de an rețeaua de radio și radioficare, care totaliza în 1970 un număr de 51 225 de abonamente, din care circa 41 750 erau la radio. De asemenea, abonamentele la televiziune se ridicau în același an la cifra de 34 732.

Însemnate succese s-au obținut în anii construcției socialiste și în domeniul ocrotirii sănătății publice, grija față de om fiind o permanentă preocupare a statului nostru.¹ Astfel, în anul 1970 în județul Brăila se numărau 2 368 de paturi de asistență medicală (față de numai 2 146 în 1965), revenind 6,6 paturi la mia de locuitori. În județ sînt 12 spitale, un sanatoriu T.B.C. în comuna Bărăganul, 32 de case de nașteri cu 180 de paturi, dispensare, policlinici, staționare de circumscripție pentru copii, cabinete stomatologice în mediul rural etc. Numărul cadrelor medico-sanitare era în 1970 de 3 222 de salariați, cu 431 mai mulți decît în 1965. De subliniat că numărul medicilor a crescut la 418 în 1970, față de 316, cît era cu cinci ani în urmă, din care 94 se aflau la sate. La un medic reveneau astfel 865 de locuitori.

Importantele realizări din domeniul ocrotirii sănătății au dus la scăderea considerabilă a morbidității generale a populației și la ridicarea longevității acesteia.

Aprovizionarea populației județului cu diferite produse este facilitată de existența unei însemnate rețele de desfacere, care totaliza în 1970 aproape 1 100 de unități, față de numai 960 în anul 1965. Vinzările de mărfuri cu amănuntul prin comerțul socialist au crescut în aceeași perioadă de timp cu aproape 135%, în mod egal atît pentru mărfurile alimentare, cît și pentru cele nealimentare (131%).

Așezările

La începutul anului 1971, populația județului Brăila era grupată în două orașe, dintre care un municipiu, 41 de comune, din care 2 suburbane, și 142 de sate, remarcîndu-se o relativă

concentrare a acestora în așezări mari, diferențiate, ca mărime, astfel :

— pînă la 3 000 de locuitori	— 4 comune
— între 3 000 și 4 000 de locuitori	— 8 comune
— între 4 000 și 5 000 de locuitori	— 17 comune
— între 5 000 și 6 000 de locuitori	— 9 comune
— între 6 000 și 8 000 de locuitori	— 2 comune
— peste 8 000 locuitori	— 1 comună

Se observă deci o predominare a comunelor de mărime medie și un număr redus al comunelor mici. Numărul mic de comune și sate comparativ cu celelalte județe ale patriei, la o populație destul de numeroasă, demonstrează un grad mai ridicat de concentrare a populației, terenurile agricole deosebit de fertile fiind utilizate mai intens.

Majoritatea satelor le întâlnim în lungul văilor Buzăului, Călmățuiului, Dunării, apoi în lungul arterelor de circulație ce străduiește județul pe direcțiile Brăila — Rîmnicu Sărat, Brăila — Buzău, Brăila — Slobozia etc. În Balta Brăilei, localizarea satelor a fost cel mai mult influențată de relief și de apă, pentru a se feri de inundații acestea instalîndu-se pe grindurile de braț, ca de exemplu : Frecăței, Mărașu, Băndoiu, Țăcău etc. Acestea din urmă sînt în majoritate sate mici (sub 600 de locuitori) și au o formă alungită, determinată de configurația grindurilor.

În regiunile interioare însă, în Cîmpia Brăilei și în cea a Călmățuiului, întâlnim așezări mai mari, dezvoltate după un plan geometric bine stabilit, cu case durabile, aspectuoase, acoperite cu țiglă sau tablă, ca de exemplu Viziru, Țibănești, Tufești etc. Unele dintre ele, ca urmare a acțiunii de sistematizare și de dezvoltare a unor unități industriale bazate pe utilizarea materiilor prime de proveniență locală, capătă tot mai mult aspectul și structura orașelor, avînd loc, așadar, procesul de urbanizare a satelor, exemplul cel mai evident oferindu-l comuna Însurăței.

Situată în partea central-sudică a județului, la contactul dintre Cîmpia Călmățuiului și lunca riului cu același nume, comuna Însurăței este compusă din 4 sate — Însurăței, care este și reședință, Lacu Rezii, Măru Roșu și Valea Călmățuiului

și numără aproximativ 8 000 de locuitori. Comuna are două puternice cooperative agricole de producție, cu numeroase și diferite secții anexă. Astfel, prin valorificarea unor întinse terenuri nisipoase, în trecut neproductive, prin plantații de pomi fructiferi și viță de vie a devenit necesar și s-a construit un centru modern de vinificație și o distilerie de spirt, care prelucrează reziduurile centrului de vinificație. Există de asemenea un joagăr pentru cherestea și ateliere de tâmplărie, care aduc însemnate venituri suplimentare comunei. Se prevede totodată construirea unui centru de achiziționare și îngrășare a vitelor, a unei mori sistematice, a unei baze de transporturi auto, a sediului stațiunii de mașini agricole etc., concentrate pe o adevărată platformă industrială.

O lucrare foarte importantă o constituie alimentarea cu apă potabilă a comunei, care se termină în anul 1973. În comună există aproximativ 500 de meseriași, ceea ce ușurează acțiunea de realizare a unităților amintite. Ca urmare, s-a schimbat structura socială a populației comunei, s-a schimbat și psihologia sa, creîndu-se astfel premisele unui proces de urbanizare.

O tendință similară și mai pronunțată se observă la comunele Viziru, cu peste 8 000 de locuitori, și Ianca, cu peste 10 000 de locuitori.

În general însă, aspectul satelor județului Brăila s-a schimbat foarte mult, comparativ cu situația dinainte de război, urmare a numeroaselor construcții noi realizate în cadrul acestora.

Ca funcții economice, așezările rurale ale județului Brăila au un caracter predominant cerealier, iar cele din lunca Siretului și din zona preorășănească a Brăilei se remarcă și ca centre legumicole (Vădeni, Baldovinești, Latinu, Lacu Sărat, Chiscani etc.).

Așezările urbane. Sînt reprezentate prin municipiul Brăila și orașul Făurei, care însumează o populație de peste 157 800 de locuitor, iar împreună cu aceea a comunelor lor suburbane, respectiv Chiscani și Surdila-Greci, 167 340 de locuitori, adică aproape 46% din populația totală a județului.

Municipiul Brăila, cel mai vechi și mai mare centru urban al județului, este așezat în partea sa nord-estică, pe malul stîng al Dunării, așezare ce nu reprezintă rezultatul unei întîmplări, ci este legată de poziția și de configurația favorabilă a reliefului. Într-adevăr, numai aici Cîmpia Bărăganului înaintează întocmai ca un pinten pînă la malul fluviului, dominîndu-l. Astfel, dacă zona portului acestui oraș se află la numai aproximativ 7,5 m deasupra nivelului mării, orașul propriu-zis este la 25 m, fiind ferit de orice viituri mari ale fluviului și deci numai acest promontoriu relativ înalt putea servi înaintașilor drept loc de așezare ferită de inundații.

În acest loc a luat ființă, așadar, așezarea care avea să devină „poarta spre lume” a unei țări întregi (C. C. Giurescu, 1968, pag. 16) și important centru comercial. Ca urmare a intensificării activității economice, se mărește numărul locuitorilor săi, iar vechiul sat se transformă în tîrg, în așezare cu caracter urban, transformare la care a contribuit în mare măsură portul. Potrivit părerii lui C. C. Giurescu, această transformare a avut loc mult „înainte de întemeierea Țării Românești, adică înainte de anul 1300”; deci „Brăila este, ca tîrg și port, mai veche decît statul Țării Românești” (C. C. Giurescu 1968, pag. 36, 38). După aceasta, Brăila ia un mare avînt economic și cunoaște o puternică înflorire.

Cu toate că în mod indirect numele de Brăila apare documentar ceva mai înainte, totuși prima mențiune directă și precisă apare într-un document datat la 20 ianuarie 1368, acest oraș, sărbătorindu-și deci nu demult 600 de ani de existență documentară. Este vorba despre actul referitor la privilegiul acordat negustorilor brașoveni de către Vlaicu Vodă, domnul Țării Românești, prin care se precizează că aceștia puteau să-și desfacă mărfurile pe drumul Brașovului pînă la Brăila.

Brăila era, așadar, capătul drumului comercial din Transilvania și al drumului dinspre Moldova. Înainte de a fi cunoscut ca schelă de cereale, Brăila se evidenția ca centru pescăresc, transformîndu-se rapid în unul comercial cu profil variat, în care se făcea „un comerț mai mare, decît în toate orașele țării”, realizîndu-se mari venituri, după cum remarcă cronicarul grec Laonic Chalcocondil, în secolul al XV-lea.

Importanța economică și așezarea favorabilă a orașului au reprezentat motive care au dus la ocuparea de către turci a Brăilei, mai întâi la 1418, iar apoi la 1540, de astădată pentru o perioadă de aproape trei secole, an cînd începe, potrivit unui document din 30 octombrie 1540, și construirea unei cetăți de zid (*arcem muro*), rezultînd că înainte n-a existat o asemenea cetate (N. I o r g a, *Studii și documente*, vol. XXIII, pag. 46).

Documentele vremii menționează că cetatea Brăilei, cu cele cinci incinte ale sale, din care trei prevăzute cu bastioane, avea un aspect falnic, impunător, era bine apărută și aprovizionată și greu de cucerit.

Odată cu ocuparea orașului de către turci, activitatea sa economică nu descrește, portul Brăila devenind atît centrul de aprovizionare al întregului sistem militar otoman de la Dunărea de jos, cît mai ales al Constantinopolului, al capitalei imperiului, veniturile vamale revenind de asemenea sultanului și dregătorilor săi. Ei n-au schimbat numele orașului, adăugîndu-i doar prefixul „i”, sub denumirea de Ibrail apărînd în numeroase documente din acea perioadă.

După construirea cetății Brăilei a fost înființată, la 1542, și „raiaua” acesteia, care cuprinde un însemnat teritoriu înconjurător, administrat de autoritățile militare turcești, cu mai multe sate care aprovizionau cetatea și ai căror locuitori erau obligați totodată să presteze și o serie de munci pentru raia.

De remarcat că raiaua Brăilei era cea mai întinsă din cele trei înființate pe teritoriul Țării Românești, fiind mai mare decît raiaua Giurgiului și mult mai mare decît aceea a Turnului, cuprinzînd 55 de sate și siliști.

Activitatea economică a Brăilei a continuat să se dezvolte în perioadele următoare, cetatea și orașul fiind însă supuse unor grele încercări și distrugerii, în 1574 de către Ion Vodă Viteazul, în 1595 și 1596 de către Mihai Viteazul, care-l bătuse pe Sinan Pașa și care a ținut Brăila sub stăpînirea sa pînă la finele domniei (1601). După moartea lui Mihai, turcii au revenit în Brăila, orașul continuînd în secolul al XVII-lea să joace rolul ce-l avusese anterior ; este prădat și ars din nou la 1659 de către Mihnea al III-lea cu oștile sale, refăcîndu-se însă repede și după acest val, Brăila rămînînd mai departe sub ocupația turcească.

Foarte mult a avut de suferit orașul și populația Brăilei în timpul războaielor ruso-turce, când cetatea și regiunile înconjurătoare au fost teatrul unor lupte. La 1829 însă, prin tratatul de la Adrianopol, raiaua turcească a fost în sfârșit desființată și cetatea dăruită, dispărînd astfel acea fortăreață care timp de aproape 300 de ani ținuse sub amenințarea ei atît Țara Românească, cît și Moldova. După 1829, factorul care a contribuit în cel mai înalt grad la dezvoltarea Brăilei a fost libertatea comerțului pe Dunăre și mare, ceea ce se prevedea de fapt în unul din articolele tratatului de la Adrianopol. Această libertate a făcut ca mărfurile Brăilei, mai ales grînele, produsele animaliere, sarea, peștele etc. să poată fi vîndute oricui și cît mai avantajos. O dovadă concludentă a dezvoltării sale economice, ca și a întregii țări de altfel, o constituie creșterea numărului vaselor intrate în portul Brăila, și anume de la 111 în 1831 (H u r m u z a k i, 1913, pag. 271) la 449 în 1837, deci de peste patru ori, apoi la 845 în 1843 și la 1 383 în 1847.

Totodată, pe baza unui plan de sistematizare întocmit între 1831 și 1835, străzile Brăilei devin radiale și concentrice la malul Dunării, modul de organizare a orașului fiind cel prevăzut de către Regulamentul Organic. Studiile pentru construirea cheiurilor portului au început în anul 1836, iar posibilitățile de extindere a orașului, apărute după pacea de la Adrianopol, au făcut ca acesta să se întindă la 1839 pînă dincolo de fostul șanț al cetății.

Orașul Brăila, care avea numeroși negustori și meseriași, a întâmpinat și îmbrățișat cu căldură cauza revoluției din 1848, pentru că măsurile de ordin economic preconizate de revoluționari, măsuri care urmăreau dezvoltarea industriei și a comerțului etc., erau factori pozitivi pentru acest oraș.

Orașul a fost din nou ocupat de trupele turco-ruse în perioada 1848—1851, avînd apoi iar de suferit în timpul războiului Crimeei, mai ales în primăvara anului 1854, cînd au avut loc atacuri și contraatacuri pe linia Dunării.

Totuși, în acest răstimp activitatea economică a orașului Brăila cunoaște un ritm intens de dezvoltare, exportul de grîne fiind în creștere, urmare a extinderii continue a suprafețelor cultivate cu cereale atît în Bărăgan, cît și în celelalte zone de

cîmpie. Numărul vaselor ce intră în port crește de asemenea, ajungînd în 1859 la cifra de 1 489 (*Istoria României*, 1964, vol. IV, pag. 210).

Concomitent cu dezvoltarea exportului, încep să apară și unități industriale mici, apoi tot mai mari, legate de specificul cerealier al portului. Astfel, la 1850 este înființată o mică fabrică de paste făinoase, de către italianul Barabino, iar la 1863 a intrat în funcțiune o fabrică de macaroane (*Istoria României*, 1964, vol. IV, pag. 191); în anul 1859 apar întreprinderile Gherbolini și Borghetti, mult mai mari, care dispuneau în 1866 de cinci mori de făină cu anexele corespunzătoare (instalații complete de cernut făina, o curățătorie, spălătorie și uscătorie de grîu, brutărie mecanică pentru biscuiți etc.). La 1864 ia ființă de asemenea șantierul pentru reparații navale „Brăila” (M. Trușu, *Considerațiuni asupra industriei Brăilei*, în *Analele Brăilei*, nr. 1, 1929, pag. 38.).

Începînd din anul 1855 orașul Brăila a fost legat printr-o linie telegrafică cu Bucureștiul, iar din 1859 se înființează mai multe societăți de asigurare, cu un capital considerabil, ceea ce dovedește avîntul luat de comerțul acestui oraș, mai ales în privința grînelor. La 1898, în Brăila se aflau șapte mori cu aburi, apoi o fabrică de ciment înființată la 1888, una de bere din 1872 și una de spirt, o fabrică de cărămizi, cu o producție de circa 12 milioane bucăți pe an, ca și numeroase unități mai mici: de săpun și lumînări, de teracotă, cherestea, frînghii, de tăbăcărie, de var, macaroane, dulciuri, porțelan etc. În anul 1904 ia ființă „Rizeria română” — unitate pentru decorticarea orezului, iar în 1907 întreprinderea metalurgică „Izbinda”.

Totodată, orașul continuă să fie un important centru pescăresc în vederea aprovizionării populației cu pește.

Ca urmare a dezvoltării sale industriale, în preajma primului război mondial Brăila avea un mare număr de muncitori, care încep să acționeze tot mai organizat în apărarea drepturilor lor. Războiul însă provoacă însemnate pagube materiale și o stagnare a dezvoltării sale economice.

În perioada dintre cele două războaie mondiale se observă o scădere în exportul tradițional de cereale al Brăilei, înregis-

trîndu-se însă o intensificare a activității industriale. Astfel, în 1931 se înființează „Întreprinderile metalurgice dunărene”, apoi ia ființă, în același an, Societatea franco-română de material de drum de fier, iar la finele anului 1932 apare „Industria sîrmei”, ca o filială a unității centrale din Cîmpia Turzii. În mai 1940 își începe activitatea șantiierul naval „România” S.A.R., pentru construirea și repararea de vase plutitoare pentru riuri, fluvii și mare. Se mai remarcă fabrica de cuie „Haritopol”, ca și numeroase șantiere și ateliere mecanice mai mici, apoi ateliere pentru țesut covoare etc.

În comparație cu situația din trecut, se observă deci o dezvoltare industrială a orașului, care se va amplifica mereu în anii construcției socialiste, cînd Brăila se transformă într-unul din principalele centre industriale ale României, cunoscînd o dezvoltare intensă și multilaterală : industrială, comercială, culturală, urbană etc. Numeroasele sale școli de cultură generală și licee, biblioteci, casa de cultură, Teatrul de Stat, cel de păpuși, cinematografe, spitale, policlinici, dispensare etc. toate contribuie din plin la ridicarea nivelului cultural și social, la bunăstarea materială, spirituală și de sănătate a populației (fig. 21).

Brăila a cunoscut în decursul timpurilor o puternică evoluție demografică, rezultat firesc al continuei și puternicei sale dezvoltări economice. Astfel, de la circa 7 000 de locuitori în 1835 și 14 000 cît număra orașul în anul 1843, se ajunge la 15 787 în anul unirii Principatelor Române, 1859, și la 65 711 în 1912 (*Brăila. Mic îndreptar turistic*, pag. 8).

Din datele recensămîntului din anul 1930 reiese că aici erau 68 347 de locuitori, iar în anul 1937 peste 68 700. În această ultimă perioadă (1912—1937), care cuprinde și primul război mondial, creșterea numărului locuitorilor este foarte mică, de numai circa 3 000 de oameni în 25 de ani, urmarea unui spor natural foarte redus, ca și a lipsei unui aflux mai însemnat de noi elemente din mediul rural înconjurător, datorită reducerii activității portului și, ca urmare, a întregii vieți economice a orașului.

În anii construcției socialiste, datorită înființării de noi unități industriale și modernizării celor existente, datorită dez-

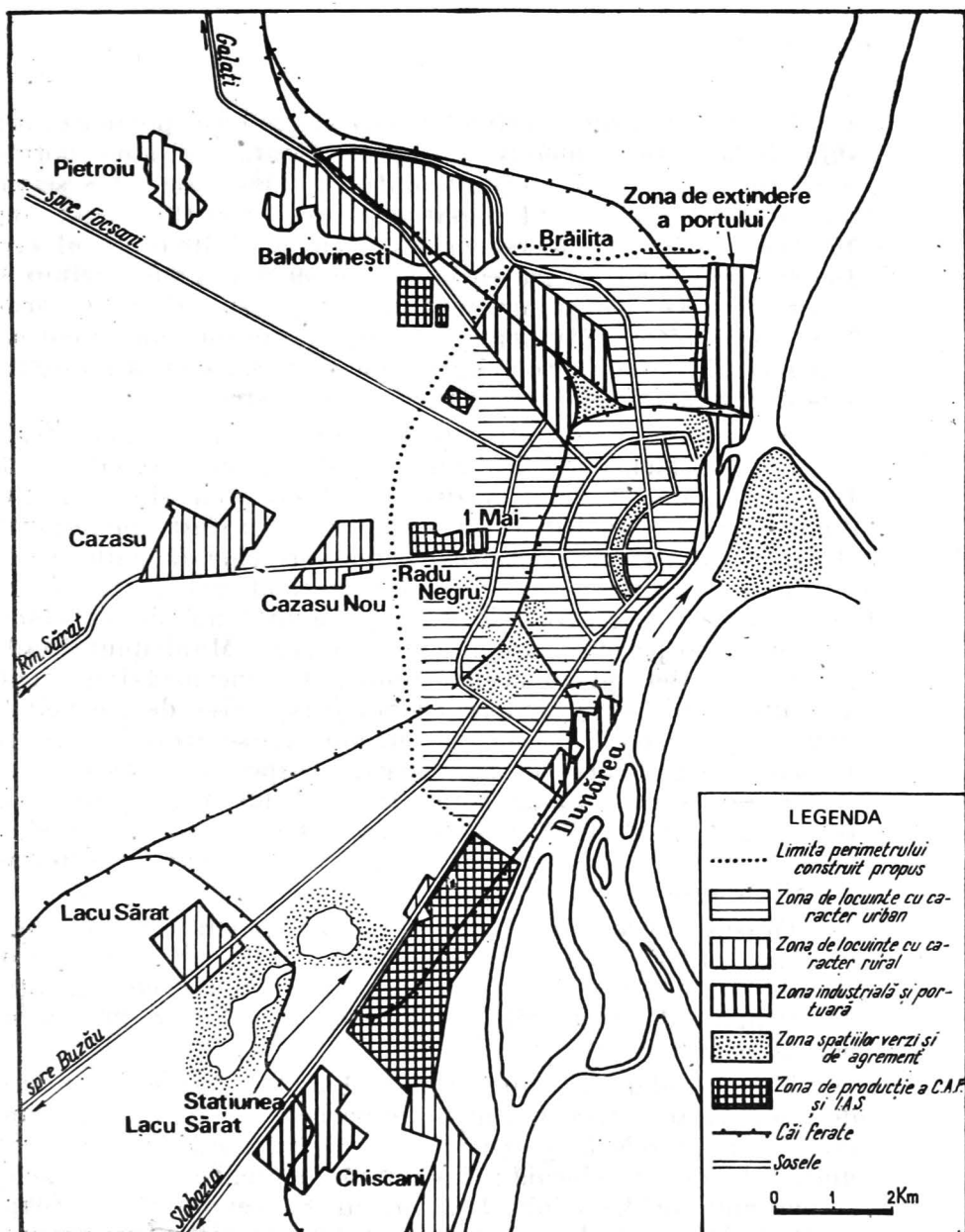

Fig. 21. — Brăila schița zonelor funcționale.

voltării și organizării activității sale economice, populația orașului Brăila crește mereu, creștere datorată mai ales sporului migratoriu. Astfel, la recensămîntul din ianuarie 1948 se numărau la Brăila 95 514 locuitori, la cel din 1956 erau deja 102 500, iar la ultimul recensămînt din anul 1966 orașul avea 138 802 locuitori, pentru ca la 1 iulie 1970 acest municipiu să înregistreze 151 650 și împreună cu comuna suburbană Chiscani 158 213 locuitori. Municipiul Brăila a devenit un important și principal centru de polarizare a populației, datorită puternicei sale dezvoltări economice și mai ales industriale.

S-a schimbat totodată aspectul său edilitar, fiind construite numeroase blocuri noi de locuințe, întregi cartiere, cum sînt : Hipodrom, Marna, Obor, Viziru I și II etc., cît și case individuale, mai ales în cartierele periferice. Au fost modernizate străzi, s-a amenajat faleza, coborîrea spre chei făcîndu-se pe o scară monumentală, s-a dezvoltat și modernizat transportul în comun, prin crearea de numeroase linii noi de autobuze, s-a amenajat parcul „Monument” etc., etc. Municipiul Brăila, reședința județului cu același nume, dispune astăzi de toate atributele unui oraș modern cu noi perspective de dezvoltare în viitor. El dispune de asemenea de numeroase atracții turistice, valorificate pe scară tot mai largă, în special în ultimii ani.

Făurei este al doilea oraș al județului Brăila, situat în partea de vest a acestuia, transformat și declarat oraș odată cu realizarea îmbunătățirii organizării administrativ-teritoriale a țării în anul 1968.

Orașul Făurei dispune de o așezare geografică favorabilă în plină zonă de cîmpie a Băgănelui, cu culturi intensive de cereale și la intersecția unor însemnate căi de comunicație. El dispune de mari silozuri pentru cereale și în special pentru grîu.

Este, așadar, un important nod de căi ferate și rutiere, de însemnătate națională, de unde pornesc linii ferate în cinci direcții, iar șosele în patru, dispunînd totodată de unele mici unități de industrie locală : alimentară, de prelucrare a metalelor și lemnului etc. La 1 iulie 1971 orașul Făurei număra aproape 6 500 de locuitori, din care aproape 3 000 se aflau în comuna suburbană Surdila-Greci.

În orașul Făurei aproximativ 70% din populația sa activă este ocupată în sfere de activitate neagricole, deși este situat într-o zonă agricolă tradițională.

În anii construcției socialiste, acestui oraș i se deschid noi perspective de dezvoltare, pe linia construirii de unități specifice valorificării produselor agricole, în care zora înconjurătoare este foarte bogată.

Au început și se desfășoară, de asemenea, însemnate construcții edilitare, ca și alte lucrări caracteristice și necesare procesului de echipare urbană a acestui nou oraș al județului.

ECONOMIA JUDEȚULUI

Județul Brăila reprezintă o unitate administrativ-teritorială cu o economie complexă și dinamică, jucînd un rol mereu crescînd în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate în Republica Socialistă România.

În trecut, acest județ se remarcă în special prin producția sa agricolă, cultivarea plantelor și creșterea animalelor găsind aici condiții naturale deosebit de favorabile.

În domeniul industriei, ramurile alimentară și textilă dețineau cea mai mare pondere, cele ale industriei grele fiind reprezentate doar prin unități relativ mici și cu o dotare tehnică necorespunzătoare.

Acest județ se evidențiază însă prin marea însemnătate a portului Brăila, situat la Dunărea fluvio-maritimă, pe aici intrînd sau ieșind mari cantități de diferite produse, încă din timpuri străvechi.

În anul 1938 se remarcă încă vechea specializare a acestui port, și anume de export a cerealelor, apoi a lemnului brut și

prelucrat și a produselor alimentare. La import predominau metalele necesare laminoarelor și altor unități din oraș, apoi cărbunii și, paradoxal, produsele făinoase și semințele de calitate superioară.

Datorită Bălții Brăilei, lacurilor sale, cit și Dunării, județul Brăila se evidenția, de asemenea, ca furnizor de mari cantități de pește, apoi de animale și produse animaliere.

Profilul economic al județului s-a schimbat foarte mult în anii construcției socialiste, în contextul general al dezvoltării întregii noastre economii naționale, potențialul său economic atingând adevărata sa valoare. Pe lângă dezvoltarea multilaterală și intensivă a agriculturii socialiste a județului și a redării circuitului agricol a unor însemnate suprafețe, mai ales în Balta Brăilei, un puternic avânt, în anii construcției socialiste, a cunoscut industria, ramuri ca metalurgia feroasă, construcțiile de mașini, chimia, prelucrarea lemnului etc. devenind preponderente în cadrul județului Brăila. Gama produselor industriale a fost completată cu importante produse noi, iar nivelul tehnic al unităților industriale s-a ridicat foarte mult. Producția globală industrială a județului a crescut de peste 3,4 ori în perioada 1960—1970, iar pe ramuri de peste 1,5 ori la metalurgia feroasă, de aproape 3 ori la construcțiile de mașini, de aproape 3,5 ori (în comparație cu 1965) la industria chimică, de aproape 3 ori la exploatarea și prelucrarea lemnului, de 28 de ori la industria celulozei și hîrtiei, de 2,4 și, respectiv, aproape 1,9 ori la textile și confecții, de peste 2,2 ori la industria alimentară etc.

În cadrul economiei naționale a României, județul Brăila se remarcă în anul 1970 printr-o pondere în producția globală industrială de 2,1 %, iar în cea agricolă de 4,0 %, situîndu-se, respectiv, pe locurile 17 și 6 printre județele patriei. Totodată, acest județ ocupă locul 4 printre unitățile similare ale țării în producția de laminate finite pline și de hîrtie, apoi locul 7 în producția de oțel și ciment, locul 9 în producția de carne, 10 în cea de brinzeturi etc.

În domeniul producției agricole, el se situează pe locul al treilea în producția de porumb, floarea-soarelui, ricin, pe locul al patrulea în cea de porumb pentru însilozare, al cincilea în

cea de tutun, al șaselea în cea de plante medicinale, pe locul șapte în producția de grâu etc., ceea ce demonstrează importanța sa deosebită în domeniul agriculturii pe țară.

Județul Brăila se remarcă de asemenea în ceea ce privește creșterea animalelor, ocupînd locul cinci pe țară ca număr de porcine și locul șase după numărul ovinelor, în special cu lînă fină și semifină.

O mare amploare a luat de asemenea în anii construcției socialiste dezvoltarea transporturilor, prin modernizarea și extinderea portului Brăila, ca și a rețelei feroviare și rutiere, ceea ce facilitează mult legăturile sale economice și de producție.

Industria

Caracterizare generală. Industria reprezintă o ramură principală, mereu ascendentă a economiei județului Brăila, care a cunoscut în anii construcției socialiste o amplă dezvoltare, atît prin reconstruirea, extinderea și modernizarea unităților existente, cît mai ales prin construirea unor noi și moderne unități și combinate industriale, din diferite domenii de activitate : chimică, de prelucrare a lemnului, a celulozei și hîrtiei, confecțiilor, alimentară etc. Ca urmare, acest județ avea în anul 1970 o pondere de 2,1% în producția globală industrială a țării, valcarea acesteia crescînd în perioada 1960—1970 de peste 3,4 ori. În anii ultimului plan cincinal, ritmul mediu anual de creștere a producției globale industriale a județului Brăila a fost de 12,5%, fiind mai mare decît media pe țară (11,9%).

Dezvoltarea intensivă a industriei județului Brăila a fost condiționată și de investițiile masive făcute în diversele sale ramuri, dar mai ales în industria celulozei și hîrtiei, chimică, construcțiilor de mașini și alimentară, investiții ce au reprezentat peste 46% din totalul acestora pe județ în perioada 1965—1970. Astfel, au fost construite importante unități, cum sînt Combinatul de fibre artificiale și Combinatul de celuloză și hîrtie de la Chiscani — Brăila, Complexul pentru industrializarea

lemnului, Fabrica de confecții, Întreprinderea de colectare și industrializare a laptelui etc. din Brăila, Fabrica de conserve de legume și fructe „Vădeni” etc., fiind totodată mult extinsă și reprofilată uzina „Progresul”, extinse și modernizate „Laminorul”, Șantierul naval etc. Aceste principale unități furnizează aproximativ 2/3 din producția globală industrială a județului.

La începutul anului 1971, în județul Brăila se numărau în total 26 de întreprinderi industriale, din care 17 de subordonare republicană, 3 de subordonare locală și 6 cooperatiste, toate laolaltă avînd un număr mediu scriptic de 34 235 de salariați, din care 29 804 erau muncitori.

În comparație cu anul 1960 se înregistrează o creștere a numărului mediu scriptic al salariaților cu 15 510, iar al muncitorilor cu 13 124, adică cu aproape 58% și, respectiv, cu 56%.

În privința grupării întreprinderilor din industria republicană, remarcăm că acestea sînt în general unități mari, șapte dintre ele depășind 1 000 de muncitori fiecare. Acestea se grupează în felul următor :

Între 200 și 500 de muncitori	9 unități
„ 501 și 1 000 „	1 unitate
„ 1 001 și 2 000 „	2 unități
„ 2 001 și 3 000 „	2 unități
„ 3 001 și 5 000 „	2 unități
peste 5 000 „	1 unitate
Total : 17 unități	

Ca structură a producției globale industriale după forma de proprietate și subordonare a întreprinderilor la începutul anului 1971, industria socialistă deținea 99,9 %, din care cea republicană avea o pondere de 90,2%, cea locală 5,5%, iar cea cooperatistă 4,2 %, în timp ce atelierele meșteșugarilor necooperativizați dețineau doar 0,1%.

În anii construcției socialiste a avut loc o schimbare însemnată a structurii industriei, dezvoltîndu-se în special ramurile industriei grele (metalurgia feroasă, construcții de mașini, chimică, de prelucrare a lemnului etc.), comparativ cu orien-

tarea principală din perioada antebelică spre industria alimentară și ușoară, mai ales.

În anul 1970, comparativ cu anul 1965, structura producției globale, industriale pe ramuri se prezintă în felul următor¹:

Tabelul nr. 4

Ramurile	Ponderea în producția globală a județului (%)		Ponderea în producția globală industrială a țării (%)	
	1965	1970	1965	1970
Total industrie	100,0	100,0	2,1	2,1
Industria combustibilului	0,2	2,3	—	0,9
Industria metalurgiei feroase	15,6	11,0	3,9	2,8
Industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor	27,3	23,8	2,7	2,0
Industria chimică	6,7	12,9	2,1	2,7
Industria materialelor de construcții	1,4	1,2	0,9	0,8
Industria exploatarei și prelucrării lemnului	6,9	4,5	1,8	1,5
Industria de celuloză și hirtie	7,4	11,8	12,5	18,2
Industria textilă	0,7	0,6	0,2	0,2
Industria confecțiilor	6,2	4,5	3,0	2,2
Industria pielăriei, blănăriei și încălțăminte	0,8	0,4	0,7	0,4
Industria alimentară	25,6	21,6	2,4	2,6
Alte ramuri	1,2	5,4	—	—

Din acest tabel reiese în mod clar că în cadrul județului Brăila se remarcă mai ales industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor, metalurgia feroasă, industria chimică, a celulozei și hirtiei și industria alimentară, care dețineau împreună în anul 1970 peste 81% din producția globală industrială.

¹ După Anuarul statistic al Republicii Socialiste România, 1971, București.

Industria energiei electrice. Este o ramură ce s-a dezvoltat mult în anii construcției socialiste, puterea instalată a grupurilor electrogene din cadrul județului Brăila crescînd de la 27,9 mii kW în anul 1960 la peste 112 000 kW la începutul anului 1971. Concomitent, a crescut, în aceeași perioadă, producția de energie electrică, de la 75,6 mil. kW h, la 609,2 mil. kWh, ceea ce-l situează pe locul al 12-lea printre județele țării. Unitățile producătoare de energie electrică sînt concentrate în municipiul Brăila și conectate la sistemul energetic național printr-o linie de 400 kV.

Importanța și puterea instalată a județului Brăila se vor mări în anii actualului cincinal, ca urmare a realizării uneia dintre cele mai mari termocentrale din țară, de peste 1 950 MW, și a cărei construcție a început deja în zona orașului Brăila. Ea va funcționa pe bază de gaze naturale și păcură și va contribui la o mai bună asigurare cu curent electric a regiunii de sud-est a țării. Termocentrala va intra parțial în funcțiune în anul 1973.

Industria metalurgiei feroase. Este reprezentată prin întreprinderea „Laminorul” din Brăila, unitate ce a luat ființă în ianuarie 1959, prin comasarea a două unități existente încă în perioada antebelică, și anume Întreprinderile metalurgice dunărene (I.M.D.) înființate în 1920 și întreprinderea „Industria sîrmei” care a intrat în producție în 1930, fiind o filială a uzinei similare de la Cîmpia Turzii. De remarcat că ambele uzine au fost acaparate în 1933 de consorțiul Titan — Nădrag — Călan.

În anii construcției socialiste aceste uzine au fost modernizate și reutilitate. Acest proces s-a intensificat și mai mult după unificarea lor, iar din 1967 au început noi lucrări de extindere a uzinei „Laminorul”, de specializare și automatizare a producției. S-au construit noi hale de circa 9 000 m², depozite pentru materii prime ca și pentru produse finite, o stație de compresoare și de încărcare a acidului sulfuric, anexe sociale, edilitare etc. În cadrul noilor hale se laminează oțeluri aliate, pentru producerea de arcuri de vagoane și de rulmenți. Producția de bază a acestei ramuri industriale o constituie sîrma trefilată, fier-beton cu diferite profiluri, cuie, lanțuri comerciale, șuruburi și piulițe, nituri, plasă din sîrmă, oțeluri slab aliate, furci pentru agricultură etc.

În anul 1970, această ramură industrială avea o pondere de 2,8% în producția globală respectivă pe țară și 11% față de total județ, furnizind 4,3% din producția totală de lamine finite pline a țării, precum și o oarecare cantitate de oțel (circa 34 000 tone) mai ales la uzina „Progresul”.

În același an ea dispunea de un număr mediu scriptic de 2 431 de salariați, sau 7% din totalul pe județ, din care 2 179 erau muncitori.

În comparație cu anul 1960, dinamica producției globale a acestei ramuri industriale a fost de 151%.

Produsele finite obținute în cadrul întreprinderilor de aici sînt utilizate atît în județ, cît și în alte regiuni ale țării, materia primă necesară fiind adusă mai ales de la Galați, apoi de la Hunedoara, Reșița, Oțelu Roșu etc.

În perspectivă se prevede modernizarea și mecanizarea, în continuare, a procesului tehnologic în vederea obținerii unei producții sporite.

Industria construcțiilor de mașini și de prelucrare a metalelor. Aceasta este o ramură principală în cadrul județului Brăila, ea deținînd aproape 24% din totalul producției sale globale industriale și 2% din aceea a ramurii respective pe țară. Apărută încă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea și reprezentată prin șantierul pentru reparații navale „Brăila” (1864), iar din prima jumătate a secolului al XX-lea prin Atelierele de material de drum de fier (1931) și șantierul naval „România” S.A.R. înființat în 1940, toate la Brăila, ca unități mai de seamă, ca și prin Depourile de reparat și întreținut locomotive de la Brăila și Făurei, și alte mici ateliere de diverse reparații, această ramură a cunoscut în anii construcției socialiste o foarte mare dezvoltare și un intens proces de modernizare a producției. În anul 1970 această ramură dădea o producție globală industrială de circa 3 ori mai mare decît în anul 1960, județul Brăila realizînd în același an circa 2/3 din producția globală totală pe țară a acestei ramuri realizată în 1938.

Industria construcțiilor de mașini deținea aproape 1/3 din totalul numărului mediu scriptic al salariaților și ceva mai

mult de 1/3 din acela al muncitorilor, ceea ce evidențiază și mai mult rolul și importanța acestei ramuri industriale în economia județului.

Această ramură industrială este reprezentată astăzi prin șantierul naval „Brăila” și uzina „Progresul” tot din Brăila, ca cele mai importante și mai mari, apoi prin unitățile de întreținere și reparații de locomotive din Brăila și Făurei, ca și prin micile ateliere de reparații din cadrul industriei locale.

Șantierul naval este situat în amunte de portul Brăila și reprezintă o întreprindere modernă mult extinsă în comparație cu situația din trecut, construindu-se noi bazine și cale, iar instalațiile avînd posibilitatea de a ridica capacități de pînă la 20 000 tone. Ca urmare a extinderii, modernizării și dotării sale tehnice, au putut fi asimilate în producție noi tipuri de nave cu tonaj sporit, fabricîndu-se anual aproape 50 de vase, față de numai 18 cîte se produceau în anul 1965. Astfel, aici se produc remorchere împingătoare de 1 500 C.P., remorchere de 1 200 C.P., șalupe remorchere de 150 C.P., apoi șlepuri împinse cu o capacitate de 1 500 și 2 000 tone, șlepuri fluviale tractate de 1 700 și 400 tone, ca și drăgi refulante, ceamuri de 240 tone pentru transportul stufului etc. De remarcat faptul că cea mai mare parte a producției realizate este destinată exportului, acesta reprezentînd aproape 2/3 din valoarea producției globale a unității. Se exportă mai ales șlepuri fluviale de cîte 400 și 1 700 tone, șalupe remorchere de 150 C.P. ș.a. Șantierul naval Brăila contribuie, de asemenea, la dotarea continuă și la întreținerea flotei fluviale românești. El numără în prezent aproximativ 2 000 de salariați, forța de muncă fiind recrutată din oraș și satele înconjurătoare.

Cea mai bine reprezentată dintre celelalte subramuri ale industriei construcțiilor de mașini este cea care produce utilaje pentru diferite ramuri industriale, utilaje pentru construcții și construcția de drumuri, subansambluri diverse și material rulant. Ea este reprezentată prin uzina „Progresul” din municipiul Brăila, cea mai mare și mai puternică unitate din cadrul județului (fig. 22). Uzina este situată în partea de nord a orașului, în cartierul Brăilița, ocupînd o suprafață de peste 14 ha.

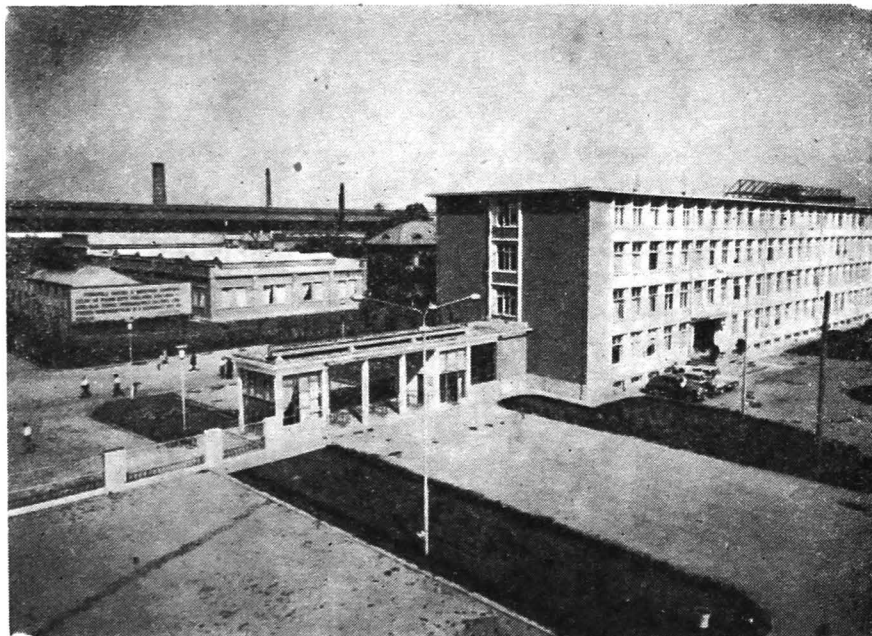

Fig. 22. — Brăila — vedere generală a uzinei „Progresul” (foto C.P.C.S.).

Vechile Ateliere de material de drum de fier înființate în anul 1931 și care executau în trecut reparații de vagoane și montarea de roți pentru locomotive și vagoane, piesele primindu-le de la Reșița, au constituit doar începutul mării și puternicei uzine de utilaj greu de astăzi, care a cunoscut o largă și multilaterală dezvoltare în anii construcției socialiste.

Mentținind și vechiul profil, această uzină a început să producă de asemenea utilaj terasier, vagoane siderurgice, utilaje pentru construcții, pentru fabrici de ciment, celuloză și hârtie, fibre și fibre chimice, pentru uzine de aluminiu, pentru industria de prelucrare a lemnului etc.

Pentru aceasta, uzina „Progresul” a fost dotată cu mașini și utilaje adecvate, fiind construite secții noi de bază și auxiliare, printre care o turnătorie de mare capacitate pentru piese din oțel, două forje, o mare secție cu mașini speciale de danturat,

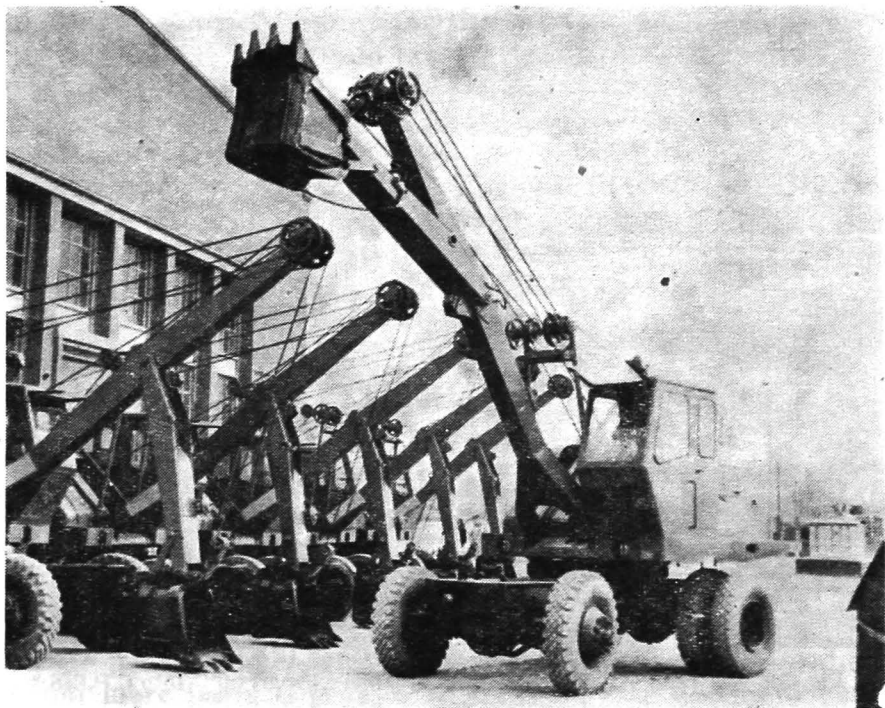

Fig. 23. — Brăila — uzina „Progresul” — producție de excavatoare (foto C.P.C.S.).

în care se execută comenzi, pe bază de cooperare sau de reparație, și pentru alte unități industriale din țară.

Această unitate este dotată de asemenea cu o puternică presă hidraulică de 2 500 tone care prelucrează lingouri chiar și de 45 tone. Ca urmare, aici se fac, de exemplu, prelucrarea inițială a arborelui cotit pentru motoarele locomotivelor Diesel-electrice ce se produc la U.C.M. Reșița, apoi axe navale pentru cîrmă și elice pentru șantierele navale de la Galați, Oltenița, Brăila, rotoare pentru turbine hidroenergetice tot pentru U.C.M. Reșița, cilindri pentru laminoare și bluminguri pentru C. S. Reșița, C. S. și Laminorul de tablă din Galați, C. S. Hunedoara,

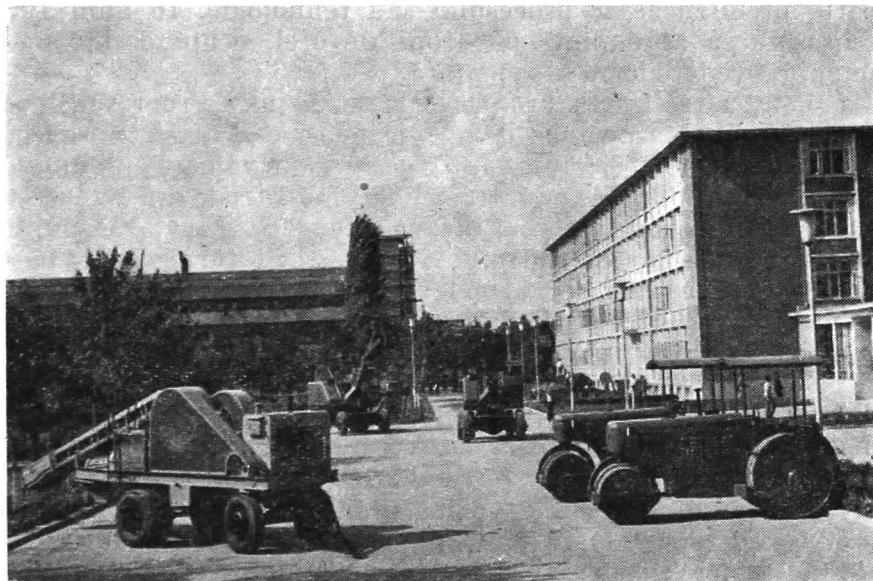

Fig. 24. — Uzina „Progresul” Brăila — vedere din curtea sa interioară cu unele mașini produse aici (foto C.P.C.S.).

Fabrica de țevi din Roman, Industria sîrmii din Cîmpia Turzii, Oțelu Roșu etc. Totodată, această uzină a executat și execută și diferite utilaje unicate, de mari dimensiuni, necesare marilor noastre unități industriale. Uzina „Progresul” din Brăila produce în principal : excavatoare pe pneuri și șenile, cu capacitatea cupei între 0,3 și 0,6 m³, rulouri compresoare, gredere, screpere, osii montate, vagoane siderurgice etc. (fig. 23, 24). Acestora li se alătură variatele piese mari din oțel înalt aliat pentru uzinele siderurgice, ca și piese forjate pentru moto-nave și cargouri cu capacități între 4 500 t. d.w.

Cu o parte dintre produsele menționate, uzina „Progresul” participă și la exportul țării, export ce reprezintă valoric aproximativ 15% din producția sa globală.

Prin specificul, ponderea și producția sa, uzina „Progresul” se remarcă pe plan național. De subliniat de asemenea faptul că aceasta este o întreprindere care își asigură în cea mai mare

parte oțelul necesar procesului său tehnologic. În anul 1970 ea producea aproape 34 000 tone de oțel, ocupînd din acest punct de vedere locul șase pe țară.

Pentru realizarea produselor sale, uzina „Progresul” cooperează cu un mare număr de întreprinderi, cele mai strînse legături de cooperare, și anume aproape 90 % din valoarea produselor primite, efectuîndu-se cu întreprinderi industriale din București, Medgidia, Reșița, Bacău, Brașov, Sibiu etc. Așa de exemplu, Întreprinderea de prototipuri București îi furnizează piese pentru excavatoare, iar uzinele „Timpuri Noi”, „Autobuzul”, „Vulcan”, „23 August” diferite piese pentru vagoane siderurgice. De la unitățile industriale metalurgice din Medgidia și Bacău se primesc de asemenea diferite piese și subansambluri pentru excavatoare. Diverse piese și detalii, în proporții ceva mai mici, se primesc de la Uzinele de vagoane Arad, „Metalurgica” și „Balanța” din Sibiu, „Metrom” — Brașov etc.

La rîndul său, această uzină brăileană furnizează diferite produse și repere unui mare număr de unități metalurgice și ale industriei constructoare de mașini din diferite orașe ale țării.

În anii actualului cincinal, potrivit prevederilor documentelor de partid și de stat, industria construcțiilor de mașini a județului Brăila va cunoaște noi succese pe linia modernizării, diversificării și a ridicării calitative a producției, pentru o deplină competitivitate a mașinilor pe piețele internaționale.

Industria chimică. Este de asemenea o ramură de bază a economiei județului Brăila, care deținea în 1970 aproape 13 % din valoarea producției sale industriale și 2,7 % din aceea a ramurei pe țară. Această ramură industrială s-a dezvoltat exclusiv în anii construcției socialiste și este localizată geografic în municipiul Brăila, mai precis în apropiere de comuna sa suburbană Chiscani, la circa 6 km sud de oraș, fiind legată de Brăila printr-o linie de tramvai și o șosea modernizată.

Pentru transportarea materiei prime de bază, care este stuful din Deltă Dunării, lemnul de esențe moi (salcie, plop etc.) este utilizat transportul fluival, în care scop la Chiscani a fost

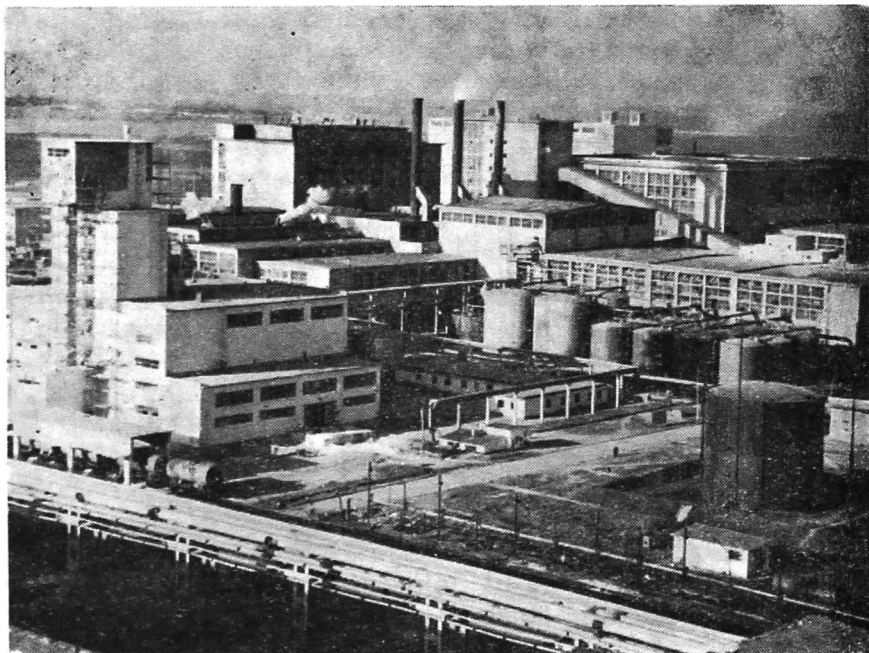

Fig. 25. — Chisnani — Combinatul de celuloză și hirtie (foto C.P.C.S.).

amenajat un port special legat cu combinatul printr-o cale ferată. A fost construit de asemenea un depozit special pentru stuf, amplasat în apropierea fabricilor de celuloză. Camaterie primă se utilizează în același timp lemnul de fag. Dunărea reprezintă totodată și sursa exclusivă de apă industrială, necesară în foarte mari cantități în procesul de fabricație, și anume de circa 300 000 m³ apă în 24 de ore, adică de aproape trei ori mai mult decât consumul orașului în aceeași perioadă de timp.

Industria chimică este reprezentată mai ales prin două combinate, și anume cel de celuloză și hirtie și Combinatul de fibre artificiale. Dealtfel, în anul 1970, industria de celuloză și hirtie a județului Brăila deținea 18,2% din valoarea producției globale industriale a județului (fig. 25 și 26).

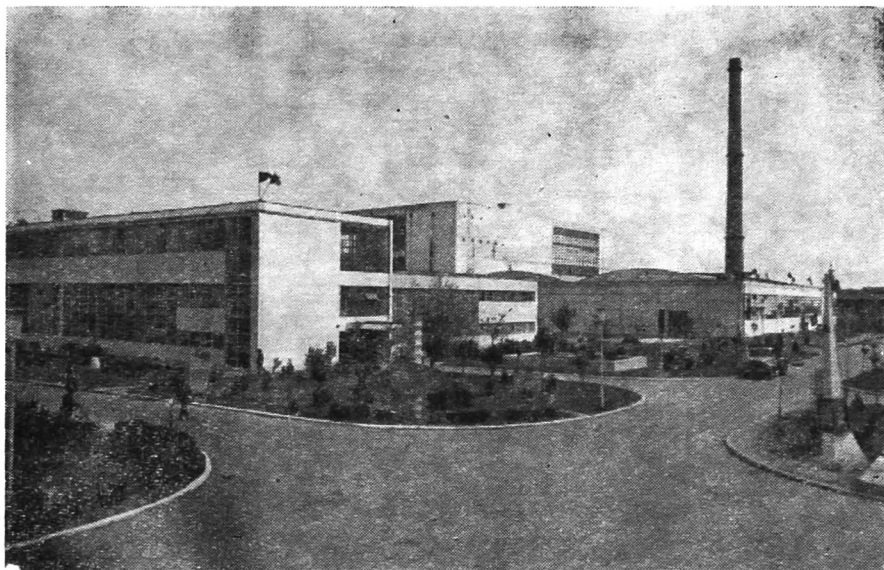

Fig. 26. — Chiscani — vedere generală asupra Combinatului de fibre artificiale (foto C.P.C.S.).

Construcția *Combinatului de celuloză și hîrtie* de la Chiscani—Brăila a început în anul 1956, prima sa unitate intrînd în producție încă în anul 1959. Aceasta a fost *Fabrica de cartoane duplex-triplex*, după care a urmat *Fabrica de celuloză papetară*, care astăzi are o capacitate de 150 000 tone pe an, apoi *Fabrica de celuloză textilă*, *Fabrica de hîrtie de scris și de tipar* (cu o capacitate de 40 000 t/an) și *Fabrica de furfural*.

Materia primă de bază utilizată în cadrul combinatului este stuful din deltă, adus pe Dunăre cu ajutorul unor șleperi speciale, numite ceamuri.

În cadrul combinatului, stuful este utilizat în mod complex, ca produse de bază obținîndu-se celuloză papetară, celuloză chimică pentru fabricarea celofibrei, apoi hîrtie, cartoane și furfural, precum și semiceluloză, din care o parte este expediată fabricilor de hîrtie de la Zărnești și Suceava. De asemenea, lignina este folosită drept combustibil în cuptoarele de regene-

rare, obținându-se ca urmare energie electrică și aburi industriali. Ca produs secundar se recuperează o mare cantitate de sulfat de sodiu (circa 30 000 tone anual), reutilizat în producție. Din tecile și frunzele de stuf se fabrică furfural, utilizat pentru obținerea de mase plastice, precum și în industria de exploatare a țigărilor. Un alt produs secundar care se obține aici este hipocloritul, realizat prin tratarea pastei de celuloză cu clor și utilizat la albirea țesăturilor și la fabricarea detergenților. Principalul consumator al acestui produs este uzina de detergenți „Dero” din Ploiești (circa 50 %), apoi numeroase țesătorii din București, Timișoara, Arad, Lugoj, Iași, Bacău etc.

Celuloza papetară excedentară produsă aici este expediată fabricilor de hirtie de la Piatra Neamț, Zărnești, Bușteni, Bacău, Prundu Bîrgăului etc., județul Brăila contribuind astfel la mărirea producției de hirtie pe țară.

Totodată, aproximativ 60 % din celuloza papetară produsă este exportată mai ales în R. S. Cehoslovacă, R. D. Germană și R. P. Polonă, țări care au contribuit la construcția și utilizarea tehnică a combinatului. În ultimii ani raza de export a celulozei papetare s-a extins mult, cuprinzând și alte țări, ca Marea Britanie, Spania și chiar India.

Ca urmare a producerii de celuloză chimică din stuf, tot la Chiscani, alături de primul combinat, a început, în martie 1962, construirea *Combinatului de fibre artificiale*, care cuprinde astăzi : *Fabrica de celofibră tip bumbac și tip lână*, avînd o capacitate de 50 000 tone anual, aplicînd cele mai moderne tehnologii de fabricație ; *Fabrica de rețelă cord de mătase*, de mare rezistență, cu o capacitate de 10 000 tone pe an ; *Fabrica de folii transparente de viscoză*, cu o capacitate de 1 250 tone pe an, și *Fabrica de sulfură de carbon*, intrată în producție în anul 1967, cu o capacitate de peste 14 000 tone pe an, produs ce se utilizează ca materie primă pentru fabricarea viscozei. Fabrica de celofibră expediază o bună parte din producția sa diferitelor unități textile din țară, ca și la export în R. F. Germania, Olanda, Turcia, Italia etc. Producția de rețele supercord este expediată aproape în înregime uzinei de anvelope „Danubiana” din București, precum și celei de la Florești, județul Prahova.

Fabrica de folii transparente de viscoză produce celofan nelăcuit, celofan incolor și divers colorat, folii impermeabile, folii cașerate pe foi de aluminiu, pe polietilenă sau pe hîrtie, întrebuințate în totalitatea lor pentru ambalaje și expediate în toată țara.

În privința producției realizate de către cele două combinate, menționăm că aceasta se împarte în proporții aproximativ egale.

Pentru pregătirea și asigurarea cadrelor necesare industriei chimice, mai ales din cadrul acestui județ, ca și din alte părți ale țării, la Brăila funcționează un important grup școlar special cu aproximativ 1 500 de elevi. Mai bine de 70% din totalul muncitorilor angajați aici provin de la grupul școlar amintit.

Industria materialelor de construcție. Această ramură deține o pondere de 1,2% din valoarea producției industriale a județului și este reprezentată mai ales prin fabrica de ciment „Stinca” din Brăila, mult dezvoltată și modernizată în anii construcției socialiste. Ea este localizată în partea de sud a orașului, pe malul Dunării, utilizează calcare de la Topalu din Dobrogea, aduse cu șleपुरi pe Dunăre, dispunînd în acest scop de un chei propriu. În anul 1970, această unitate producea peste 210 000 tone ciment, Brăila ocupînd locul șapte printre județele țării. Odată cu mărirea și modernizarea acestei fabrici, a sporit și numărul sortimentelor produse, ea livrînd astăzi ciment Portland 400 cu priză rapidă, mult solicitat la export, ciment M. 400, cu o rezistență mai mare, ciment F. 300, cu o rezistență mai mică de compresiune, și ciment mixt, cu adaos de nisip, pentru prefabricate ușoare. Cimentul produs a fost și este utilizat pe scară largă în realizarea numeroaselor și variatelor construcții atît în cadrul județului, cît și în unitățile învecinate.

Construirea în alte regiuni ale țării de mari combinate de materiale de construcție, așezarea acestei fabrici într-o zonă apropiată de centrul orașului, pe care îl poluează în mare măsură, ca și extinderea și modernizarea șantierului naval condiționează dezafectarea acestei fabrici după anul 1975.

În cadrul aceleiași ramuri evidențiem producția de cărămizi de construcție localizată la Brăila, Făurei, și în unele localități rurale, acest județ furnizînd în 1970 peste 13 milioane bucăți de cărămidă, precum și cea de prefabricare din beton, întreprinderea respectivă fiind localizată tot la Brăila și aparținînd industriei locale.

Industria de prelucrare a lemnului. Este o ramură nouă și importantă în economia județului Brăila, care deținea în anul 1970 o pondere de 4,5% din valoarea producției globale industriale a județului și 1,5% din aceea a ramurii pe țară. Aceasta este concentrată mai ales în municipiul Brăila, localizarea geografică a unităților productive fiind condiționată de existența și valorificarea superioară și complexă a materiei prime locale, și anume lemnul de plop și de salcie existent în lunca Dunării, precum și în plantațiile intensive făcute aici în ultimii ani. Pentru asigurarea materialului săditor, în sudul orașului Brăila a fost înființată o mare pepinieră.

Combinatul de industrializare a lemnului (C.I.L.) Brăila cuprinde o fabrică de plăci aglomerate (P.A.L.), o fabrică de chibrituri și alta de mobilă.

Fabrica de plăci aglomerate din lemn a fost dată în exploatare în anul 1959, fiind la acea vreme prima și singura unitate de acest gen din țară. Ea este dotată cu utilaj modern, diversele operațiuni tehnologice fiind complet mecanizate și în majoritate automatizate. Ca sortimente, aici se produc: plăci triplu stratificate, plăci structurale, plăci extrudate etc. care sînt utilizate pe scară largă în industria mobilei, în construcții, în construcții de vagoane, navale, de mașini și aparate, în construcții zootehnice, în producția de ambalaje etc. Aceste produse sînt de asemenea mult solicitate la export în diferite țări, ca: R. S. Cehoslovacă, R. S. F. Iugoslavia, U.R.S.S., Marea Britanie, Franța, R. F. Germania, R. A. Egipt etc. și mult apreciate pentru calitățile lor. Producerea și utilizarea acestor plăci duc la realizarea unor mari economii de cherestea de rășinoase și foioase superioare, ca brad, molid, stejar și fag.

Fabrica de chibrituri, localizată tot în partea de sud a orașului, în apropierea Dunării, a fost dată în exploatare în

anul 1962, avînd o capacitate de pînă la 300 milioane de cutii de chibrituri anual. Fabrica este dotată cu utilaje și instalații moderne, în producerea chibriturilor fiind utilizat lemnul de plop și salcie, iar cutiile confecționate din carton duplex-triplex, produs din stuf la combinatul de la Chiscani — Brăila. Aceasta este cea de-a treia fabrică de chibrituri a R. S. Romînia, o bună parte a producției sale fiind trimisă la export.

Industria mobilei este reprezentată aici prin două unități de producție, localizate geografic tot în municipiul Brăila, una în apropierea gării, iar a doua în zona portului, unificate sub denumirea comună de „Arta lemnului”.

În cadrul acestora se realizează mobilă corp și mobilă de bucătărie pentru necesitățile populației locale și din alte județe ale țării. Se utilizează de asemenea pe scară largă plăcile aglomerate din lemn, furnizate de unitatea respectivă.

Valoarea producției de mobilă realizată aici se ridică la aproximativ 30 milioane lei.

Industria confecțiilor. Reprezentată mai ales prin Fabrica de confecții, această ramură avea în anul 1970 o pondere de 4,5% din valoarea producției globale industriale a județului și 2,2% din aceea a ramurii pe țară. Baza dezvoltării sale a constituit-o vechea fabrică „Ancora”, care număra în 1950 doar 219 muncitori. Acest număr este astăzi de peste 12 ori mai mare.

Dacă în trecut se produceau doar două articole de lenjerie bărbătească, fabrica de astăzi are un sortiment bogat de produse, cum sînt: cămăși bărbătești (circa 2 200 de bucăți zilnic, în anul 1970), pijamale, halate și rochii de casă, jachete și șorturi, echipament de laborator ș.a., în peste 250 de modele anual, concepute de serviciul corespunzător al fabricii. De subliniat faptul că peste 70% din producția fabricii este trimisă la export în 18 țări, dintre care menționăm: Marea Britanie, U.R.S.S., Olanda, Belgia, Franța, Canada, Etiopia etc. Pe piața internă este dată mai puțin de 30% din producția acestei unități.

Subliniem de asemenea contribuția la producerea de confecții a cooperației meșteșugărești și a unor unități mici de industrie locală, la Brăila, Făurei, Însurăței, Ianca etc.

Țesăturile de bumbac necesare procesului de producție sînt aduse de la Galați, ca și din alte centre din țară.

Industria alimentară. Este o ramură bine reprezentată în cadrul județului Brăila, unde a găsit, din cele mai vechi timpuri, condiții favorabile de dezvoltare, atît ca urmare a abundenței produselor sale agricole, cît și datorită zonei portuare existente.

În județul Brăila, industria alimentară ocupă locul al doilea, după industria construcțiilor de mașini, avînd, în 1970, o pondere de 21,6% din valoarea producției globale industriale a județului și 2,6 % din aceea a ramurii pe țară.

Dintre subramurile industriei alimentare dezvoltate aici se remarcă morăritul, panificația, decorticarea cerealelor, industria cîrnilor și a preparatelor din carne, industria laptelui și a produselor lactate, a conservelor și a vinurilor și alcoolului etc. Ca repartiție geografică, menționăm o răspîndire mai uniformă pe teritoriul județului, în comparație cu celelalte ramuri industriale, concentrate mai ales în municipiul Brăila.

În anii construcției socialiste, unitățile existente în județ au fost extinse și modernizate, reutilate, ceea ce a dus la sporirea capacității lor de producție. Concomitent însă, în vederea valorificării complexe a materiilor prime agricole din județ și zonele înconjurătoare, au fost construite noi unități și a avut loc o diversificare a producției. Astfel, a fost modernizată fabrica de biscuiți, care datează încă din anul 1930, și a fost construită în 1970 o secție modernă de napolitane. În 1957 a intrat în funcțiune o fabrică de produse lactate, apoi de piine, de sucuri și alte băuturi răcoritoare, toate la Brăila, de vinuri și băuturi alcoolice la Brăila și la Însurăței, de conserve din legume și fructe — în 1952 — la Vădeni, în noua și marea zonă legumicolă creată în incinta îndiguită Siret — Dunăre etc.

Industria morăritului, panificației și produselor făinoase este una dintre cele mai vechi subramuri, reprezentată astăzi prin marea moară sistematică din Brăila, ca și altele mai mici la Însurăței, Ianca, Făurei etc. care deservesc populația locală. În anii construcției socialiste au fost construite fabrica de paste făinoase și biscuiți „7 Noiembrie” din Brăila și Fabrica de

pîine și produse de panificație, din același oraș, unități dotate cu mașini și utilaje moderne și avînd deci o productivitate sporită; aceasta din urmă are o capacitate de producție de cîte 80 tone pîine în 24 de ore. Materia primă necesară procesului de producție este asigurată mai ales din cadrul județului, produsele obținute fiind livrate și mult în afara acestuia.

Remarcăm de asemenea existența la Brăila a unei fabrici de bere ce datează din 1872, a fabricii „Orezul”, cea mai mare întreprindere din țară pentru decorticarea cerealelor și în primul rînd a orezului. O importanță deosebită o au de asemenea și alte produse obținute aici, ca dextrina, folosită ca liant în turnătorii și expediată la București, Brașov, Ploiești etc., berea, amidonul, glucoza, glutenul care se utilizează pentru fabricarea medicamentelor (glutacid) — la București, extractul concentrat de porumb, utilizat ca mediu la Fabrica de antibiotice din Iași etc.

Industria cărnii și a preparatelor din carne reprezintă astăzi continuarea, mult amplificată, a unei tradiții străvechi. Dezvoltarea actuală a acesteia la Brăila se bazează pe înființarea a numeroase întreprinderi și ferme de creșterea animalelor, ca „Avicola” și Complexul de porcine, ambele la Brăila, Ferma Vădeni a I.A.S. Baldovinești, Complexul de bovine din satul Victoria, din sudul județului etc., care furnizează însemnate cantități de materii prime. Producția de carne și produse din carne este destinată mai ales populației județului, iar parțial celei din municipiul Galați. În anul 1970, acest județ furniza aproape 16 000 tone de carne și aproape 1 700 tone de preparate din carne.

Industria laptelui și a produselor lactate este reprezentată printr-o fabrică modernă, construită în 1956 și localizată în apropierea gării Brăila. Ea produce lapte de consum, iaurt, smîntînă, unt, ca și o mare varietate de brînzeturi, între care și renumita telemea de Brăila. Capacitatea de prelucrare a acestei întreprinderi este de 20 000 litri lapte în 24 de ore. Laptele necesar prelucrării este colectat mai ales din cadrul județului, de la fermele existente în cadrul I.A.S.-lor și C.A.P.-lor.

În anul 1970, județul Brăila furniza 80 300 hl lapte de consum, aproape 2 380 tone de brînzeturi și 1 457 tone de unt,

ceea ce reprezintă creșteri considerabile față de situația din 1960.

Industria vinurilor și a băuturilor alcoolice, existentă și în trecut, dar reconstruită fundamental în anii construcției socialiste, bazele noi ale acesteia fiind puse în 1951, odată cu înființarea întreprinderii „Vinalcool” Brăila, care dispune de secții de prelucrare într-o serie de centre rurale, ca Ianca, Urleasca etc. La Brăila există de asemenea o mare cramă de vinuri, localizată într-o mare hrubă „Pulberăria Nouă”, rămasă de pe vremea turcilor. Tot la Brăila se produce bere, realizându-se în 1970 circa 75 000 hl., față de numai 26 000 hl bere în anul 1950.

La Însurăței au fost construite în ultimii ani un important centru de vinificație și o fabrică de producere a spirtului, unități care, alături de altele, contribuie la modificarea în viitor a profilului economic al acestei comune.

Industria conservelor a apărut în anul 1950, când a fost construită în localitatea Vădeni, în plină zonă legumicolă, o fabrică modernă cu un caracter complex producând atât conserve de legume și fructe, cât și de carne (fig. 27). Astfel, aici se produc conserve de legume, mazăre și fasole, pastă de tomate, materia primă fiind livrată de zona înconjurătoare. Pentru conservele de fructe, însă, acestea se aduc din regiuni mai îndepărtate, ca de exemplu : caise, prune din zona subcarpatică Focșani și Buzău, gutui din Delta Dunării (Chilia), cireșe de la Focșani etc.

Produsele obținute sînt utilizate mai ales pe plan local, precum și în alte regiuni ale țării. În anul 1970, județul Brăila dădea 953 tone conserve de carne.

Intensa dezvoltare a diferitelor ramuri industriale din cadrul județului Brăila a dus la participarea sa activă la exportul țării, cu o gamă largă de produse. Astfel, în 32 de țări ale lumii se exportă excavatoare și rulouri compresoare, în 18 țări celuloză, cartoane și hîrtie, apoi plăci aglomerate din lemn, mobilă și lăzi — ambalaje, în 15 țări celofibră și rețele cord, ca și diferite confecții, în 4 țări nave de capacități diferite etc.

În anii următori, tuturor ramurilor industriale din cadrul județului Brăila li se deschid noi perspective de dezvoltare, în

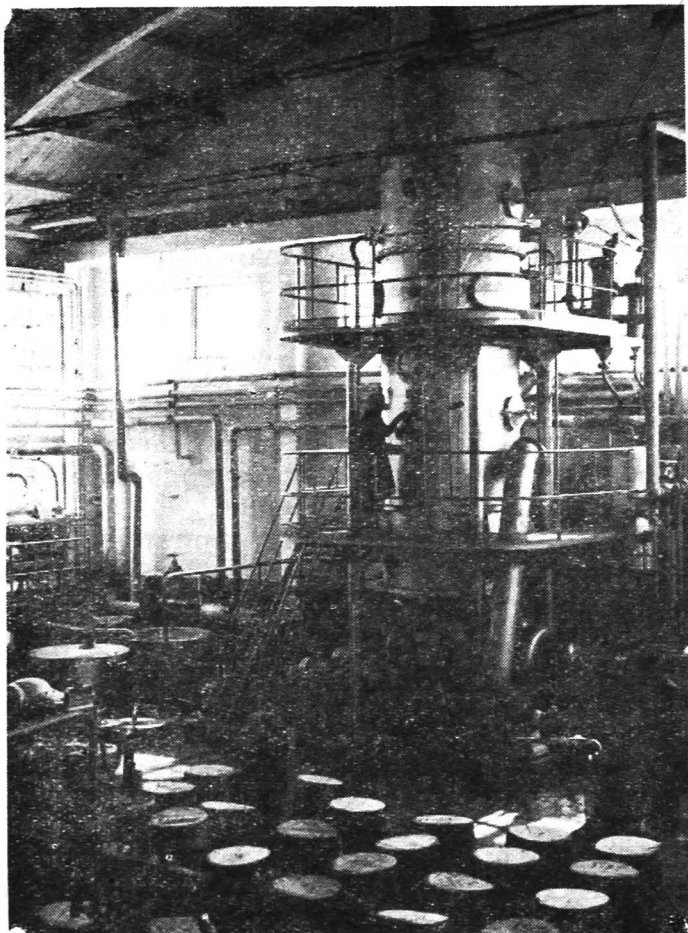

Fig. 27. — Vedere interioară a Fabricii de conserve de legume de la Vădeni (foto C.P.C.S.)

vederea valorificării posibilităților interne, a diversificării și ridicării calitative a producției. Ponderea acestei importante ramuri economice a județului Brăila va crește și mai mult, odată cu darea în exploatare a turnătoriei de oțel de la uzina „Progresul” din Brăila, cu dezvoltarea Șantierului naval, pentru

realizarea unor nave de mare tonaj, și cu realizarea uneia dintre cele mai mari termocentrale din țară, de 1950 MW, de la Chiscani — Brăila. Ca urmare, importanța industrială a județului Brăila pe plan național se va mări considerabil.

Agricultura

Caracteul deosebit de favorabil al condițiilor de relief și pedo-climatice au dus la dezvoltarea agriculturii în cadrul județului Brăila încă din timpuri străvechi. Astăzi, alături de industrie, ea reprezintă o ramură economică de bază a acestui județ, agricultura cunoscând în anii construcției socialiste însemnate prefaceri, pe linia dezvoltării socialiste, mecanizate, intensive, specializându-se în cultivarea cerealelor, mai ales porumb și grâu, apoi floarea-soarelui, plante de nutreț, ca și în creșterea animalelor.

În cadrul economiei naționale, județul Brăila joacă un rol deosebit de important și în privința agriculturii. Suprafața totală a județului reprezintă 2% din aceea a țării, iar cea agricolă 2,6%, suprafața arabilă ridicându-se însă la o pondere de 3,6% din totalul pe țară, județul Brăila fiind depășit doar de câteva județe, și anume: Timiș, Ialomița, Constanța, Dolj, Teleorman Olt, și aflindu-se la egalitate cu județul Arad. Ca producție globală agricolă însă, în anul 1970 acest județ avea o pondere de 4% și se situa pe locul al șaselea printre unitățile similare ale țării, înregistrând, din acest punct de vedere, o creștere de 128% în comparație cu anul 1965.

Culturile agricole se dezvoltă în cadrul județului Brăila pe întregul său teritoriu, cu soluri foarte bune (cernoziomuri ciocolatii, castanii și levigate și soluri aluviale), remarcându-se însă o oarecare insuficiență a precipitațiilor, ceea ce a făcut și face necesară extinderea pe scară largă a irigațiilor.

Ca urmare a acțiunii de valorificare de noi terenuri, mai ales din zona de luncă a Dunării, suprafața cultivabilă a crescut foarte mult în ultimii ani. Astfel, pînă la începutul anului 1972 au fost îndiguite în județul Brăila 118 000 ha, s-au efectuat de-

secări pe o suprafață de peste 100 000 ha și s-au amenajat pentru irigații peste 70 000 ha. De menționat prevederea ca pînă în anul 1975 să fie amenajată pentru irigații aproape jumătate din suprafața arabilă a județului.

Avînd o mare pondere în agricultura țării, județul Brăila a beneficiat din plin de sprijinul multilateral al statului, ceea ce a făcut ca acesta să dispună la începutul anului 1972 de o puternică bază materială cuprinzînd peste 4 300 de tractoare fizice, deci mai mult decît avea întreaga țară în anul 1938, apoi peste 1 400 de combine pentru cereale păioase, 600 de combine porumb, 131 de autocombine, aproape 4 000 de pluguri pentru tractor, circa 1 700 semănături mecanice, peste 600 de mașini de împrăștiat îngrășăminte chimice, peste 300 de combine pentru plante de siloz etc. A crescut de asemenea foarte mult cantitatea de îngrășăminte chimice afectate agriculturii județului în anul 1971 fiind primite peste 80 000 tone de îngrășăminte, ceea ce a permis fertilizarea a peste 65 % din suprafața sa arabilă. Creșterea considerabilă a numărului de tractoare a dus neconținut la reducerea suprafeței arabile ce revine pentru un tractor fizic, aceasta fiind de circa 85 ha. Condițiile de relief ale județului permit mecanizarea aproape a întregii suprafețe arabile.

Pentru efectuarea acestor lucrări, în cadrul județului Brăila la începutul anului 1971 erau 10 întreprinderi de mecanizare a agriculturii (I.M.A.), răspîndite pe întreg teritoriul acestuia. Ele dețineau mai bine de jumătate din totalul parcului de tractoare al județului și au efectuat în 1970 diferite lucrări agricole pe o suprafață de 1 523 000 ha arătură normală, din care 267 600 ha arat, 232 300 ha semănat, 322 600 ha prășit și 47 600 ha recoltat cereale păioase. Din totalul amintit, lucrările executate pentru cooperativele agricole de producție reprezentau în același an un total de 1 313 000 ha arătură normală (*Anuarul statistic al R.S.R.*, 1971).

Un rol deosebit în dezvoltarea agriculturii și în realizarea producției agricole a județului Brăila o au întreprinderile agricole de stat (I.A.S.), al căror număr era la începutul anului 1971 de 14, în componența cărora intrau 122 de ferme agricole și zootehnice. Acestea dispuneau de o suprafață agricolă de 137 200 ha sau circa 35 % din total județ, din care 127 400 ha era teren

arabil (36%). În fermele I.A.S. lucrau 14 400 de salariați, din care 13 300 erau muncitori. Întreprinderile agricole de stat dispuneau, de asemenea, de peste 2 000 de tractoare fizice și de numeroase și variate alte mașini și utilaje agricole pentru prelucrarea pământului.

În același an erau în acest județ 91 de cooperative agricole de producție, care dețineau circa 206 000 ha teren agricol, sau 52,3% din total județ, din care aproape 197 000 ha teren arabil (55,5%) cu specific preponderent cerealier. Acestea totalizau 60 600 familii de țărani cooperatori.

Modul de utilizare a terenurilor. În această privință, pentru județul Brăila este caracteristic faptul că la începutul anului 1971 peste 83% din suprafața sa totală o formau terenurile agricole.

Raportat la suprafața totală, categoriile de folosință a terenurilor se prezintă astfel: arabilul 76%, pășunile 6,8%, viile, livezile și pepinierele viti-pomicole 1,6%, suprafața fondului forestier 4,5%, restul fiind alte suprafețe (fig. 28).

Referindu-ne numai la suprafața agricolă, vom remarca faptul că 90% din aceasta o dețin terenurile arabile, ceea ce vorbește de la sine despre importanța deosebită a cultivării plantelor în cadrul acestui județ.

Una dintre principalele realizări în domeniul includerii în circuitul agricol a unor noi suprafețe o constituie valorificarea fostei Bălți a Brăilei, cu cele 70 000 ha ale sale, cu peste 150 km de dig protector. Suprafața îndiguită din Balta Brăilei este folosită de o întreprindere agricolă cît jumătate din județ, cu mii de angajați permanenți și sezonieri, cu 41 de ferme, care duc o intensă activitate agricolă și cu un mare randament.

În anul 1972, terenul cultivabil din Balta Brăilei a sporit cu peste 2 000 ha. Dacă inițial se cultiva mai cu seamă porumb obținîndu-se recolte record, acum a început și cultivarea grîului, în viitor avîndu-se în vedere soia, floarea-soarelui și alte culturi rentabile și adecvate condițiilor pedo-climatice locale.

Sute de kilometri de canale de desecări și irigații brăzdează în toate direcțiile acest ținut mănos, apele Dunării sau de infiltrație fiind evacuate sau, dimpotrivă, udînd din belșug zonele

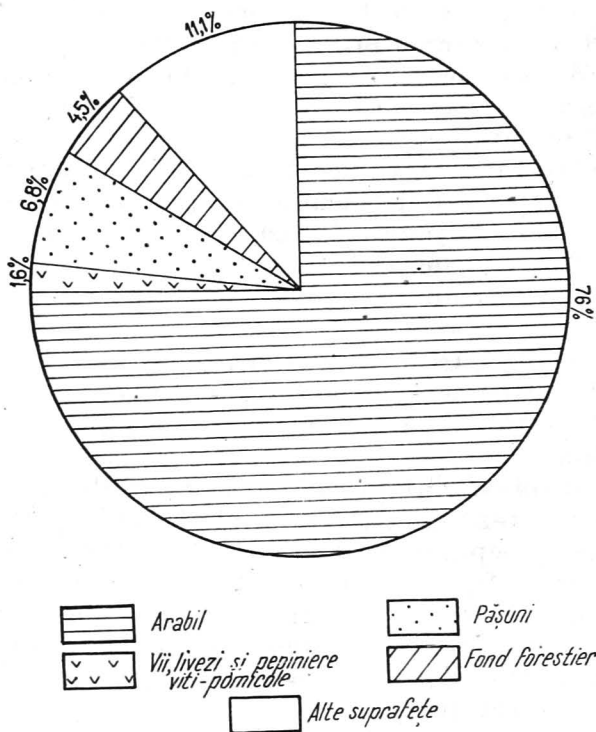

Fig. 28. — Structura terenului după modul de folosință în 1970.

în perioadele deficitare în vederea obținerii unor recolte bogate (fig. 29). Dar nu numai aici, ci și în Cîmpia Călmățuiului și a Brăilei au fost construite importante artere pentru irigații. Din canalul principal al sistemului Cazasu — Brăila pornesc sute de canale secundare, asigurînd apa necesară culturilor. Sînt în județul Brăila peste 3 000 km de canale de irigații, care fac ca în comune și sate, ca Unirea, Tichilești, Valea Cînepii, Cazasu, Tudor Vladimirescu, Chiscani etc., să se obțină producții sporite la hectar. Acest sistem cuprinde o suprafață de circa 20 000 ha, metoda utilizată fiind cea prin aspersiune, și, datorită diferențelor de nivel ale terenului, el dispune de stații de

Fig. 29. — Canal magistral pentru irigații în Cîmpia Brăilei (foto P. Gășlescu).

repompăre a apei, ca de exemplu cea denumită generic „Pisc”, stație ce are un grup de 8 motopompe de mare capacitate, cu un debit de $14,5 \text{ m}^3$ apă pe secundă. Remarcăm de asemenea șantierul de îmbunătățiri funciare Buzoel-sud, unul dintre cele mai mari de acest gen din județul Brăila, unde în final va fi ferită de inundații o suprafață de peste 5 000 de hectare.

Importantele și numeroasele lucrări de îmbunătățiri funciare, de irigații, de mecanizare și chimizare a agriculturii județului, ca și rezultatele obținute sînt convingătoare în ceea ce privește caracterul intensiv al agriculturii acestuia.

Culturile de cîmp. Condițiile pedo-climatice și de relief ale teritoriului județului Brăila favorizează dezvoltarea unei

variate game de culturi agricole. În anul 1970, suprafața cultivată a județului era de 323 300 ha, față de numai 312 450 ha în anul 1965. Evoluția comparativă a structurii terenurilor cultivate după suprafața principalelor culturi agricole ale județului în cei doi ani amintiți mai sus poate fi urmărită în următorul tabel (după *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, 1971) :

Tabelul nr. 5

Culturi agricole	1965		1970	
	Suprafața (ha)	% din supra- fața cul- tivată	Suprafața (ha)	% din supra- fața cul- tivată
Suprafața cultivată	312 450	100	323 300	100
Cereale pentru boabe din care :	219 772	70,3	207 848	64,3
— grâu	99 624	—	63 602	—
— secară	1 963	—	388	—
— orz-orzoaică	3 817	—	5 406	—
— ovăz	1 470	—	3 427	—
— porumb	109 413	—	127 849	—
— orez	2 603	—	7 176	—
Leguminoase pentru boabe	5 391	1,6	11 334	3,5
din care :				
— mazăre	4 295	—	5 191	—
— fasole	1 083	—	2 817	—
Plante uleioase din care :	26 951	8,8	48 527	15,0
— floarea-soarelui	26 247	—	46 897	—
— ricin	672	—	1 590	—
Plante pentru alte industrializări	3 444	1,1	3 046	1,0
din care :				
— sfeclă de zahăr	2 385	—	2 006	—
— tutun	940	—	900	—
Cartofi, legume și pepeni	8 895	2,7	9 170	3,0
Plante de nutreț din care :	49 396	15,5	42 439	13,2
— lucernă	17 684	—	19 727	—
— porumb pentru însilozare	12 891	—	8 401	—

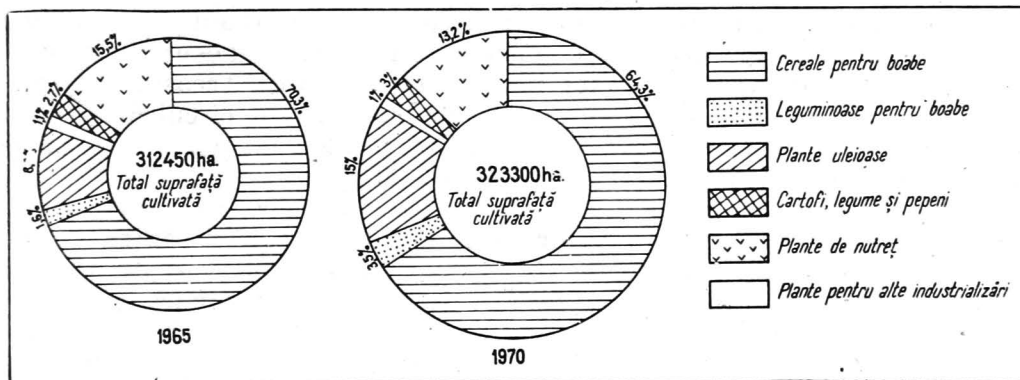

Fig. 30. — Evoluția structurii suprafețelor cultivate pe grupe de culturi.

După cum reiese din acest tabel, ponderea cea mai mare în suprafața cultivată a județului o au cerealele pentru boabe, cu 64,3% în anul 1970, urmate de plantele uleioase cu 15% și de plantele de nutreț cu 13,2%, celelalte categorii deținând ponderi mult mai reduse (fig. 30).

În comparație cu anul 1965 se observă o scădere a suprafețelor cultivate cu cereale pentru boabe, ca și a celor cu plante de nutreț și sfeclă de zahăr, dar au crescut de peste două ori suprafețele cultivate cu leguminoase pentru boabe și de peste 1,8 ori cele cultivate cu plante uleioase. Totodată, în anul 1970 producția totală de cereale pentru boabe a fost de 713 230 tone, față de numai 657 208 tone în 1965 cu toată reducerea de circa 11 000 ha a suprafețelor ocupate de aceste culturi, ceea ce demonstrează saltul calitativ și în acest domeniu de activitate.

Pe categorii de unități, producția de cereale boabe a județului era în 1970 repartizată aproximativ egal între întreprinderile agricole de stat și cooperativele agricole de producție, câte aproximativ 342 000 tone, circa 29 000 tone fiind date de gospodăriile personale ale membrilor cooperatori.

Schimbări esențiale au avut loc și în privința suprafețelor ocupate de cele două culturi cerealiere principale: grîul și porumbul, și aceasta mai ales în ultimii 5—6 ani. Astfel, dacă în 1965 diferența ca suprafață cultivată între aceste două cereale era

de numai circa 10 000 ha în favoarea porumbului, în anul 1970 aceasta s-a accentuat considerabil, porumbul ocupînd o suprafață de două ori mai mare decît a grîului. Această puternică diferențiere a început odată cu intrarea în circuitul agricol a unor întinse suprafețe din Balta Brăilei, cît și a extinderii pe scară largă a irigațiilor prin aspersiune.

Porumbul ocupa în 1970 aproape 128 000 ha, adică 61,5% din totalul suprafețelor deținute de cerealele pentru boabe, acest județ producînd în același an o cantitate de aproape 525 000 tone porumb boabe, ocupînd locul al treilea între județele țării și avînd o medie la hectar de 41,1 chintale. Față de media pe țară din acel an (21,2 chintale), aceasta era de aproape două ori mai mare și cu aproape 10 chintale mai mult decît media anului 1965 pe județ.

Ca repartiție geografică, cele mai mari suprafețe cultivate cu porumb le întîlnim mai ales în Balta Brăilei, unde suprafața totală ocupată cu această cultură era în 1970 de aproape 36 700 hectare, iar media la hectar se ridica la 50 de chintale (fig. 31).

Însemnate suprafețe cultivate cu porumb întîlnim de asemenea în localități ca Tichilești, Tudor Vladimirescu, Cazasu, Scorțaru Vechi, Romanu, Traian, Movila Miresii, Gemelele, Ianca, Latinu, Baldovinești, Vădeni etc. În condiții de irigare, în cadrul județului s-au obținut adevărate recorduri în producția de porumb. Astfel, cooperativa agricolă de producție din localitatea Tudor Vladimirescu a obținut 6 800 kg de porumb boabe la hectar, cea din localitatea Traian 5 500 kg, iar cele de la Cazasu și Scorțaru Vechi, respectiv, 5 200 și 5 000 kg, în toate aceste cazuri fiind depășită de două și chiar de trei ori media pe țară (fig. 32).

Cultura porumbului predomină așadar în jumătatea răsăriteană a județului, în care condițiile de irigare sînt cele mai favorabile, ponderea sa scăzînd înspre sudul și vestul acestuia.

Grîul al doilea după porumb ca suprafață cultivată, ocupa în 1970 peste 63 600 ha sau 30,6% din suprafața cerealelor pentru boabe, dînd o producție totală de 152 265 tone boabe, cu o medie anuală la hectar de 23,9 chintale, aproape dublă față de media pe țară. În comparație cu perioada anterioară celui de al doilea război mondial, cînd grîul reprezenta princi-

Fig. 32. — Recoltarea mecanizată a porumbului la C.A.P. Însurăței
(foto C.P.C.S.).

pala cultură a județului și cel mai de seamă produs de export al portului Brăila, ponderea sa a scăzut astăzi în favoarea altor culturi și mai ales a porumbului.

Cultura grâului o întâlnim pretutindeni, dar predomină în localitățile din sudul și vestul județului Brăila cum sînt: Stăncuța, Berteștii de Jos, Însurăței, Ciocile, Ulmu, Cireșu, Surdila-Găiseanca, Vișani, Grădiștea, Salcia Tudor, Bordei Verde etc. (fig. 33). Datorită îmbunătățirii condițiilor agrotehnice și a utilizării îngrășămintelor, în județ s-au obținut producții mari de grâu, ca de exemplu la C.A.P.Tudor Vladimirescu, din aceeași comună, unde în 1971 s-au recoltat 3 300 kg grâu la hectar. Aproape 60% din totalul producției de grâu a județului a fost obținută în cooperativele agricole de producție, iar restul în I.A.S.-uri.

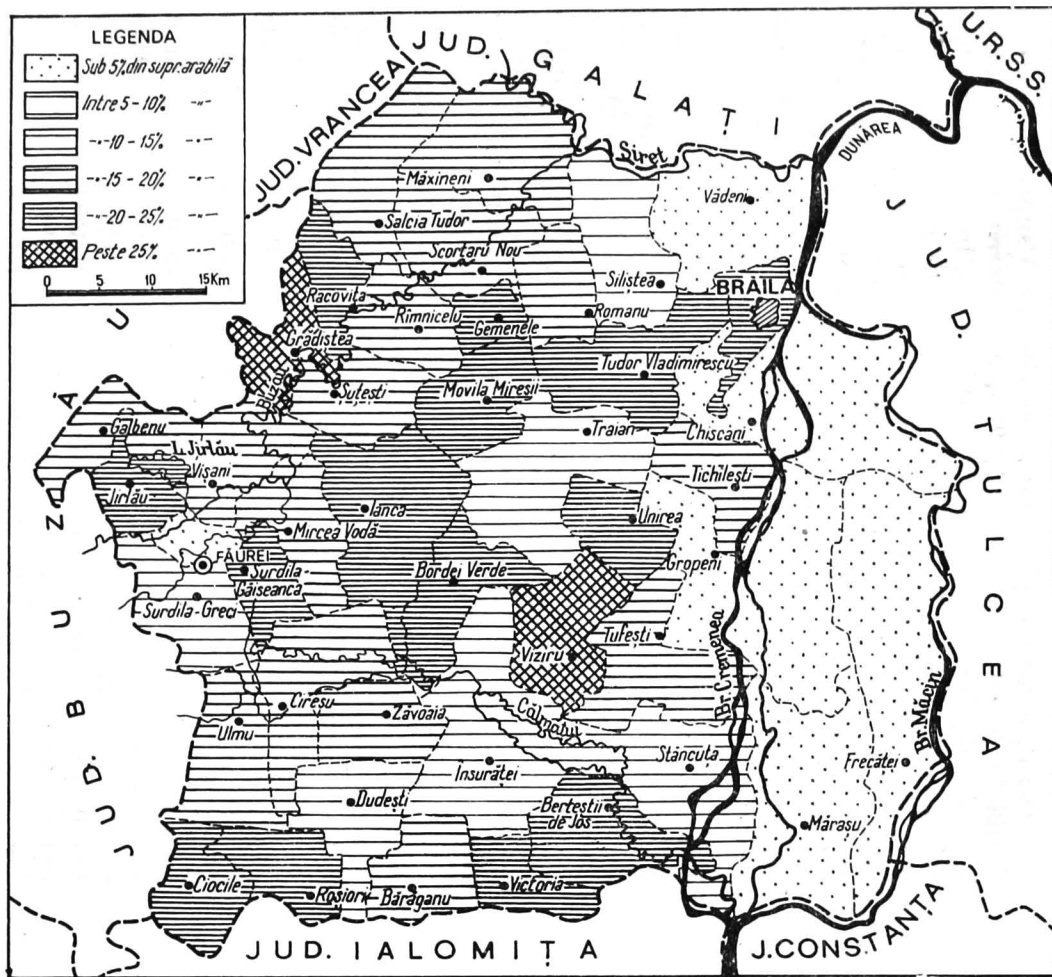

Fig. 33. — Frecvența culturii griului.

În perspectivă, se prevede extinderea culturii grâului și în Balta Brăilei, în anul 1972 preconizându-se însămânțarea a circa 10 000 ha cu grâu.

Orzul, orzoaica și ovăzul se cultivă pe o suprafață aproape dublă în comparație cu anul 1965, extinderea lor fiind legată mai ales de dezvoltarea creșterii animalelor în mari ferme zootehnice. De la aproximativ 5 300 ha în 1965, suprafața cultivată a acestora a ajuns în 1970 la aproape 9 000 ha, ca răspundere geografică întâlnindu-le pe aproape întreg teritoriul județului. În anul 1970, județul Brăila producea peste 13 500 tone orz și orzoaică și aproape 2 000 tone de ovăz, înregistrând o producție medie la hectar de 25 chintale și, respectiv, 18,8 chintale, mult superioare celei pe țară (17,8 chintale pentru orz și orzoaică și 8,9 chintale pentru ovăz).

Orezul este o altă cultură cerealieră care a cunoscut o puternică extindere în ultimii cinci ani, deținând în 1970 o suprafață de circa 7 200 ha, față de 2 600 ha în 1965. Brăila ocupă locul întâi între județe și deține aproape 26% din suprafața ocupată cu orez a țării. Ca repartitie geografică, orezul îl întâlnim în zonele mai joase de luncă, cu o mare umiditate, și anume în sudul județului, la Stăncuța, apoi pe valea Buzăului, la Jirlău, Galbenu, Șuțești, Scorțaru Nou, Măxineni etc.

În anul 1970, județul Brăila dădea 15 731 tone de orez, cu o producție medie la hectar de 21,9 chintale, aflându-se sub media pe țară (23,4). Există însă în cadrul județului orezării pe o suprafață de 1 500 ha amplasate în incinte inundabile, cu solul în diferite stadii de sărăturare și fără posibilități de evacuare a apei, suprafață pe care nu s-a depășit în ultimii 10 ani producția de 1 000 kg la hectar, fiind deci în această situație nerentabile.

Leguminoasele pentru boabe ocupau în 1970 o suprafață de peste 11 330 ha sau 3,5% din terenurile cultivate, remarcându-se o creștere de peste două ori în comparație cu anul 1965. Cea mai mare pondere o avea mazărea, care deținea aproape jumătate din totalul suprafeței ocupate de leguminoasele pentru boabe, urmînd apoi fasolea cu circa 25%. În același an, producția totală de leguminoase era de aproape 18 200 tone, din care peste 11 000 tone mazăre, cu o medie anuală de 21,2 chintale, fiind

superioară mediei pe țară (14,5 chintale) și deținând din acest punct de vedere primul loc printre județele patriei.

Plantele uleioase se situează pe locul al doilea ca pondere în suprafața cultivată a județului, deținând 15% din aceasta, dublându-se aproape în 1970, comparativ cu situația din anul 1965. Se cultivă floarea-soarelui și ricin.

În anul 1970, județul Brăila realiza o producție totală de aproape 79 000 tone, din care 78 000 tone floarea-soarelui și 1 027 tone de ricin.

Producția medie de floarea-soarelui la hectar era de 16,6 chintale, fiind peste media pe țară (12,7 chintale), județul Brăila situându-se în această privință pe locul al treilea, după județele Ialomița (18,1) și Constanța (17,3).

Geografic, floarea-soarelui se cultivă mai ales în partea de sud-vest a județului, ca și în partea sa nordică, ca localități remarcându-se: Bărăganu, Roșiori, Ciocile, Dudești, Ulmu, apoi Scorțaru Nou, Salcia Tudor, Racovița etc. (fig. 34).

Din categoria *plantelor pentru alte industrializări* se remarcă *sfecla de zahăr*, care ocupa în 1970 o suprafață de peste 2 000 ha, județul Brăila realizând însă cea mai mare producție medie la hectar din țară, egală cu 296,2 chintale, față de 186,9 chintale cât era media țării în același an. La C.A.P. din Tudor Vladimirescu s-au obținut în 1971 chiar 65 000 kg de sfeclă de zahăr, prin utilizarea pe scară largă a irigațiilor. Culturile de sfeclă de zahăr predomină mai ales în sudul și în jumătatea răsăriteană a județului.

Tutunul ocupa o suprafață de 900 ha, în anul 1970 județul Brăila furnizând economiei țării 1 167 tone de tutun și realizând o producție medie la hectar de 13 chintale, întrecând de aproape două ori media pe țară.

Cartofii, legumele și pepenii dețineau în 1970 circa 9 200 ha sau 3% din suprafața cultivată a județului. Se remarcă mai ales cultura cartofului, care ocupa aproape 2 200 ha, județul dând o producție totală de circa 22 500 tone, cu o medie de 103,3 chintale la hectar, față de 71,1 chintale media pe țară.

Legumicultura găsește de asemenea condiții pedo-climatice favorabile de dezvoltare în cadrul județului Brăila, mai ales pe solurile aluvionare din luncile Dunării, Siretului și Buzăului,

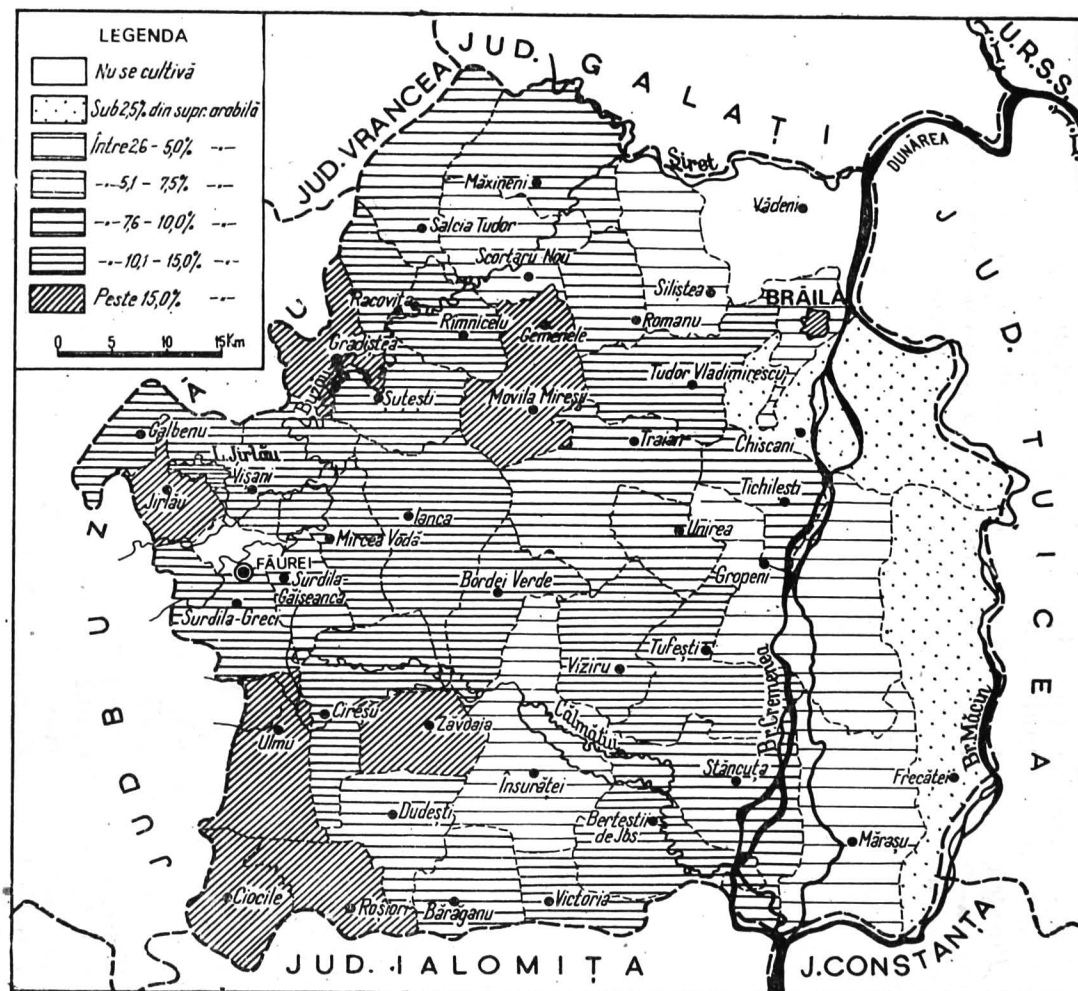

Fig. 34. — Frecvența culturii florii-soarelui.

ca și în celelalte părți ale județului, dar pe suprafețe mai mici. Importante bazine legumicole se află în localități ca : Vădeni, Baldovinești, Chiscani, Măxineni, legate mai ales de existența Fabricii de conserve de la Vădeni și a marii concentrări de populație de la Brăila, consumatorii imediați ai legumelor produse. Legumicultura este dezvoltată de asemenea la Tichilești, Gropeni, Ianca, Făurei, Vișani, Jirlău etc.

În structura legumelor predomină pătlăgelele roșii, care dețineau în 1970 aproape 1 950 ha (față de 1 040 în 1965), realizându-se în același an o producție de 32 335 tone de roșii cu o medie la hectare de 152,1 chintale, ceea ce situează acest județ pe locul al patrulea pe țară, după județele Botoșani, Galați și Tulcea. Urmează în continuare culturile de ceapă care ocupă aproape 1 000 ha, județul Brăila dînd în 1970 o producție de aproape 7 500 tone ceapă, apoi cele de rădăcinoase comestibile (354 ha) și cele de varză (327 ha).

În scopul măririi producției de legume, a luat o largă dezvoltare cultura acestora în sere, asemenea mari complexe fiind organizate la Surdila-Găiseanca, la Chiscani—Brăila și la I.A.S. Dunărea. Ferme legumicole întîlnim aproape în fiecare cooperativă agricolă de producție, pentru asigurarea cu aceste produse mai ales a membrilor lor.

Plantele de nutreț au de asemenea o mare pondere în cadrul județului, ca urmare a dezvoltării aici a creșterii animalelor și a condițiilor favorabile existente. Acestea ocupau în 1970 aproape 42 450 ha sau 13,2% din totalul suprafeței cultivate a județului. Din acest total, aproape jumătate era ocupat de culturile de lucernă (19 727 ha) care dădeau o producție de peste 91 500 tone, cu o medie la hectar de 46 chintale, superioară mediei pe țară (41,1 chintale).

Se cultivă apoi porumb pentru însilozare pe o suprafață de 8 400 ha (în 1970), borceag pe 2 225 ha și diferite plante anuale pentru fin (2 777 ha). De remarcă că o bună parte a culturilor de lucernă, porumb pentru însilozare și borceag sînt irigate, obținîndu-se producții medii la hectar mult superioare celor pe țară.

Ca repartitie geografică, cultura plantelor furajere se practică mai ales în jumătatea răsăriteană a județului, cu largi posibilități de irigare a terenurilor.

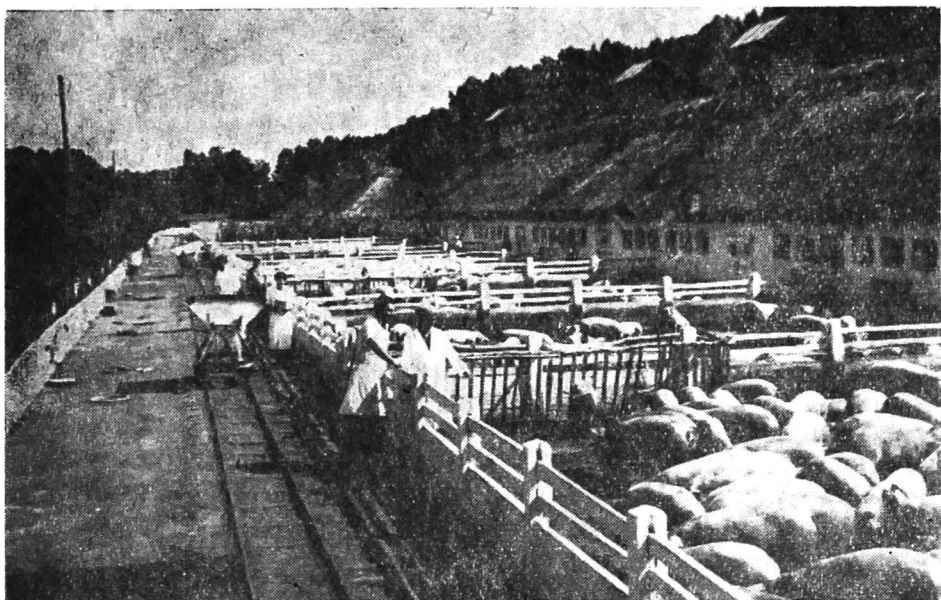

Fig. 35. — C.A.P. Piscu — Brăila. Aspecte de la crescătoria de porcine (foto C.P.C.S.).

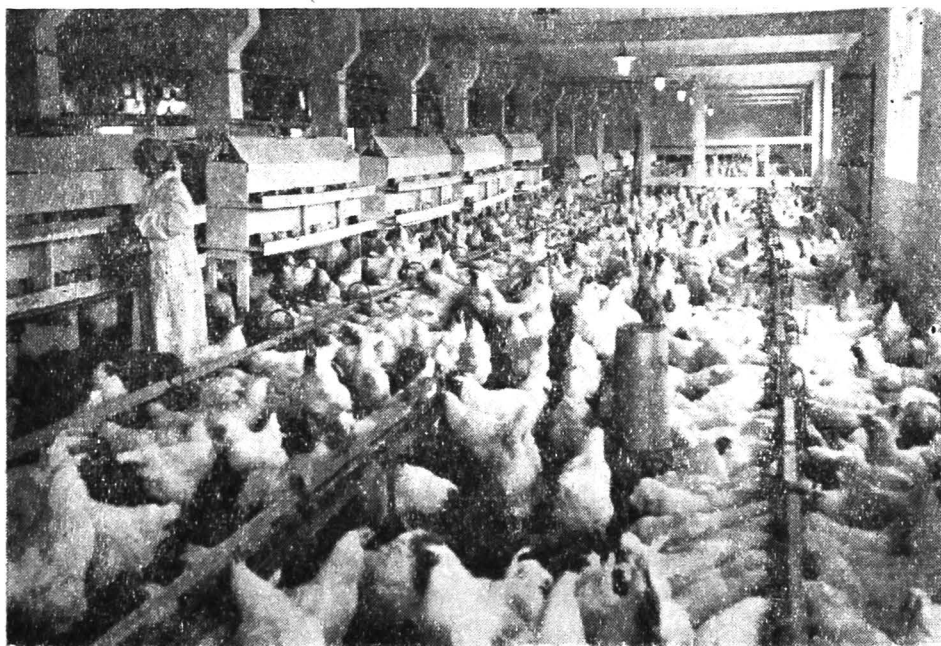
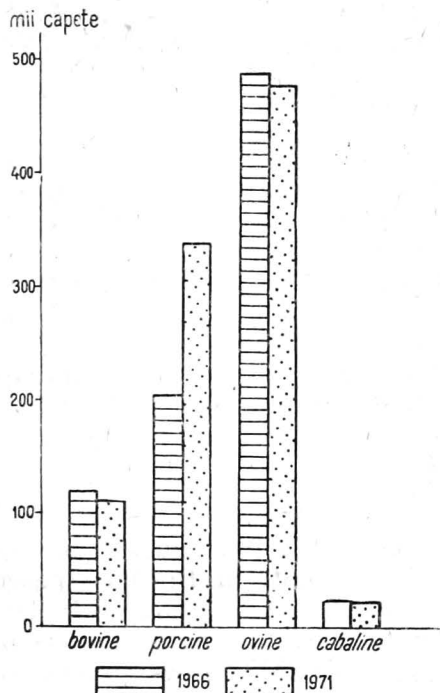

Fig. 36. — I.A.S. „Avicola” Brăila. Aspect interior al halelor moderne de creștere a găinilor (foto C.P.C.S.).

Fig. 37. — Evoluția numărului animalelor.

În județ este dezvoltată de asemenea apicultura, numărându-se circa 25 000 de colonii de albine, precum și creșterea viermilor de mătase, datorită existenței unui mare număr de duzi, județul Brăila furnizând anual peste 5 tone de gogoși de mătase.

Pentru dezvoltarea continuă și pe baze moderne a agriculturii, în acest județ s-au înființat unități de cercetare științifică, ca Stațiunea de cercetări agricole Brăila, centrele de încercare a soiurilor și producerea semințelor de soi de la Băltești și Mircea Vodă, centrele de selecție și reproducție a animalelor de la Brăila și Vădeni, care dau un sprijin substanțial în dezvoltarea producției agricole vegetale și animale a județului.

Ca repartiție geografică, creșterea animalelor este răspândită pe întreg teritoriul județului, predominând însă în sudul

și jumătatea sa răsăriteană, legată de producția sporită de cereale și de plante furajere, care oferă în perspectivă posibilitățile unei și mai intense dezvoltări a creșterii animalelor în mari ferme moderne.

Economia forestieră. Nu este o ramură specifică județului Brăila, suprafața fondului forestier fiind la începutul anului 1971 de numai 21 400 ha și cea mai mică dintre județele țării. Se remarcă în special pădurile și zăvoaiele de luncă și baltă, cu lemn de esență moale (salcie, plop, anin etc.), precum și unele păduri de salcîm. Se practică exploatarea lemnului de esență moale și utilizarea lui la Fabrica de plăci aglomerate și la cea de chibrituri, ambele din municipiul Brăila. În acest scop s-au făcut în ultimii ani plantări masive cu plop canadian, materialul săditor fiind pus la dispoziție mai ales de pepiniera de la Brăila.

Pescuitul și vînătoarea. Așezarea sa geografică la Dunăre, ca și existența unui număr de lacuri au creat posibilitatea dezvoltării în județul Brăila a pescuitului, atît industrial, cît și sportiv. Acesta se practică în Dunăre, apoi în lacurile Jirlău, Ciulnița etc. din care se pescuiesc însemnate cantități de crap, știucă, biban, șalău, plătică etc. Unele dintre aceste lacuri, ca Jirlău, Ciulnița de exemplu, au fost transformate în însemnate crescătorii piscicole. Activitatea de pescuit este efectuată de Întreprinderea piscicolă din Brăila.

Fondul de vînătoare al județului oferă ca specii reprezentative pentru practicarea vînatului sportiv iepuri, rațe și gîște sălbatice, potîrnichii etc.

Cu toate rezultatele bune înregistrate în ultimii ani în dezvoltarea agriculturii, județul Brăila dispune încă de mari posibilități de creștere a producției în principalele ramuri de activitate, lucru demonstrat, printre altele, de diferențele existente între producțiile realizate de diferite unități. Se impune în acest sens o mai bună organizare a procesului de producție, pe linia folosirii mai intense a forței de muncă și a mijloacelor mecanice, a executării lucrărilor la timp și de bună

calitate, a utilizării fondului funciar cu spirit gospodăresc etc., ceea ce va duce desigur la o mai mare creștere a aportului agriculturii județului Brăila la sporirea avutului național al României socialiste.

CĂILE DE COMUNICAȚIE ȘI TRANSPORTURILE

Intensa dezvoltare economică de pe teritoriul actual al județului Brăila, așezarea sa geografică favorabilă la Dunăre, ca și condițiile de relief adecvate etc. au dus la puternica dezvoltare, încă din timpuri străvechi, a căilor de comunicație: rutiere, fluviale, și, ulterior, feroviare. Așadar, teritoriul județului Brăila este astăzi bine asigurat prin căile de comunicație de care dispune: căi ferate, șosele naționale, județene și comunale, ca și artere fluviale care facilitează intensele legături economice și de producție formate în timp, cât și transportul de călători.

Căile ferate însumau în cadrul județului Brăila în anul 1970 o lungime de 168 km, ceea ce reprezintă 1,5‰ din totalul pe țară, densitatea rețelei la 1 000 km² fiind în același an de 35,6 km, aflindu-se mult sub media pe țară (62,0 km).

Prin intermediul căilor ferate, județul Brăila realizează principalele sale legături cu celelalte unități ale țării în transportarea de materii prime și semifabricate, mărfuri, mașini și utilaje, combustibili, produse agricole, îngrășăminte etc., ca și de călători.

Principală arteră feroviară a județului este cea care-l traversează de la vest spre est, venind de la București prin

Buzău sau Urziceni la Făurei — Brăila, iar de aici la Galați. Această arteră însumează aproape 100 km și, datorită traficului intens de mărfuri și călători, a fost dublată în întregime.

De la Făurei, care este un nod de cale ferată de importanță națională, pornesc căi ferate în 4 direcții, cea mai de seamă fiind cea care se îndreaptă spre sud-est, prin Bărăganu spre Tândărei — Fetești, făcând legătura cu magistrala București — Constanța și care străbate și deservește această parte a județului. De la Făurei, această arteră continuă spre nord, pînă la Focșani, făcând legătura cu Moldova.

Tot din Făurei pornesc alte două artere, una prin Urziceni spre București, iar alta prin Buzău, spre Ploiești, apoi spre centrul țării, pe Valea Prahovei sau spre București.

Arterele feroviare existente se remarcă printr-o mare densitate a stațiilor de cale ferată, ceea ce mărește și mai mult potențialul acestora de transport.

Legătura județului cu Moldova se realizează de asemenea prin intermediul liniei ce se continuă de la Brăila prin Barboși la Galați și apoi spre Bîrlad—Iasi.

Căile rutiere reprezintă un alt mijloc principal de transport al județului Brăila, căi ce străbat teritoriul acestuia aproape în toate direcțiile.

În anul 1970, lungimea totală a drumurilor din județul Brăila era 1 171 km, reprezentînd aproape 1,6% din totalul rețelei de drumuri a țării. Drumurile naționale însumau în același an o lungime de 217 km, iar cele județene și comunale 954 km, din care numai circa 120 km modernizate.

Densitatea rețelei rutiere a județului Brăila era în 1970 de aproape 25 km la 100 km², fiind mai mică decît media pe țară.

Căile rutiere principale ale județului străbat întregul teritoriu al acestuia și converg toate spre municipiul Brăila. Astfel, menționăm șoseaua Brăila — Viziru — Însurăței — Slobozia, complet modernizată și care leagă județul de magistrala București — Constanța, apoi șoseaua Brăila — Silistraru — Urleasca — Făurei — Buzău, de asemenea modernizată, care-l leagă de magistrala Moldovei, și în fine șoseaua Brăila

— Movila Miresii — Rîmnicu Sărat, tot modernizată, ca și Brăila — Galați, asfaltată și foarte intens circulată.

În partea nordică a județului, de la Brăila pornește de asemenea o șosea județeană, prin Latinu — Măxineni și în continuare spre Focșani, șosea care este modernizată. Remarcăm totodată șoseaua ce urmărește malul stîng al Dunării, pornind tot de la Brăila și trecînd prin Tichilești — Gropeni — Stăncuța.

Legătura județului Brăila cu Dobrogea se efectuează prin trecerea cu bacul de la Brăila la Smîrdan. Pentru scurtarea distanței de parcurs între Brăila și Galați, pînă în 1975 se va realiza o nouă arteră rutieră modernă pe malul Dunării.

Transporturile fluviale de mărfuri și călători, datorită așezării geografice a județului, s-au dezvoltat mult, orașul Brăila fiind unul dintre importanțele porturi ale țării, unde acostează chiar nave maritime. Acesta este unul dintre cele mai vechi mijloace de transport ale județului. Situat la 171 km de mare, prin portul Brăila se efectuează legături prin curse regulate cu Galații și Tulcea și apoi mai departe cu localitățile din Delta Dunării și cu diferite țări de pe glob. De asemenea, se efectuează legături fluviale în amunte pe Dunăre cu țări din Europa centrală, ca și cu Dobrogea, prin intermediul brațului Măcin.

Pe Dunăre se efectuează atît transporturi de călători, cît mai ales de mărfuri și de produse, ca : sfeclă de zahăr—spre Giurgiu, piatră, balast, lemn, stuf, cereale, produse petroliere etc.

Brăila este un port fluvio-maritim, loc de transbordare a mărfurilor de pe navele maritime de pînă la 6 000 de tone, pe cele fluviale, între 600 și 1 000 tone. Portul este amplasat în partea de est a orașului, pe malul stîng al Dunării, în locul unde aceasta are o lățime de 270 m și o adîncime de 35 m.

Primele lucrări de modernizare a portului au început pe la 1841. În perioada 1886 — 1891 s-a efectuat construcția cheiurilor și a bazinelor pentru acostarea navelor, ca și a magaziiilor și antrepozitelor, lucrări făcute după planurile lui Gh. Duca. Ulterior au fost construite docurile, silozurile de cereale, gara fluvială etc.

În anii construcției socialiste au avut loc intense lucrări de modernizare a portului, fiind totodată dotat cu utilaje moderne de încărcare și descărcare, cu remorchere, șlepuri etc. Traficul său este format mai ales din lemn, cereale, materiale de construcție, produse industriale, utilaje etc. La circa 14 km în amunte de portul Brăila, în dreptul localității Chiscani, a fost amenajat un mic port industrial, pentru deservirea marelui Combinat de celuloză și hârtie din stuf, cu o capacitate de 1 500 tone stuf pe zi. Aici sînt descărcate ceamurile care aduc din Delta Dunării materia primă necesară combinatului.

Portul Brăila, în cadrul traficului extern, s-a specializat în exportul de lemn pentru celuloză.

OBIECTIVELE TURISTICE ȘI BALNEOTERAPEUTICE

Deși, la prima vedere, s-ar părea că sub acest aspect teritoriul județului Brăila ar fi sărac, totuși la o analiză atentă se constată că există un potențial turistic și balneoterapeutic care poate fi folosit pe o scară mult mai mare.

Prezența Dunării pe o bună distanță, ramificarea ei în mai multe brațe, incluzînd zone joase sub forma ostroavelor, oferă largi posibilități de folosire a ei în excursii de o zi sau chiar de două zile.

În același sens se pot lua în considerare și celelalte două artere hidrografice — Siretul și Buzăul.

Vasta întindere a Cîmpiei Brăilei și a Cîmpiei Călmățuiului, cu toată uniformitatea reliefului, oferă posibilități diferențiate — balneoterapeutic și chiar turistic. În acest sens amintim numeroasele lacuri salmastre și sărate care pot fi folosite mai mult

în tratamentul balnear (Ciineni, Movila Miresii, Lacu Sărat — Batogu, Tătaru etc.).

O altă direcție de valorificare turistică o reprezintă însăși orașul Brăila, cu obiectivele sale istorice, edilitare și social-culturale.

În afară de potențialul turistic și balneoterapeutic oferit de condițiile fizico-geografice și istorice proprii, prin poziția geografică a județului Brăila, aici se practică un turism de tranzit dinspre Moldova spre litoralul Mării Negre și invers, sau chiar către Delta Dunării.

Dunărea și Balta Brăilei în ansamblu, deși a fost îndiguită și desecată, reprezintă totuși un potențial turistic de o certă valoare.

În primul rând, arterele hidrografice principale — Crementea, Măcin și Vilciu — pot fi folosite pentru excursii cu vaporul. Zona de protecție dintre brațe și digurile construite împotriva inundațiilor sînt în cea mai mare parte plantate cu plop negru sau acoperite încă de pădurile naturale de sălcii. La acestea se mai adaugă suita de ostroave de pe brațul Crementea cu un frumos peisaj natural — păduri de sălcii, canale, lacuri mici — care ar atrage numeroși vizitatori.

Aceste zone marginale, împreună cu ostroavele de pe arterele navigabile pot fi folosite în scopuri turistice, de agrement, atît pentru locuitorii municipiului și județului Brăila, cît și pentru cei ai municipiului Galați.

N-ar fi lipsit de importanță dacă pe aceste artere s-ar construi mici cabane și restaurante, cu regim de funcționare numai în sezonul estival.

Din ce a mai rămas în interiorul Băltii Brăila — lacul *Dunărea Veche* din apropiere de Turcoaia, *Japșa Plopilor* din partea sudică, din apropierea comunei Mărașu, privalul *Fili-poiu* din partea nordică, de asemenea, pot fi amenajate ca baze de agrement și recreere.

Popina Blasova, cu 45 m înălțime, reprezintă cea mai înaltă cotă din Balta Brăilei și ar putea fi amenajată ca un veritabil punct de belvedere pentru peisajul nou al acestei regiuni. Aici a și fost amenajat un punct turistic nautic pentru concursuri internaționale.

În concluzie, trebuie să subliniem că, în prezent, nu se folosește acest potențial turistic al Bălții Brăilei la valoarea lui, deși mulți cetățeni ai orașului și județului Brăila s-ar îndrepta către această regiune în timpul săptămânii sau la sfârșitul acesteia.

Cîmpia Brăilei și Cîmpia Călmățuiului, deși monotone la prima vedere, nu sînt lipsite de elemente peisagistice care să atragă atenția turiștilor. Lacurile sărate, salmastre și unele dulci sînt cele mai importante obiective în acest sens.

Pînă în prezent se folosește în mod organizat pentru tratament balnear doar Lacu Sărat — Brăila și lacul Ciineni. La lacul Ciineni au fost construite încă înainte de cel de-al doilea război mondial cîteva vile și un stabiliment de băi. În prezent, această stațiune s-a mai extins, dar nu pe măsura posibilităților pe care le oferă lacul. Din păcate, datorită unei neglijențe, și am putea s-o numim elementară față de investițiile făcute în stațiune, lacul n-a fost izolat de riul Buzău decît acum 3 ani printr-un dig de pămînt, după ce în prealabil pătrunsese din acest rîu cantități importante de apă dulce. Urmarea acesteia a fost îndulcirea apei și întreruperea procesului de peloidonează de pe fundul lacului. După construirea digului de pămînt și mutarea cursului Buzăului cu cîteva kilometri mai spre est, apa lacului a început să se sărătoreze din nou.

Un alt lac cu potențial terapeutic ridicat este și Movila Miresii, care este folosit de către localnici. Organele comunale au rezervat o suprafață de teren pe malul sudic al lacului pentru „parc” și „plajă”, deși atît nisipul, cît și arborii decorativi n-au mai ajuns aici.

Pe o scară mult mai mică în raport cu Movila Miresii se folosesc lacurile Tătaru și Sărat — Batogu, deși atît mineralizarea apei, cît și nămolul prezintă calități bune pentru balneoterapie.

La aceste lacuri sărate cu un grad mai mare de mineralizare se mai adaugă altele, ca Ianca, Plopu, Lutu Alb, Esna, Secu din Cîmpia Brăilei, Unturos, Plașcu, Colțea, Chichinețu, din Cîmpia Călmățuiului, și Bătrîna, Lacu lui Traian din lunca Călmățuiului, care pînă în prezent nu au nici un fel de întrebuințare. Apa din aceste lacuri nu este nici suficient de sărată

pentru a se folosi în balneoterapie, nici suficient de dulce pentru piscicultură. Pe aceste lacuri își duc viața cîndurile de rațe sălbatice — element favorabil vînatului —, iar pe pășunile sărăcăcioase din jur se găsesc stîne de oi.

Considerăm că în condițiile actuale de folosire intensivă a terenurilor nu este admis ca aceste suprafețe vaste să rămînă în asemenea stare. Aceste depresiuni pot fi umplute cu apă dulce (în prezent lacurile au un regim temporar) din sistemele de irigație și transformate în lacuri cu funcție agro-piscicolă.

Prin plantarea de arbori decorativi în jurul acestor lacuri, cu timpul pot deveni arii de agrement și recreere, atît de utile în această parte a țării.

Orașul Brăila reprezintă un important obiectiv turistic. Alături de construcțiile sale vechi, cu unul sau două etaje, în Brăila au apărut blocuri moderne, cu apartamente confortabile, pe Bulevardul Karl Marx sau strada Galați și în cartierele Hipodrom, Viziru I și II, Radu Negru etc.

O atracție deosebită o constituie explanada portului, cu clădirea gării fluviale, activitatea portuară, traficul pe Dunăre, plaja imensă de pe malul opus, faleza amenajată și frumos întreținută, scările monumentale de granit dobrogean din capătul Bulevardului Karl Marx, iar ceva mai în amunte cochetul bazin de înot, plutitor (fig. 38 și 39). Din port, urcînd, pe strada Traian, vom putea admira noul și impunătorul hotel turistic în fața căruia se desfășoară piața centrală a orașului (V. I. Lenin) de forma unui pătrat. Aici, într-un mic parc, se găsesc bustul împăratului Traian, lucrarea sculptorului Tache Dima Pavelescu, un orologiu într-un soclu lucrat artistic și încrustat cu o corabie cu pinze, care simbolizează marca vechiului port de pescari, ceas datînd din anul 1909, și o mică biserică ortodoxă, transformată dintr-o veche geamie turcească, biserică inaugurată în anul 1831 (fig. 40 și 41).

În aceeași piață se află *Palatul cultural* (Piața V.I. Lenin nr. 1) amenajat într-o monumentală construcție ridicată la 1864, care adăpostește o bogată bibliotecă, iar la nr. 2 vom putea vizita *Muzeul de istorie* care cuprinde numeroase obiecte și documente privind evoluția orașului și a împrejurimilor lui în decursul istoriei. De remarcat, de asemenea, macheta cetății

Fig. 38. — Brăila — vedere generală asupra Dunării și a gării fluviale (foto C.P.C.S.).

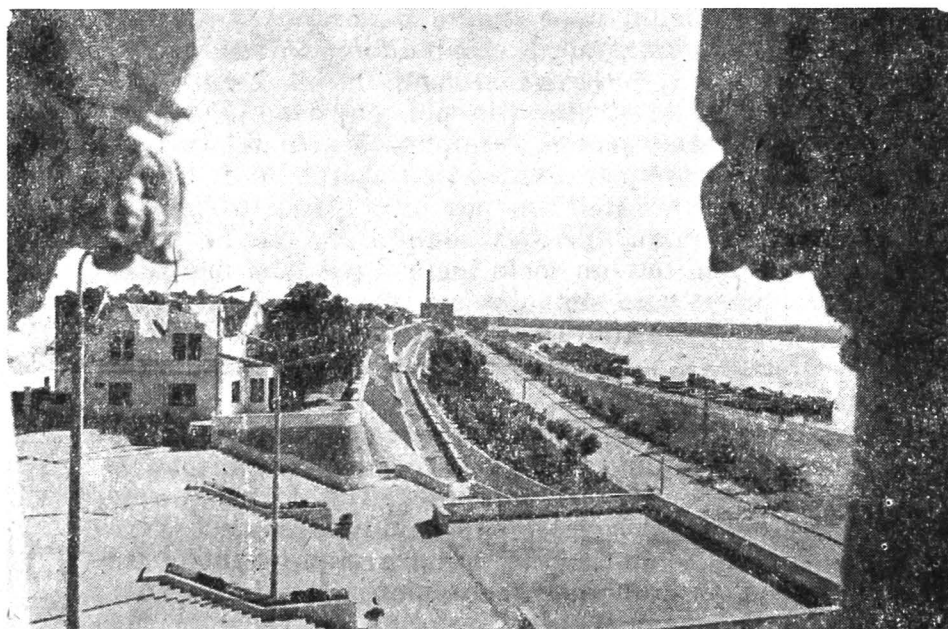

Fig. 39. — Brăila — moderna faleză a Dunării și scările de la Bd. K. Marx (foto C.P.C.S.).

Fig. 40. — Brăila — noul hotel turistic „Traian” și ceasul din centrul orașului (foto C.P.C.S.).

Brăila, cetate care a existat pe locul unde se află astăzi Parcul Central. În muzeu poate fi văzut totodată tabloul reprezentând asediul Brăilei la 1828, precum și o copie după planul original al orașului întocmit în perioada 1831—1835, plan prin care s-au pus bazele sistematizării orașului în formă de amfiteatru.

Un alt obiectiv turistic de seamă, situat nu departe, pe strada Galați nr. 5, îl constituie *Muzeul de artă*, cu o bogată colecție de pictură, sculptură și grafică a unor maeștri români: N. Grigorescu, Șt. Luchian, O. Băncilă, N. Vermont, C. Ressu, Al. Ciucurencu, H. Cataigi etc.

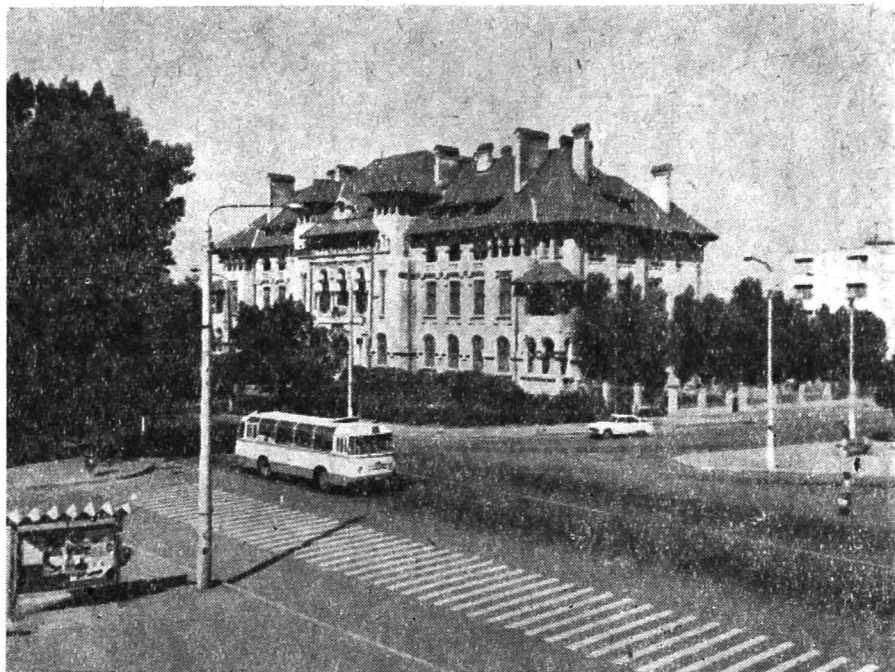

Fig. 41. — Brăila — clădirea monumentală a Casei agronomului (foto C.P.C.S.).

În apropierea pieței centrale, pe strada Călărași, se află monumentală clădire a *Bisericii elene*, construită între anii 1863 și 1872, cu frumoase vitralii și picturi bisericești. Ea păstrează numeroase fresce executate de pictorul Gh. Tattarescu. În parcul *Grădina publică* vom putea vedea fragmentul din zidul cetății Brăilei, cetate supusă în trecut la numeroase asedii. Acest parc are o suprafață de peste 60 000 m² și mai cuprinde un patinoar, un teren de volei, un restaurant cu terasă etc. (fig. 42.).

În partea de sud-vest a orașului se află cel mai mare parc al Brăilei, locul principal de atracție și agrement pentru populația orașului „*Parcul monument*”, cu alei frumos amenajate și complet inundate de verdeață. În incinta parcului poate fi

Fig. 42. — Brăila — vedere din Grădina publică (foto C.P.C.S.).

admirată statuia eroinei Ecaterina Teodoroiu, opera sculptorului Ionescu Varo.

Atracții turistice deosebite prezintă de asemenea împrejurimile orașului Brăila și în primul rând *stațiunea Lacu Sărat*, care este situată la peste 5 km în sud-vestul orașului, legată de acesta printr-o linie de tramvai și o șosea asfaltată. Stațiunea se află în zona de cîmpie, cu o altitudine de 25 m și un climat de stepă. Atracția principală o constituie lacul, de forma unui corn lung de circa 2 km și lat de 200—300 m (fig. 43). Adîncimea sa nu depășește 1 m. Nămolul sapropelic al lacului are o grosime de 20—30 cm și este format din substanțe minerale 41 %, substanțe organice 39 % și apă 20 %. În cură externă, băile și nămolul de aici sînt indicate în afecțiuni ale aparatului locomotor, ale nervilor periferici și în afecțiuni ginecologice. De remarcat că aceste băi au fost folosite cu mult înainte de jumătatea secolului trecut. Primele instalații de băi calde s-au făcut la 1875. Stațiunea este prevăzută cu un mare stabiliment balnear, cu ca-

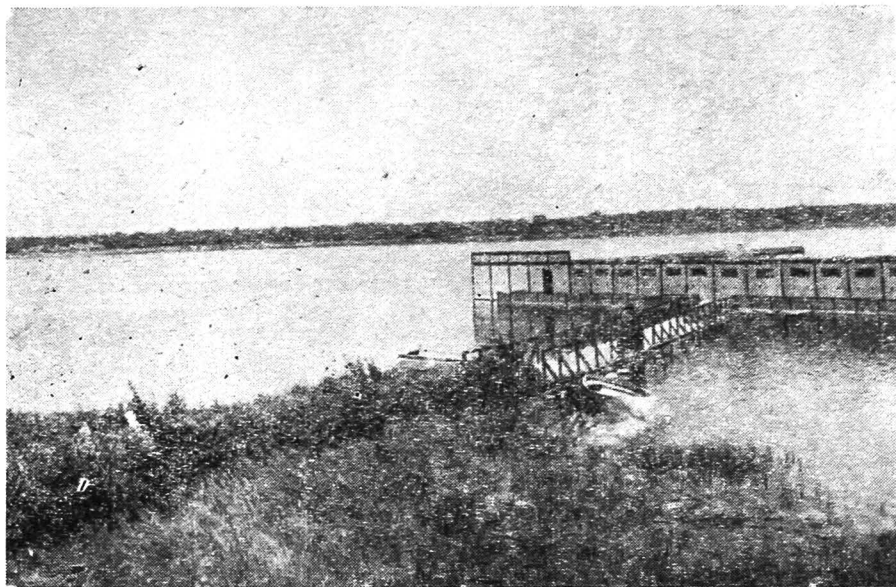

Fig. 43. — Lacul Sărat Brăila (foto P. Găștescu).

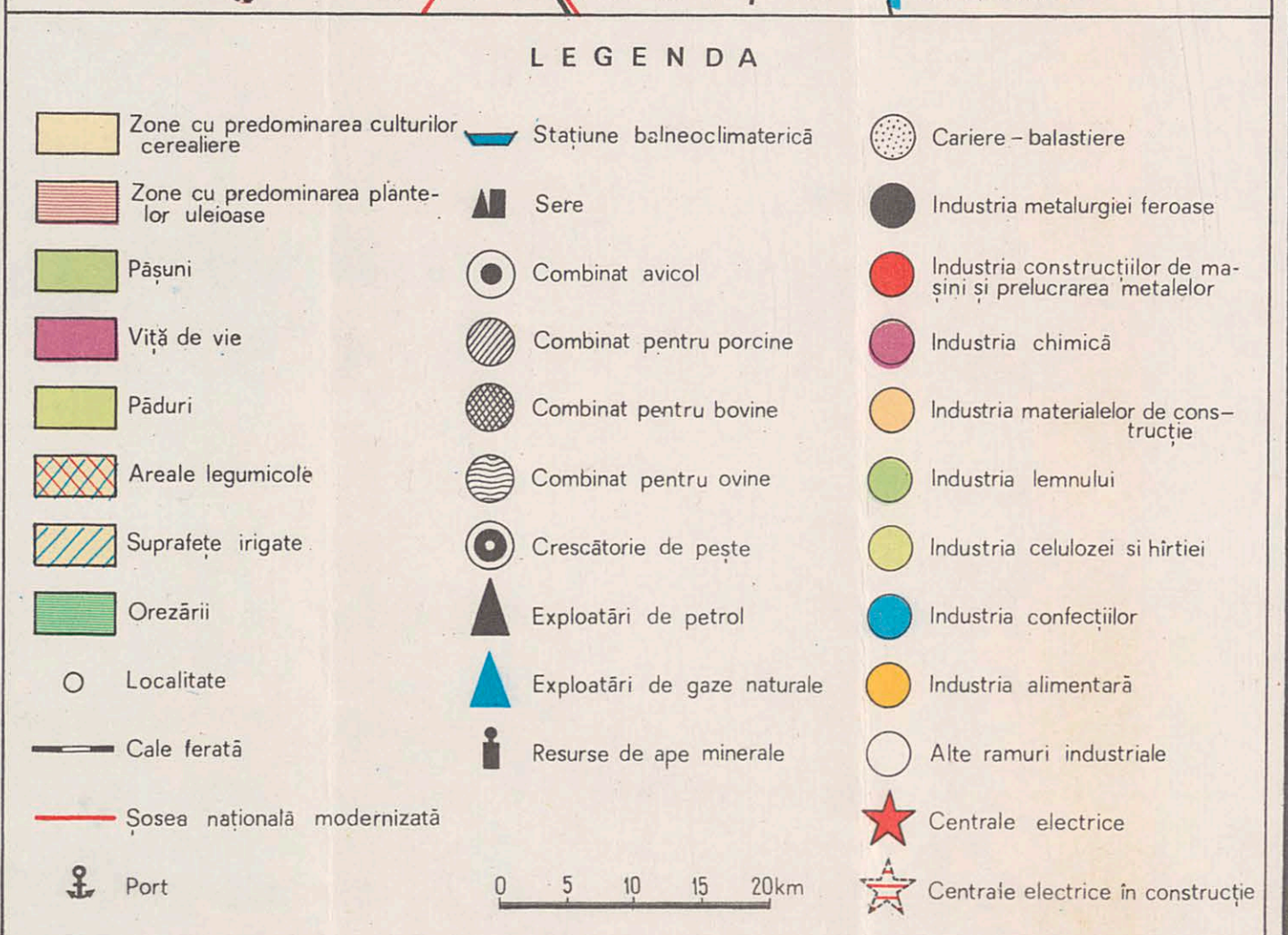
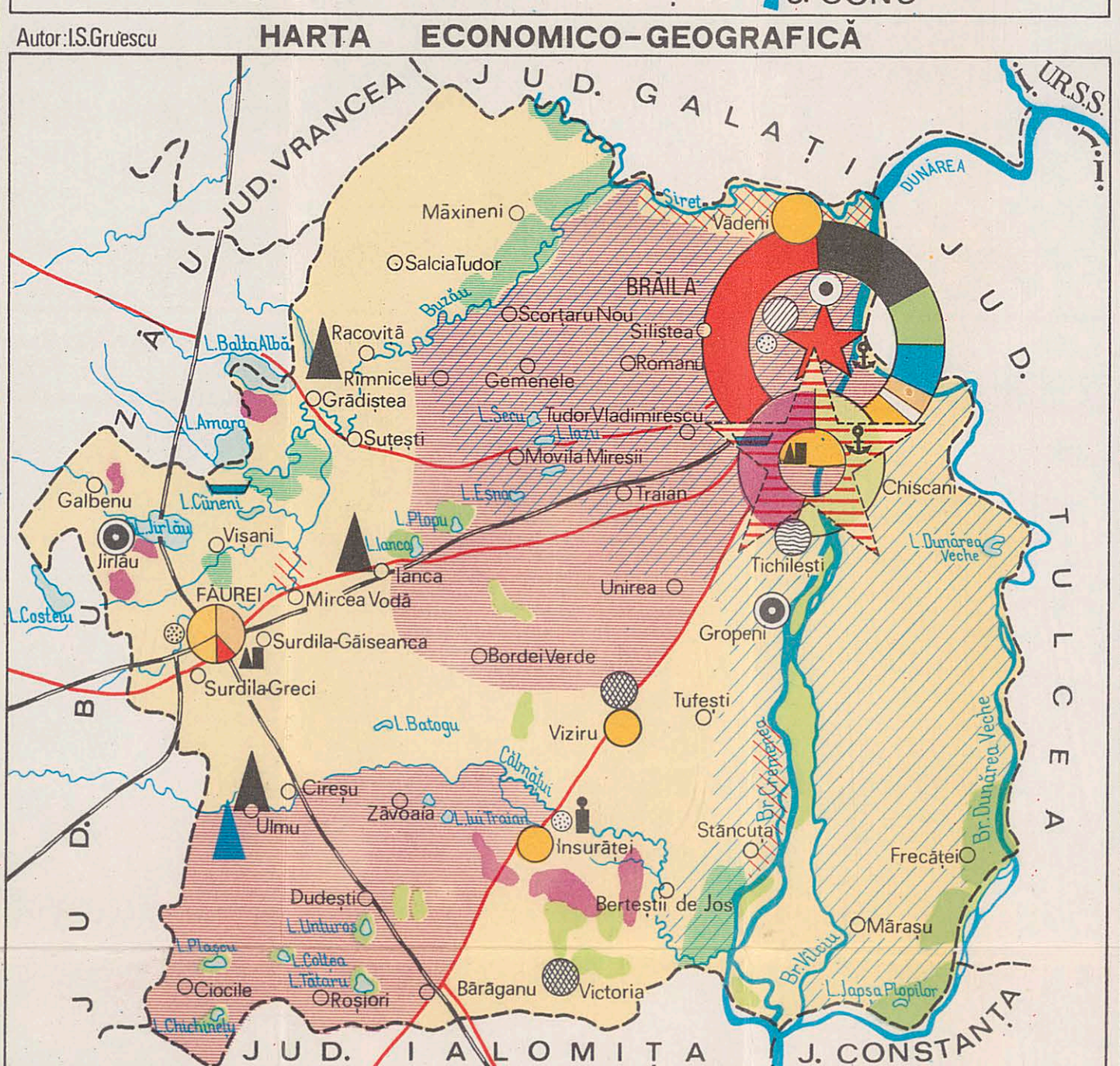
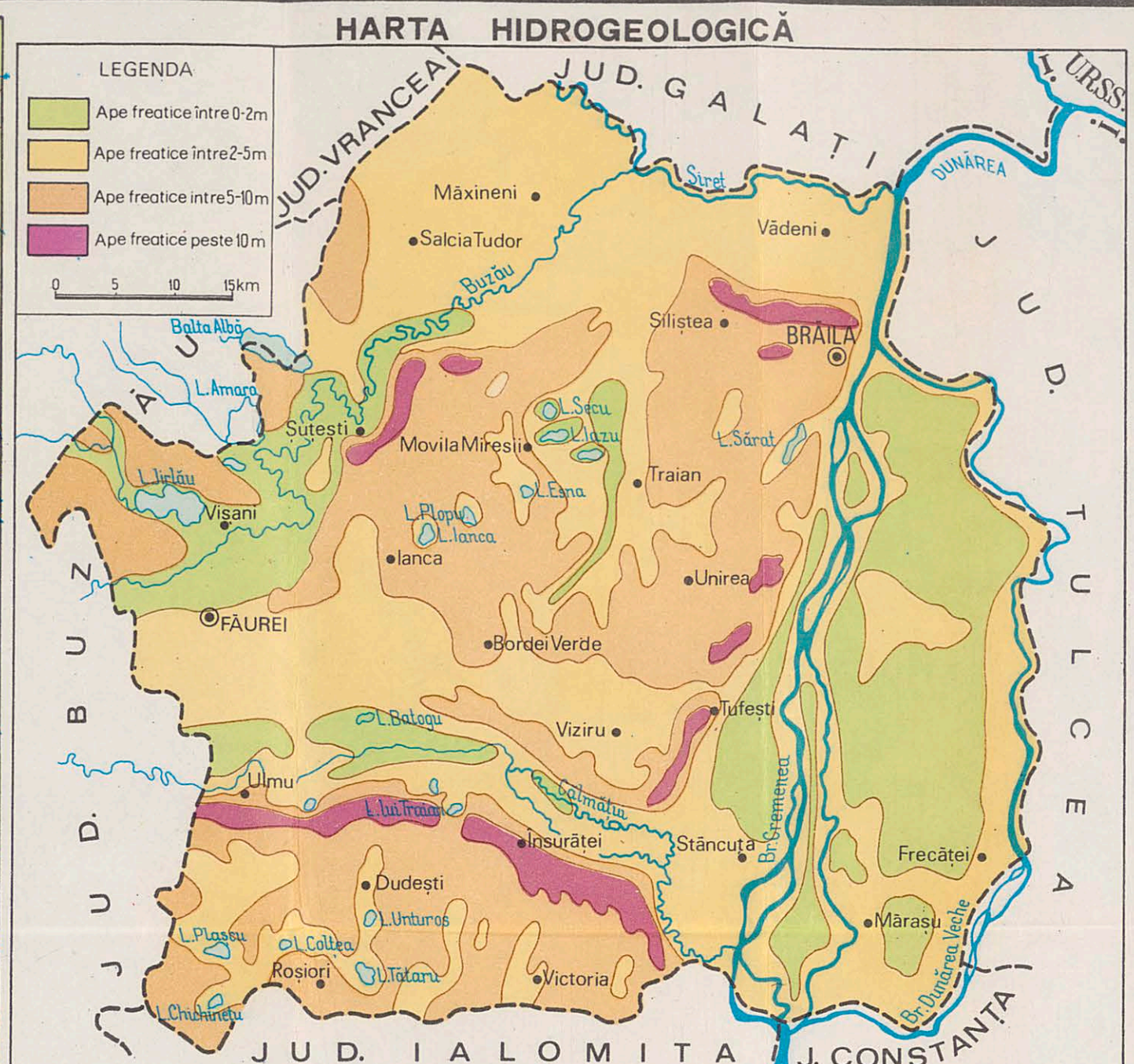
bine și instalații de băi calde și reci, de băi cu nămol, cu platforme pentru cura de soare ș.a. În ultimii ani a fost construit un camping cu numeroase căsuțe pentru cazare. O atracție deosebită o prezintă parcul stațiunii, bine amenajat, cu numeroase alei și rondouri de flori artistic aranjate, loc pentru recreere. De această stațiune este legat și numele cunoscutului scriitor Panait Istrati, care a lucrat aici o perioadă de timp.

Bibliografi

- BOGDAN OCTAVIA, I EAMU GH., MIHAI ELENA, TEODOREANU ELENA (1972), *Le potentiel climatic, des plaines de Roumanie*, Rev. roum. géol., géophys., geogr., Série de géographie, nr. 2.
- BRĂTESCU C. (1921), *Mișcări epirogenetice și caractere morfologice în bazinul Dunării-de-jos*, Bul. Soc. geogr., vol. XXXIX, 1920.
- CĂLINESCU R. și colab. (1969), *Biogeografia României*, Editura științifică, București.
- CONSTANTINESCU I. (1970), *România de la A la Z — dicționar turistic* —, Edit. Stadion, București.
- COSMA C., GHENOVICI AL., GRUESCU I. S., OANCEA D. I., STAN CR. (1964), *Nodul industrial în formare Galați — Brăila*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. 11.
- DEICĂ P. (1965), *Complexul teritorial de producție Galați — Brăila*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. 12, nr. 2.
- FILITTI C. (1930), *Primii ani de organizare a Brăilei, după eliberarea de sub turci*, Brăila.
- FLOREA N. și colab. (1968), *Geografia solurilor României*, Editura științifică, București.
- GĂȘTESCU P. (1965), *Asupra termenilor de lac și baltă*, St. cerc. geogr., nr. 2.
- (1965), *Caracteristicile limnologice ale Bălții Brăilei*, Com. geogr. S.S.N.G., vol. III.
- (1965), *Asupra originii lacurilor sărate din Cîmpia Română*, Natura, Seria de geografie-geologie, nr. 2.
- (1971), *Lacurile din România — limnologie regională*, Edit. Academiei R. S. România, București.
- GIURESCU C. C. (1968), *Istoricul orașului Brăila*, Edit. științifică, București.
- HARTUCHE N., DRAGOMIR I. T. (1957), *Săpăturile arheologice de la Brăilița*, Mat. cerc. arheol., vol. III.

- HURMUZAKI E. (1913), *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. XVII, București.
- IORGA N. (1929), *Studii și documente*, vol. XXIII, București.
- LITEANU E. (1956), *Raionarea apelor de adâncime din Câmpia Română orientală dintre Argeș și Siret*, Bul. șt. geol.-geogr., t. I, nr. 1—2.
- LITEANU E., GHENEA C. (1962), *Relații hidrogeologice și hidrochimice între apele freatice și apele lacurilor din Câmpia Română*, St. cerc. geol., t. VII, nr. 2.
- MARINESCU GH. T. (1929), *Brăila Veche — stampe, planuri, hărți — Album comemorativ*, Brăila, XX p. + XXXII planșe și o hartă.
- METEȘ ȘTEFAN (1921), *Relațiile comerciale ale Țării Românești cu Ardealul pînă în veacul al XVIII-lea*, Sighișoara.
- NAUM TR., GRUMĂZESCU H., NICULESCU GH. (1954), *Raionarea geomorfologică a părții de Nord-Est a Câmpiei Române*, Prob. geogr., vol. I.
- OANCEA D., GRUESCU I., DEICĂ P. (1967), *Contribuții la studiul dezvoltării industriei grele în centrele din valea Dunării românești*, St. cerc. geol., geofiz., geogr., Seria geografie, t. XIV, nr. 2.
- PANĂ A. (1911), *Cursul inferior al Călmățuiului*, An. Inst. geol. Rom., vol. IV, (1910), fasc. 1.
- RĂDULESCU N. AL., VELCEA I., PETRESCU N. (1968), *Geografia agriculturii României*, Edit. științifică, București.
- ȘTEFĂNESCU COSTIN (1965), *Brăila. Mic îndreptar turistic*, București.
- VÂLSAN G. (1912), *O fază în popularea țărilor românești*, Bul. Soc. rom. geogr., t. XXXIII.
- (1928), *Mocanii în Dobrogea la 1845*, Graiul românesc, an. II, nr. 3.
- (1971), *Opere alese*, Edit. științifică, București.
- VELCEA I., IORDAN I., IACOB GH., GHENOVICI AL., GRUESCU S. I. (1971), *Harta geografico-economică a R. S. România*, Edit. Academiei R. S. România, București.
- * * * (1970), *Anuarul statistic al Republicii Socialiste România*, D.C.S., București.
- * * * (1894), *Dicționarul geografic al județului Brăila*, București.
- * * * (1950), *Documente privind istoria României. B. Țara Românească*, vol. I. (1247—1500), Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1953), *Documente privind istoria României. B. Țara Românească, veacul XVI*, vol. I, II, IV, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1969), *Geografia văii Dunării românești*, Edit. Academiei R. S. România, București.

- * * * (1835), *Harta statistică rusă din 1835*, Acad. R.P.R., hărți, III, 1961.
- * * * (1960), *Istoria României*, vol. I, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1962), *Istoria României*, vol. II, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1964), *Istoria României*, vol. III, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1964), *Istoria României*, vol. IV, Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1969), *Județele României socialiste*, Edit. politică, București.
- * * * (1960), *Monografia geografică a R.P.R.*, vol. II, partea I., Edit. Acad. R.P.R., București.
- * * * (1967), *Monografia hidrologică a bazinului hidrografic al riului Siret*, St. hidrol., vol. XXII.
- * * * (1959), *Recensământul populației din 1956*, D.C.S., București.

Cuprinsu

Prefață	7
Cadrul geografie și istorie (P. Gâștescu, I. S. Gruescu)	10
Relieful și constituția geologică (P. Gâștescu). . . .	29
Clima (P. Gâștescu)	41
Hidrografia (P. Gâștescu)	62
Solurile, vegetația și fauna (P. Gâștescu)	70
Populația și așezările (I. S. Gruescu)	75
Evoluția, densitatea și structura populației	83
Așezările	93
Economia județului (I.S.Gruescu)	95
Industria	115
Agricultura	135
Căile de comunicație și transporturile (I. S. Gruescu)	138
Obiectivele turistice și balneoterapeutice (P. Gâștescu, I. S. Gruescu).	147
Bibliografie.	

Redactor SILVIA DINESCU

Tehnoredactor MARILENA DAMASCHINOPOL

Bun de tipar 28.08.1973. Tiraj 4000. Hirtie tipar
înalt ilustrații. Format 16/61×86 de 80 G/m². Coli
de tipar 9,50. Planșe 3. C.Z. pentru biblioteci mari:
91(498.126). C.Z. pentru biblioteci mici: 91(498.1).

Întreprinderea poligrafică „Informația“

str. Brezoianu nr. 23—25, București

Republica Socialistă România

I. P. I. — c. 704

În cadrul Colecției
„JUDEȚELE PATRIEI”

au apărut :

- Jud. Vâlcea
- Jud. Ilfov
- Jud. Cluj
- Jud. Vrancea
- Jud. Hunedoara
- Jud. Gorj
- Jud. Sibiu
- Jud. Buzău
- Jud. Brașov
- Jud. Ialomița
- Jud. Sălaj
- Jud. Bacău
- Jud. Bihor
- Jud. Tulcea
- Jud. Iași
- Jud. Bistrița-Năsăud
- Jud. Mureș

